

43

8

Uh-55

2 NOV 2009

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ Գ. ԳԱՆՍՏԵԱՆԻ №

Պ. ԱՐԱՔՍԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ԹԱՏՐՕՆ *Գայ*

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ Ա.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Թանգագին համբոյր.
2. Յանկալին եւ անապանին.
3. Լուսանկարչութեան պատուիրա.
4. Բաբիլոնեան խառնակութիւն.
5. Սահիս Աղա.
6. Եփորում ծառայ.

Թ Ի Յ Լ Ի Ս

ԷԼԷՔՏՐԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ ՕՐ. Ն. ԱՂԱՆԵԱՆՅԻ ՊՕԼԻՑ. 7.

1910

Հին վերջին օրերը, Յ. Միրզայեանի .	1 50
Գետ, Կ. Փափաղեանի .	— 15
Դանքը ծովերի խորքում. 50 պատկերով Լուս- կովիչի, Թարգմ. Ստ. Մալխասեանի .	— 30
4. Տրելբի, դրամա 4 ար., Թ. Լ. Մելիք-Աղամ. —	25
5. Եղեռն, վոդ. 1 արար. Յ. Ղազարեանի .	— 25
6. Դարվինիզմ, Դարվինի պատկերով Ս. Բալա- ղեանի.	— 50
7. Ազնիւ գող, Ֆ. Մ. Դաստոնովսկու, Թ. Ն. 2. —	10
8. Ինքնավարութիւն և Զեմստվո, Բէլոկոնսկու. Թարգմ. Կ. Զալալեանի	— 15
9. Տնտեսագիտական զրոյցներ. Կարիշի Թարգմ. Կ. Զալալեանի.	— 40
10. Къ введенію на Кавказѣ Земскаго Самоуп- равленія, Кн. Г. М. Туманова.	— 20
11. Քերականութիւն մայրենի լեզուի, Ա. Բ. և Գ. մաս միասին. Ստ. Պալասանեանի	— 75
12. Ընդհանուր պատմ. Հին-Դար, Վինոգրադո- վի, Թարգմ. Խաժակի.	1 —
13. Եւրոպա և Հայաստան, Ամֆիտէատրովի Թարգմ. Ա. Մխիթարեանի	— 10
14. Փուչ զաւակ, դրամա 5 գործ. Գ. Ղարաջեանի. —	50
15. Արիւնի աւետարանը, Թարգմ. Տ. Զաւէնի —	25
16. Գծագրութեան օրինակներ, Գ. Լեոնեանի Ա. մաս.	— 20
17. Բ. մաս.	— 20
18. Գ. մաս.	— 35
19. Դասագիրք ընդհանուր աշխարհագրութեան, քաղաքական մաս, կազմեց Լ. Բաբայեան. —	65
20. Начальная книжка для армян. школ. Օ. Мандиняна.	— 55
21. Կառնապան Հենշել, Թարգմ Լ. Բաբայեան . —	50
22. Հող և նրա մշակութիւնը, Գ. Ղազարեանի. —	20
23. Դասագիրք ընդհանուր աշխարհագրութեան, Գ. մաս, Եւրոպա. կազմեց Լ. Բաբայեան. —	50

Պ. ԱՐԱՔՍԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ԹԱՏՐՕՆ

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ Ա.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. Թանգազին համբոյր.
2. „Յանկալին եւ անսպասելին“.
3. Լուսանկարչութեան պատկառ.
4. Բաբիլոնեան խառնակութիւն.
5. Աւեսթա Աղա.
6. Շփոթում ծառայ.

Ամեն կողմից շարունակ գիմում են ինձ, խընդ-
րելով ուղարկել իրանց թատրոնական գրուածքներ ու
մանաւանդ վօդըվիլներ: Ես միշտ մեծ ցանկութիւն
եմ ունեցել և պատրաստականութիւն ընդ առաջ գնալ
այդ պահանջին, բայց անկարող եմ եղել բաւարարել:
Ներկայումս, «Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցի նախա-
ձեռնութեամբ ես հնարաւորութիւն ունեցայ հրատա-
րակել մի շարք վօդըվիլներ, որ յոյս ունիմ կարող են
օգտակար լինել հայ բեմը սիրողներին:

Հարկաւոր եմ համարում իմ սրտագին շնորհա-
կալութիւնը յայտնել «Գուտտենբերգ» գրավաճառա-
նոցի տէր պ. Գ. Յ. Գալստեանցին այս հրատարակու-
թեան համար, որին և ձօնում եմ իմ ներկայ համեստ
աշխատութիւնը:

Պ. Արաքսեան

3896-76

ԹԱՆԳԱԳԻՆ ՀԱՄԲՈՅՐ

Վճարվելի 1 գործողութեամբ

ԹԱՆԳԱ:

Պ. ԱՐԱՔՍԵԱՆԻ

ԳՈՐԺՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԱՆԴՐԷՅ ՄԻԽԱՅԼՕՎԻՉ ՈՒՏՕՉԿԻՆ. ծառայում է նշա-
նաւոր բանկում:

ՄԱՐԻԱ ՊԵՏՐՕՎՆԱ, նորա կինը:

ԻՎԱՆ ԻՎԱՆԻՉ ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ, մասնաւոր բանկի կառա-
վարիչ՝ մեծ դերք ունեցող անձնաւորութիւն է:

ՆԱՍՏԻԱ, Ուտօչկինների աղախինը:

Գործողութիւնը կատարվում է ամառը Ուտօչկին-
ների ամառանոցում:

Բեմը ներկայացնում է մի սննեակ ամառանոցում:
Աջ, ծախ եւ մէջ տեղը դռներ. խորքում՝ պատու-
հան, աջ ծաղիկներ, ծախ սեղան. կարասիքը
ամառային:

ՏԵՍԻԼ 1.

ՈՒՏՕՉ. (ընտրի յետեւից). Նաստիան, Նաս-
տիան, ուր էք կորել, ուր էք կորել, Նաստիան,
Նաստիան. վերցրէք իրերը, Նաստիան: (ներս ընկ-
նելով). ոչ ոք չկայ, բոլորը սատկել են: Նաս-
տիան: Ո՞ւմ տամ իրերը. Նաստիան. սա անտա-
նելի է. (վայր է ձգում ձեռքից արկղները): Կո-
կորդս տրաքվեց. Նաստիան. (զանգահարում է).
Նաստիան. (վերցնում է երկրորդ զանգը եւ եր-
կուսով զանգահարում). Նաստիան. լեզուս պատ-
ռեցի. (զանգահարում է ահանջի դէմ):

ՏԵՍԻԼ 2.

ՈՒՏՕՉԿԻՆ ԵՒ ՆԱՍՏԻԱ

ՆԱՍՏԻԱ.—Ա՛ ա, դուք արդէն բարեհաճել էք
վերադառնալ, պարոն:

ՈՒՏՕԶ.—Վերադարձել եմ, վաղուց վերադարձել եմ. ամբողջ մի ժամ է ձեզ եմ կանչում, կոկորդոս տրաքուեց, լեզուս պատուեց:

ՆԱՍՏԻԱ.—Այդ ինչո՞ւ պարոն, ինչո՞ւ էիք բորում, ես ահա այստեղ դռների յետեն էի:

ՈՒՏՕԶ.—Ասացէք խնդրեմ. մեղաւորը դարձեալ ես եմ. հասկացիր, երկու զանգ եմ փշրել, ձայնս եմ կորցրել... վերցրու իրերը:

ՆԱՍՏԻԱ.—Տեսէք, տեսէք ինչպէս է թափել և յետոյ ինձանից պիտի պահանջեն, ո՞վ է մեղաւորը, ի հարկէ պարոն:

ՈՒՏՕԶ.—Խնդրեմ թողնէք ձեր փիլիսոփայութիւնը, ու՞ր շան նման յոգնել եմ. (ընկնում է այս եւ այն կողմը):

ՆԱՍՏԻԱ.—Եթէ յոգնել էք ուրեմն նստեցէք, ապա թէ ոչ վազում էք և բորում կարծես հըրդէ՞ն է պատահել:

ՈՒՏՕԶ.—Խնդրեմ թողնէք ձեր նկատողութիւնները... (նստում է). Ո՛ւ՜Ֆ, ինչ քաղցած եմ, ինչ քաղցած: Որտեղ է տիրուհին.

ՆԱՍՏԻԱ.—Գնացել են երաժշտութիւն լսելու:

ՈՒՏՕԶ.—Ինչպէ՞ս թէ երաժշտութիւն, ինչ երաժշտութիւն:

ՆԱՍՏԻԱ.—Այսօր այգում երաժշտութիւնը նուագում է և ամբողջ այգին լուսաւորուած է. Արդէն երկու ժամ է ինչ երաժշտութիւնը նուագում է: Այնքան բազմութիւն է որ ասեղ

դցելու տեղ չը կայ:

ՈՒՏՕԶ.—Այդ էր պակաս. ես շան նման քաղցած եմ, իսկ կինս գնացել է երաժշտութիւն լսելու: Տուր ինձ ճաշ:

ՆԱՍՏԻԱ.—Առանց տիկնոջ:

ՈՒՏՕԶ.—Բո գործը չէ:

ՆԱՍՏԻԱ.—Առանց տիկնոջ:

ՈՒՏՕԶ.—Տուր ինձ ճաշ:

ՆԱՍՏԻԱ.—Այդ անկարելի է:

ՈՒՏՕԶ.—Ի՞նչ:

ՆԱՍՏԻԱ.—Ի հարկէ այդ ինչպէս առանց տիկնոջ: Տիկինը գնացել է երաժշտութիւն լսելու իսկ դուք ուզում էք ճաշել:

ՈՒՏՕԶ.—Բայց չէ՞ որ ես քաղցած եմ, հասկանում ես դու վերջապէս, ես քաղցած եմ:

ՆԱՍՏԻԱ.—Դուք պարոն, աւելի լաւ կանէք եթէ ինքներդ գնայիք երաժշտութիւն լսելու:

ՈՒՏՕԶ.—Այդ ինչ, դու ցնդել ես ի՞նչ է, կամ մի գուցէ շոգն է ազդել ուղեղիդ.—ես քաղցած եմ, ուտել եմ ուզում ոչ թէ երաժշտութիւն, հասկացար վերջապէս թէ ոչ:

ՆԱՍՏԻԱ.—Ինչ կայ այստեղ չը հասկանալու, շատ պարզ է.—ճշմարիտ, պարոն, աւելի լաւ է գնաք այգի: Գնացէք, գնացէք պարոն:

ՈՒՏՕԶ.—(Վերցնում է գլխարկը եւ փայտը). Ես այսօր կը խելագարուեմ.—լաւ, շատ լաւ, ես կերթամ այգի երաժշտութիւն լսելու, բայց եթէ

կէս ժամից յետոյ ճաշը պատրաստ չը լինի այն-
պիսի երաժշտութիւն կը սարքեմ ձեր գլխին
որ բոլորդ էլ գոհ լինէք:

ՆԱՍՏԻԱ.— Լաւ, լաւ պարոն, գնացէք,
գնացէք:

ՈՒՏՕԶ.— Բաւական է, առանց այլ և այլի ..
այդ էր պակաս— վռնդում է: (գնում է եւ ապա
վերադառնում): Դուք, Նաստիա, ձեզ շատ էք
թոյլ տալիս. դուք չպէտք է մոռանաք որ ես
ձեր պարոնն. եմ ձեր պարոնը այսինքն տիկնոջ
ամուսինը, որը իմ կինն է, հասկանում էք, իմ
կինս. իսկ ես նորա ամուսինը:

ՆԱՍՏԻԱ.— (քանալով դռները). համեցէք
պարոն:

ՈՒՏՕԶ.— Ա՛ա, լեզուդ կարճացրիր: (Գնում է):

ՏԵՍԻԼ 3.

ՆԱՍՏԻԱՆ ՄԻՍՅՆԱԿ

ՆԱՍՏԻԱ.— Ասացէք խնդրեմ ինչպէս է
տաքացել, կարծես պատերազմի դաշտում լի-
նի: Այդ է ես էլ վախեցայ, ինչպէս չէ. (ծաղ-
րելով). «Նաստիա ես ձեր պարոնն եմ, տիկնոջ
ամուսինը, որ իմ կինն է»... խա՛, խա՛, խա՛, խա՛...
և զրեղի պարոն է, մի ինչ որ զրապենեակում
երեսուն և հինգ բուլբուլի ուճիկ է ստանում.—
այդ ինչ պարոն է.— եթէ տիկինը չը լինէր,

դու պարոն հաւաքունում կապրէիր և ոչ թէ
ամառանոցում: (Նայում է պատուհանից). Գնաց,
տեսէք, տեսէք, ինչպէս է տաքացած գնում...
Իսկ այստեղ պատուհանի մօտ ինչ լաւ է և ինչ
անոյշ հօտ է բուրում. ամբողջ կեանքս այստեղ
կը նստէի. (Նստում է). կը նստէի, և զանազան
բոմաններ կը կարգայի... Ախ, ինչ, լաւ է:

ՏԵՍԻԼ 4.

ՆԱՍՏԻԱ ԵՒ ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ

ԲԻՐԻԻԼ. (պատուհանից). Ճուտիկս, ախ դու
իմ ճուտիկս, թռչնակս:

ՆԱՍՏԻԱ.— Այս Բ՞նչ կապիկ է:

ԲԻՐԻԻԼ.— Ի՞նչ, վախեցաք, իմ ճուտիկս:
Միք վախենալ այդ ես եմ. (անհետանում է):

ՆԱՍՏԻԱ.— (պատուհանի մօտ). Ի՞նչ էք կա-
մենում: Տանը ոչ ոք չկայ:

Բոլորը գնացել են... հեռացէք:

ԲԻՐԻԻԼ.— (մտնում է, ձեռքին ցիլինդր եւ
անձրեւանոց: Սպիտակ զգեստով). ճուտիկս, ախ
դու իմ ճուտիկս, ինչ կրակոտն է, ինչ կը-
րիչ... Իսկ աչքերը, սլֆ, սլֆ, սլֆ, շանթեր է
արձակում...

ՆԱՍՏԻԱ.— Տանը ոչ ոք չը կայ, տիկինը և
պարոնը գնացել են, մնաք բարեալ:

ԲԻՐԻԻԼ.—Գնացել են երաժշտութիւն լըսելո՞ւ: Շատ լաւ, ես շատ եմ սիրում երաժշտութիւնը:

ՆԱՍՏԻԱ.—Եթէ սիրում էք, ուրեմն դուք ևս գնացէք. մնաք բարեւալ:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ոչինչ, ես այստեղ էլ կը լսեմ: Իսկ դուք իմ թմբիկէս, միք լինի դէպի ինձ այդքան խիստ: Միք դուրս անիլ ինձ պառակիս, ես բարի եմ... դուք ինձ փաղաքշեցէք, փայփայեցէք... ես փայփայանք սիրում եմ...

ՆԱՍՏԻԱ.—Փայփայանք սիրում էք, բայց տեսէք յանկարծ տիրուհին կը գայ և մեր երկնւթ բանն էլ վատ կը լինի: Մնաք բարեւալ. գնացէք, զընացէք:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ախ դու փիս, ես քեզանից փաղաքշանք եմ խնդրում, իսկ դու... գնացէք, զընացէք:

ՆԱՍՏԻԱ.—Գնացէք պարոն, Աստուած վկայ տիկինը կը գայ և խայտառակութիւն կը լինի: Ուրիշների ամառանոցում չի կարելի ման գալ... գնացէք:

ԲԻՐԻԻԼ.—Սուս, սեֆ, չարաճճի, ես քեզանից փաղաքշանք եմ խնդրում, իսկ դուք «գնացէք և գնացէք»... ճուտիկս. հոգեակս, մի համբ... միայն մի համբոյր: Միայն (ընում է նորան):

ՆԱՍՏԻԱ.—Թողէք, պարոն, ճշմարիտ կը խայտառակուենք:

ԲԻՐԻԻԼ.—Դէ դէ, բաւական է չարաճճի... ես փաղաքշանք եմ ուզում, իսկ սա դուրս է անում: (ընեց եւ համբուրեց) Ճուտիկս մի համբոյր: (Բեմի յետեւից յսլում է Մարիա Պալովնայի ծայնը): Նաստիա, Նաստիա: Ուր ես կորել, սեղանը պատրաստիր, հիւրեր են գալիս:

ՆԱՍՏԻԱ.—Գնացէք պարոն, տիկինը գալիս է խայտառակութիւն կը լինի:

ԲԻՐԻԻԼ.—Տիկինը, ախ սատանան տանի: Ո՞ւր է գլխարկս, ճուտիկս, սուր է գլխարկս:

ՆԱՍՏԻԱ.—Ո՞ւր էք դրել:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ես ինչ գիտեմ, ինքդ ես թագրել...

ՆԱՍՏԻԱ.—Գնացէք, գնացէք, տիկինը գալիս է, խայտառակութիւն կը լինի:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ինչ ես ինձ վախեցնում... ես ահա այստեղ կը մտնեմ: (զնում է ծախ):

ՆԱՍՏԻԱ.—Այդ սուր էք գնում, սուր էք գնում, այդ տիկնոջ ննջարանն է:

ԲԻՐԻԻԼ.—Մի վախացնիլ ինձ, ես կը մտնեմ այստեղ. (զնաց):

ՏԵՍԻԼ 5.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՄԱՐԻԱ ՊԱՎԼՈՎՆԱ

ՆԱՍՏԻԱ.—(ընեցի մտ). Բռնուեցանք: ՄԱՐ. ՊԱՎ. Նաստիա, այդ սուր ես կորել, սե-

դանր պատրաստիր, դիր ինքնաեռը, մենք այսօր հիւրեր ունենք. մօտ բեր քաղցրաւենիքը և պէտք է ուղարկել դարձեալ ուրիշ բաներ գնելու:

ՆԱՍՏԻԱ.— Շատ բարի. (կողմը): Այս քաղցրիս խայտառակութիւն կը լինի: Շատ բարի... բռնուեցանք:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Այդ ի՞նչ է պատահել քեզ, Նաստիա, դու բոլորովին գունատ ես:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ե՞ս... Ե՞ս... ես ոչինչ... ես ճշմարիտ ոչինչ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Դու ամբողջովին գողում ես... ի՞նչ ես արել այստեղ:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ես... ես ճշմարիտ ոչինչ... ճշմարիտ ես մեղաւոր չեմ... մեղաւոր չեմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Նաստիա, դու ամանեղէն ես կոտրել, խոստովանիր կոտրել եմ... աչքերիդ երեւում է որ կոտրել ես:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ճշմարիտ, տիկին, ես մեղաւոր չեմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Հէնց այդպէս է— կոտրել ես. իմ տուակետի գաւաթը հորեղբօրս ընծան... Թանկագին գաւաթը... այդ սարսափելի է... (բաց է անում ննջարանի դռները եւ տեսնում է Բիրիկ-կինին): Ա՜խ, ո՞վ է այնտեղ, գողեր... Օգնեցէք...

ՆԱՍՏԻԱ.— Այ քեզ խայտառակութիւն:

ԲԻՐԻԻԼ.— (ժտնելով). Հանգստացէք, այդ ես եմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Ո՞վ էք դուք: Ինչո՞ւ համար էք իմ ննջարանում:

ԲԻՐԻԻԼ.— Ես ճշմարիտ... ես ոչինչ... ես միայն անցնում էի:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ճշմարիտ, ես մեղաւոր չեմ:

ԲԻՐԻԻԼ.— Ես ճշմարիտ... ես ոչինչ. ես միայն անցնում էի:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ճշմարիտ ես մեղաւոր չեմ:

ԲԻՐԻԻԼ.— Եւ ոչ էլ ես:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Նաստիա, ո՞վ է սա:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ներեցէք տիկին, ճշմարիտ ես մեղաւոր չեմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Նաստիա, ո՞վ է սա:

ԲԻՐԻԻԼ.— (Նաստիային զանազան նշաններ է անում):

ՆԱՍՏԻԱ.— Սա... սա... սա իմ նշանածն է:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Նշանածը:

ԲԻՐԻԻԼ.— (կողմը). Մորթեց անիծեալը:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ազնիւ խօսք... իմ նշանածն է: Դուք որ զնացիք երաժշտութիւն լսելու, ահա Սիմիօն Իվանովիչն էլ եկաւ այստեղ. ես ասում է ձեր պարոնների մօտ եմ եկել. ես ասում է կամենում եմ որ բոլորը իմանան թէ ես ընդորինի նշանածդ եմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Ուրեմն դուք Նաստիայի նշանածն էք:

ԲԻՐԻԻԼ.— Այսինքն... ես մի կողմից: (կողմը):

Այ յիմար դրուժիւն:

ՆԱՍՏԻԱ.— Դէ լաւ Սիմիօն Իվանիչ, միք քաշվիլ: Սոքա առանց այն էլ վշտացած են... ես մերժեցի:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Նա ձեզ մերժել է:

ԲԻՐԻԻԼ.— Մերժել է: Այո մերժել է. ես ինդրեցի իսկ նա մերժեց, ես... (հագում է). առաջին անգամն եմ այսպիսի յիմար դրուժեան մէջ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Լաւ, լաւ. ես ձեզ կը հաշտեցնեմ: Ես շատ ուրախ եմ որ Նաստիայի նշանածը պատկառելի մարդ է և ոչ թէ երեխայ. նա ձեզ հետ երջանիկ կը լինի:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ուրեմն, տիկին, մեզ դուք ներում էք:

ԲԻՐԻԻԼ.— (կողմը). Նա ասում է «մեզ». այդ սարսափելի է:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Ներում եմ և ինքս կը պսակեմ ձեզ: Սորա դէմքը ինձ դուր է գալիս: (նորան) դու չես խմում:

ԲԻՐԻԻԼ.— (ապշած). Այսինքն այդ ի՞նչ պէս:

ՆԱՍՏԻԱ.— Ինչ էք ասում, տիկին, սա ամենևին:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Եւ շատ լաւ ես անում, այժմ այդ ծառաների մէջ հազուադիւր բան է:

ՆԱՍՏԻԱ.— Այո, տիկին, սա ամենևին չէ խմում... բոլորովին:

ԲԻՐԻԻԼ.— (ապշած). Ինձ հետ դուով է խոսում:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Շատ ուրախ եմ, ես մինչև անգամ սորան կը թողնեմ մեզ մօտ: Մեզ վաղուց պէտք էր մի կը թուած ծառայ: Ահա ինչ Սիմիօն, առաջին ծառայութեան համար օգնիր այսօր Նաստիային... դիր ինքնատուր, պատրաստիր սեղանը:

ԲԻՐԻԻԼ.— Ի՞նչ... ինքնատուր:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Այո... քեզ սովորացնելու կարիք չը կայ: Դու երևի ծառայել ես բարձր ընտանիքներում: Ո՛ւմ մօտ ես ծառայել:

ԲԻՐԻԻԼ.— Ե՞ս, ո՞ւմ մօտ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Դու... ինչ տգետն ես...

ԲԻՐԻԻԼ.— Ես ոչ ոքի մօտ չեմ ծառայել, ես...

ՆԱՍՏԻԱ.— Սիմիօն Իվանիչ ինչո՞ւ էք շփոթվում: Սա, տիկին, ժողովարանում է ծառայել... անգլիական ժողովարանում:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Ա՛ա շատ գեղեցիկ: Այդ լաւ հիմնարկութիւն է: Դէ, իսկ այժմ գնացէք և ձեր գործը կատարեցէք... ախ, այո, Նաստիա, տուր սորան պարոնի հին ֆրակը: Դու Սիմիօն այսօր կը ծառայես մեզ ֆրակով... մենք հիւրեր ունինք... Նաստիա, տուր սորան նմանապէս և ուղիտակ ձեռնոցները... պարոնի թխտարկղի մէջըն է... այժմ գնա, Նաստիան քեզ բոլորը ցոյց կը տայ:

ԲԻՐԻԻԼ.— (կողմը) Ես պատրաստ եմ գետինը մտնել:

ՆԱՍՏԻԱ.— Դէ Սիմիօն Իվանիչ գնացէք:

ԲԻՐԻԻԼ. — Ո՞ւր: Ինչո՞ւ համար:

ՆԱՍՏԻԱ. — Խոհանոց. ինքնաեռը դնելու...
դէ շարժուեցէք...

ԲԻՐԻԻԼ: — Գնում եմ... (կողմը). կը փախչեմ,
անպատճառ կը փախչեմ... (զնում է աջ):

ՏԵՍԻԼ 6.

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — (միայնակ) Ախ ինչպէս ու-
րախ եմ Նաստիայի փոխարէն, նորա դէմքը ինձ
շատ է դուր գալիս, այնպէս համեստ է, այնպէս
բարի, իսկ գլխաւորն է պատկառելի մարդ է.
գիտէ ծառայել և ծառայել է Անգլիական ժո-
ղովարանում:

ՏԵՍԻԼ 7.

ՄԱՐԻԱ ՊԱԻ. ԵՒ. ՈՒՏՕԶԿԻՆ.

ՈՒՏՕԶ. — (մտնելով) Դու արդէն տանն ես,
իսկ ես քեզ այգումն էի փնտրում. մեզ մօտ հիւ-
րեր են գալիս. Պերեպելոկինը իւր կնոջ հետ և
Կուրոչկինը, դու կարգադրել ես:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Հանգիստ եղէք խնդրեմ, այդ
ձեր գործը չէ. բոլորը պատրաստ կըլինի առանց
ձեր օգնութեան: Ախ այո, նախազգուշացնում
եմ ձեզ, մեզ այսօր կըծառայէ նոր ծառան:

ՈՒՏՕԶ. — Ծառայ. այդ ի՞նչ նորութիւն է:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Խնդրեմ առանց հանդիմա-
նութեան, նա Նաստիայի նշանածն է: Ես նորան
վերցրի մեզ մօտ և նա այսօրուայ հիւրերին կը
ծառայէ:

ՈՒՏՕԶ. — Այդ էր պակաս, նոր ծախսեր:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Ձեր ռոճիկից չէ, ձեր ստա-
ցուած 35 ըուբլին մի նոր գլխարկի գին է
միայն:

ՈՒՏՕԶ. — Ես կարծեմ մեղաւոր չեմ որ ըս-
տանում եմ 35 ըուբլի:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Ոչ, մեղաւոր էք: Դուք չէիք
կամենում խոնարհութիւն ցոյց տալ ձեր մեծա-
ւորին: Մարդկանց հետ չէք իմանում վարուել:
Ինչո՞ւ մինչև այժմ դուք չէք ծանօթացրել ինձ
ձեր կառավարչի հետ. ինչո՞ւ դուք նորան մեզ
մօտ չէք հրաւիրում, ինչո՞ւ:

ՈՒՏՕԶ. — Որովհետև Իվան Իվանիչը ոչ մի
տեղ չէ լինում: Բիրիւկինը խորշում է հասա-
րակութիւնից և ծանոթութիւնից:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Դատարկ բան է. այդ նշա-
նակութիւն չունի: Այս ըսպէիս կըգրեմ մի հը-
րաւեր Բիրիւկինին և կուղարկեմ Սիմեօնի ձեռ-
քով, իսկ դուք գնացէք քաղցրավենիքի յետևից,
գոնէ մի բանով պէտքական եղէք:

ՈՒՏՕԶ. — Քո կարծիքով ուրեմն ես երբէք
և ոչ մի բանի պէտք չեմ, դու ինձ ստորացնում

ես միայն այն պատճառով որ ես 35 ըուբլի եմ ստանում... այդ լավ չէ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Ինչպէս...:

ՈՒՏՕԶ. — Գնում եմ, գնում... Ինչ տեսակ քաղցրավենիք գնեմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Կեռաս:

ՈՒՏՕԶ. — Կորիզներով:

ՄԱՐԻ. ՊԱՎ. Յիմար:

ՈՒՏՕԶ. — Ես լուր եմ այն պատճառով որ 35 ըուբլի եմ ստանում:

ՏԵՍԻՒԼ 8.

ՄԱՐԻԱ. ՊԱԻ. (ԱՌԱՆՁԻՆ)

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Կը գրեմ Բիրիւկինին մի հըրաւիրատումս, թող տեսնէ մենք ինչպէս ենք ապրում և հաւատացած եմ որ ընթրիքից յետոյ նա կաւելացնէ ամուսնուս ռոճիկը:

ՏԵՍԻՒԼ 9.

ՄԱՐԻ ՊԱԻ. ԵՒ ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ

ԲԻՐԻԻԼ. — Ոչ մի հնարք չ'ըկայ փախչելու, այն անպիտան աղջիկը հանեց վրայիցս զգեստս, հագցրեց ուժով ֆրակը և ոչինչ չէ ուզում լը-

սել: Երեք ըուբլին չվերցրեց. բայց կըփախչեմ, անպատճառ կըփախչեմ...

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Սէ, դու արդէն պատրաստ ես. —

Թող մի նայեմ լաւ է նստած:

ԲԻՐԻԻԼ. — Նստած է: (Կողմը) Կողքերքը կը փշրէի:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Սակայն Սիմիօն շտապեցէք, պէտք է սեղանը պատրաստել... դիր ահա այստեղ, իսկ ծաղիկները, այնտեղ:

ԲԻՐԻԻԼ. — Որտեղ, ինչո՞ւ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Պատշգամբը. իսկ սեղանը այստեղ:

ԲԻՐԻԻԼ. — Որտեղ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Ախ ինչ ապուշն է: Այստեղ, դէ շարժուեցէք, դուք ուղղակի փախաս էք:

ԲԻՐԻԻԼ. Փախաս. (կողմը): Ես չըգիտեմ ճշմարիտ ինչ անեմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Է, ինչ էք բերանդ բաց արել և կանգնել փայտի կտորի նման — վերցրէք ծաղիկները:

ԲԻՐԻԻԼ. — (վերցնում է եւ վայր է ձգում ծաղիկները մէկը): Ֆո՛ւ, սատանան տանի:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. Այդ ի՞նչ արիք, ի՞նչ արիք իմ սիրած ծաղիկս, այդ անտանելի է, անտանելի... Ինչո՞ւ էք այդպէս բռնել. դրէք յատակի վրայ:

ԲԻՐԻԻԼ. — (վայր ձգելով ըստ ծաղիկները): Թիւ գետինը մտնէք:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Սիմիոն Դուք խելագարուեալ էք: Այդ ի՞նչ արիք: Լոբի, գնացէք վերցրէք ավել և մաքրեցէք այստեղ, պատրաստեցէք սեղանը, ժողովեցէք յատակից կտորտանքը և հող... ոչ դուք ինչպէս երևում է բացի ժողովարանից ոչ մի տեղ չէք ծառայել:

ԲԻՐԻԻԼ. — Միթէ ես ասել եմ որ ծառայել եմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Լռեցէք. Նաստիան, Նաստիան:

ՏԵՍԻԼ 10

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՆԱՍՏԻԱ

ՆԱՍՏԻԱ. — Ի՞նչ կը հրամայէք:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Վերցրէք նամակը և ուղարկեցէք Իվան Իվանովիչ Բիրիւկինի մօտ... շուտով:

ԲԻՐԻԻԼ. — (ապշած). Ի՞նչ, ինչպէ՞ս:

ՆԱՍՏԻԱ. — Շատ բարի. (Բիրիւկ): Սիմիոն Իվանիչ նայեցէք խոհանոցին (Գնում է):

ՏԵՍԻԼ 11.

ՄԱՐ. ՊԱՎ. ԵՒ ԲԻՐԻԻԼ

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Ֆն, սաստիկ շոքել եմ, գնամ գոնէ պուղրա ցանեմ երեսիս (զընում է):

ՏԵՍԻԼ 12.

ԲԻՐԻԻԼ. ԱՌԱՆՁԻՆ

ԲԻՐԻԻԼ. — Ի՞նչ նամակ: Ոչինչ. չեմ հասկանում! Մի միջոց կայ միայն... փախչել, փախչել, լինի այդ Փրակով բայց փախչել (ուզում է զնալ):

ՏԵՍԻԼ 13.

ԲԻՐԻԻԼ ԵՒ ՈՒՏՈՉԻՆ (Բաղցրաւէնիքով)

ՈՒՏՈՉ. — Ահա քաղցրավենիքը. Ախ օհ օհ եմ տեսնում:

ԲԻՐԻԻԼ. — Ուտօչկին

ՈՒՏՈՉ. — Իվանիչ Իվանիչ:

ԲԻՐԻԻԼ. — Ես... ես... ես դուք... դուք...

ՈՒՏՈՉ. — Դուք... դուք... ես... ես...

ԲԻՐԻԻԼ. — (Շփոթուած). Անցնում էի փողոցով... իմացայ որ դուք էք. կարծում էի որ ես եմ... դուրս է գալիս որ դուք էք. (կողմը): Ո՛ւֆ քրախնք թափեց վրաս:

ՈՒՏՈՉ. — Ախ Իվան Իվանիչ, որքան ուրախ եմ որ եկել էք մեզ մօտ, ի դէպս մենք այսօր փոքրիկ երեկոյթ ունենք, մեզ մօտ հիւրեր են լինելու: Մենք ձեզ համար վինա կըսարգենք... իսկ կինս ինչպէս կուրախանայ, միշտ խնդրում էր ծանօթացնել Իվան Իվանովիչի հետ:

ԲԻՐԻԻԼ. — Ի՞նչպէս, դուք այսօր հիւրեր ունի՞ք

ՈՒՏՕԶ. — Այո, մեր ծառայողներն են՝ Պեքեպեովկինը, Կուրոշկինը կնոջ հետ, նոքա այնպէս ուրախ կըլինեն ձեզ հետ թուղթ խաղալ Իվան Իվանովիչ: Զ՞է որ դուք այնպիսի մի հազուագիւտ հիւր էք... և ահա ի՞նչ երջանկութիւն:

ԲԻՐԻԻԼ. — Այս սատանան գիտէ թէ ինչ խայտառակութիւն է դուրս գալիս:

ՈՒՏՕԶ. — Դուք Իվան Իվանովիչ մեր տանը եղէք այնպէս ինչպէս ձեր տանը. միք քաջուիլ, եթէ դուք յոգնել էք խնդրեմ համեցէք իմ առանձնասենեակը հանգստանալու: Իվան Իվանովիչ, դուք ձեր ֆրակը թողոտել էք, թոյլ տուէք մաքրեմ:

ԲԻՐԻԻԼ. — Նեղութիւն միք կրիլ, ոչինչ, ես ինքս... ես չեմ սիրում նեղութիւն պատճառել ուրիշներին:

ՈՒՏՕԶ. — Դուք, Իվան Իվանովիչ, ոչ ոքին նեղութիւն չէք պատճառում... համեցէք իմ առանձնասենեակը առանց քաջուելու:

ԲԻՐԻԻԼ. — Շնորհակալ եմ. (կողմը) Պէտք է աւելացնել ոռճիկը:

ՈՒՏՕԶ. — Համեցէք:

ԲԻՐԻԻԼ. — (կողմը) Այս րոպէիս կը փախչեմ (զնուաւ է):

ՏԵՍԻԼ 14.

ՈՒՏՕԶԿԻՆ ԱՌԱՆՁԻՆ

ՈՒՏՕԶ. — Ախ ինչ բարի և հասարակ մարդ է: Որքան զանազանութիւն կայ երբ նա ծառայութեան մէջն է և տանը:

ՏԵՍԻԼ 15.

ՈՒՏՕԶ. ԵՒ ՄԱՐ. ՊԱՎԼՈՎ.

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Բերիք վերջապէս քաղցրավենիքը:

ՈՒՏՕԶ. — Երկու աման, բալի և մորենի:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Իսկ ես ուղարկեցի... Իվան Իվանովիչին հրաւիրատոմս:

ՈՒՏՕԶ. — Իվան Իվանովիչին: Այդ ասենք բոլորովին աւելորդ է:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Դարձեալ յանդիմանութիւն: Դարձեալ դժգոհութիւն:

ՈՒՏՕԶ. — Հաւատացնում եմ քեզ որ աւելորդ է... որովհետեւ Իվան Իվանովիչը առանց հրաւերքի էլ... ախ նա այնպէս բարի է, ֆրակով է... ինձ ձեռք մեկնեց... այնպէս բարի է:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Ի՞նչ էք ասում, ի՞նչեր էք դուրս տալիս, ես ոչինչ չեմ հասկանում:

ՈՒՏՕԶ. — Այստեղ է նա, այստեղ... ինքն

է եկել... առանց հրաւերքի: Ես խնդրեցի ճաշից
առաջ նորան հանգստանալ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Ի՞նչպէս, Իվան Իվանովիչը
այստեղ է: Այդ անկարելի է. ի՞նչ երջանկու-
թիւն իսկ ես այնպէս եմ կարմրել... Բերէք ինձ
պուղրա:

ՌԻՏՕԶ.— Բայց ես կուզէի որ...

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Բերէք ինձ պուղրա:

ՌԻՏՕԶԿ.— Գնում եմ, գնում... այդ բոլորը
նրա համար է որ 35 ըուբլի եմ ստանում:

ՏԵՍԻԼ 16.

ՄԱՐ. ՊԱՎ. ԱՌԱՆՁԻՆ

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Իվան Իվանովիչը մեզ մօտ է
և ինչ հարմար ժամանակն է եկել. ես պատուի-
րել եմ ճուտեր և մորենու պաղպաղակ... չորս
տեսակ կերակուր... Սիմեօն, Սիմեօն ո՞ւր էք կո-
րել:

ՏԵՍԻԼ 17.

ՄԱՐ. ՊԱՎ. ԵՒ ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ

ԲԻՐԻԻԼ.— Ուզում էի փախչել... բայց ոչ
մի դուռ չկար, մի պատուհան էր... այն էլ հա-
ւաբունին էր նայում. (տեսն. Մար. Պավ.) Դար-
ձեալ նա:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. ՍԻՄԵՕՆ Այս ո՞ւր էիք կորել:
Այս բոլորիս հիւրերը պիտի գան. սեղանը պատ-
րաստ չէ... ինքնատեղ չէ դրուած:

ԲԻՐԻԻԼ.— (կողմը). Այս կինը ինձ խելա-
գարութեան կը հասցնի:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Ի՞նչ էք գերանի նման ցցուել...
Ես Նաստիային ուղարկեցի նամակով Բիրիւլ-
կինի մօտ:

ԲԻՐԻԻԼ.— Ինձ մօտ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Բիրիւլկինի և ոչ թէ ձեզ մօտ:

ԲԻՐԻԻԼ. (կողմը) Աչքերս մթնում են այլ ևս
ոչինչ չեմ տեսնում:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Կէս ժամից յետոյ հիւրերը
կը հաւաքուեն և ոչինչ պատրաստ չէ... Սիմեօն
ինչ էք տարապել... գնացէք խոհանոց և ասա-
ցէք որ ինքնատեղ դնեն... շուտ... շտապեցէք
վերջապէս:

ԲԻՐԻԻԼ.— (զնալով) Կերթամ խոհանոց և
կը կաշառեմ խոհարարուհուն:

ՏԵՍԻԼ 18.

ՄԱՐ. ՊԱՎ. ԱՌԱՆՁԻՆ

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Ո՛չ, վաղը և ետ դուրս կա-
նեմ այս յիմարին: Եւ ինչ ապուշ ու զզուելի
դէմք ունի... երեսը սափրած. առանց բեխերի:

ՏԵՍԻԼ 19.

ՄԱՐ. ՊԱՎ. ԵՒ ՌԻՏՈԶԿԻՆ

ՌԻՏՈԶԿԻՆ.—Ահա քեզ պուդրան, Մանեա: Ախ ինչպէս ես կարմրեի:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Ի հարկէ: Այս Արմենոնը ամենեին պէտք չէ: Ոչինչ չէ իմանում: Այս բոլորիս հիւրերը կը գան, իսկ մեր սեղանը դեռ պատրաստ չէ. և մեղաւորը դուք էք...

ՌԻՏՈԶ.—Ես ի՞նչով եմ մեղաւոր:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Միշտ դուք էք մեղաւոր. Օ.Ֆ, ես սաստիկ քրտնեի եմ. գնամ մի փոքր, օդէկոլոնով սրսկվեմ (գնում է):

ՏԵՍԻԼ 20.

ՌԻՏՈԶԿԻՆ ԱՌԱՆՁԻՆ

ՌԻՏՈԶ.—Միշտ ես եմ մեղաւորը և այդ միայն այն պատճառով որ ամսական ստանում եմ 35 ըուբլի (նստած է):

ՏԵՍԻԼ 21.

ՌԻՏՈԶԿԻՆ ԵՒ ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ (ԻՆՔՆԱՆՈՒՈՎ)

ԲԻՐԻԻԼ.—Ո՛չ, ես այստեղից չեմ ազատուելու... Անիծեալ խոհարարուհին տուեց այս ինքնաեռը ձեռքս, փրթկաց, դռները փակեց քթիս առաջ և փախաւ... Այստեղ մի ինչ որ

դաւանանք է... ամբողջ մի դաւանանք (տեսնելով Ուտոշկինին), Բռնուեցայ. (ինքնատուր պահում է իր յետերը):

ՌԻՏՈԶ.—Իվան Իվանիչ... Դուք արդէն վեր էք կացել. հանգիստ էիք: Մլակները չէին արդեօք ձեզ նեղացնում:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ոչ, ոչինչ... շատ լաւ էր...: Այնպէս հանգիստ էի... գով (ընկնելով ինքնատուր): Ահա սատանան տանի. ամբողջ ձեռքս այրուեց:

ՌԻՏՈԶ.—Այդ ինչ է պատահել ձեզ, Իվան Իվանիչ: Ինքնաեռ:

ԲԻՐԻԻԼ.—Այո, ինքնաեռ է և դուք, դուք... Ֆո՛ւ ևս մեռայ (ընկնում է քաղկաթոքի վրայ):

ՌԻՏՈԶԿ.—Իվան Իվանիչ, դուք թէ՛յ էք կամենում և ինչու դուք չընդամայեցիք:

ԲԻՐԻԻԼ.—Բայց ո՞ւմ, բոլորը ուր որ փախել են... Աղախինը գնացել է նամակով... ծառան տանը չէ... ես ուզեցի թէ՛յ, և ահա ես գրնացի, իսկ այնտեղ խոհարարուհին... և ահա ես այրուեցի...

ՌԻՏՈԶ.—Իվան Իվանիչ, ներեցէք խնդրեմ... այդ բոլորը կինս է... նա է մեղաւորը... այսօր մի ծառայ է վարձել և առանց ինձ, մի ծոյլին, յիմարին, հարբեցողի մէկին... միայն ժողովաբաններու մէջ է ծառայել, գող է և ոչ մի բանի պէտք չէ: Ես ձեզ համար այս բոլորիս բոլորը կը բերեմ և թէ՛յ և քաղցրաւենիք անյոգ կացե՛ք:

Այդ բոլորը ծառան է մեղաւոր: Այն գողը, հարբեցողը, յիմարը և այսպիսի մի ղէմք ունի որ թքել անգամ չես ուզի: Այս ըոպէիս ես նորան վզին տալով դուրս կանեմ (զնոււմ է):

ՏԵՍԻԼ 22.

ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ (առանձին)

ԲԻՐԻԻԼ.— (ընկճուած ծայնով). Իմ կեանքում մըս 8 բանկային գրասենեակներ է տրաքվել և ես այսպիսի վրդոված չեմ եղել, ինչպէս այժմ: Այս ինչ է, սատանան տանի: Ես այստեղ ընդամենը մի կէս ժամ է ինչ որ եկել եմ և ինձ ֆրակ են հագցրել, հրամայում են ծաղիկներ տեղափոխել, ինքնաեռը բերել, իսկ այս պարոնը որը ծառայում է ինձ մօտ գրասենեակում և ստանում է միայն 35 ըուբլի ամսական, ասում է ինձ, կառավարչին, որ ես գող եմ, հարբեցող, յիմար և ուզում է թքել երեսիս: Ոչ պէտք է փախչել այստեղից (ուզում է զնալ):

ՏԵՍԻԼ 23.

ԲԻՐԻԻԼ. ԵՒ ՄԱՐԻ ՊԱՎ.

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Այդ սէր էք գնում... Սպասեցէք: Ո՞ւր է ինքնաեռը: Ո՞ւր էք տարել: Ի՞նչու սեղանը պատրաստ չէ:

ԲԻՐԻԻԼ.— (կողմը). Սա ինձ կըսպանի... Մինչև անգամ խօսել չեմ կարողանում:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Վերջապէս դուք ինձ համբերութիւնից դուրս կը բերէք: Մի նայեցէք ձեզ լերայ ինչի էք նման... մազերը փշաքաղուել, դուք մինչև անգամ չէք ածիլուել... Այս ըոպէիս գընացէք և ածիլուեցէք, նաստիան վերադարձել է և կարող է առանց ձեզ սեղան պատրաստել... Դուք միայն կը ծառայէք սեղանին:

ԲԻՐԻԻԼ.— (կողմը). Ես պիտի ծառայեմ իմ ծառայողին, երբէք:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Գնացէք պարոնի սենեակը, վերցրէք ածելին և սափրիկեցէք... ապա թէ ոչ ձեր երեսը լեղակի գոյն է:

ԲԻՐԻԻԼ.— Ես կարծեմ կը վերցնեմ ածելին և բողազս դուրս կը կտրեմ: Այդ է միայն իմ փրկութեան միջոցը:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Դէ՛հ:

ԲԻՐԻԻԼ.— (կողմը). Ինչ արած, պէտք է սափրուել (զնոււմ է):

ՏԵՍԻԼ 24.

ՄԱՐ. ՊԱՎ. (առանձին)

ՄԱՐ. ՊԱՎ.— Դուրս, վաղ և ետ դուրս կանեմ... ինչ որ ապուշ է եղել... յիմար:

ՏԵՍԻԼ 25.

ՄԱՐԻ. ՊԱՎ. ԵՒ ՈՒՏՕԶԿԻՆ (Թէյի բաժակը ձեռքին)

ՈՒՏՕԶ. — Ահա և թէյ:

ՄԱՐԻ. ՊԱՎ. — Դու այդ հրաշքից, այդ
լինչ է:

ՈՒՏՕԶ. — Երևակայիր, Իվան Իվանիչը ինքն
է գնացել ինքնաեռը բերելու, թէյ է ուզեցել
խմել իսկ տանը ոչ ոք չէ եղել... բոլորը փա-
խել են:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Այդ էր պակաս... խայտա-
ռակութիւն:

ՈՒՏՕԶ. — Դու անյող եղիր, ես ամեն բան
կարգի բերի: Ահա բերել եմ թէյն էլ և քաղց-
բավենիքն էլ... բայց ուր է Իվան Իվանովիչը:

ՄԱՐԻ. ՊԱՎ. — Իսկ ես ինչ գիտեմ, ես նո-
րան մինչև անգամ դեռ չեմ տեսել: Ես ամբողջ
ժամանակ կռվում էի քո ծառայի հետ... շատ
շնորհակալ եմ, հիանալի ծառայ էք վարձել ինձ
համար...

ՈՒՏՕԶ. — Ես, ես եմ վարձել...

ՄԱՐԻ. ՊԱՎ. — Սնտաշ է, կոպիտ, յիմար և
ոչինչ չը գիտէ, իսկ դուք... «վերցրու, վերց-
րու... Նաստիայի նշանածն է»:

ՈՒՏՕԶ. — Ես, ես եմ ասել: Մտքովս անգամ
չի անցել:

ՄԱՐ. ՊԱՎ. — Լռեցէք, անմիջապէս դուրս

արիք նորան և մի ուրիշին վարձեցիք... Ու՛փ
ինչպէս եմ յոգնել (զնու՛մ է):

ՏԵՍԻԼ 26.

ՈՒՏՕԶԿԻՆ ԱՌԱՆՁԻՆ

ՈՒՏՕԶ. — Դարձեալ ես եմ մեղաւորը: Չէ
ինչպէս այդ Իվան Իվանովիչը... երկու տարի
ես նորա մօտ ծառայում եմ և չէի իմանում որ
նա այդպէս թէյ է սիրում:

ՏԵՍԻԼ 27.

ՈՒՏՕԶԿԻՆ ԵՒ ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ

ԲԻՐԻԻԼ. — (ածելին ձեռքին) Փու, սատա-
նան տանի: Անիծեալը այնպէս չանգուտեց երե-
սըս որ...

ՈՒՏՕԶ. — Իվան Իվանիչ, այդ ինչ է պատա-
հել ձեզ, ձեր երեսը սապնոտ է:

ԲԻՐԻԻԼ. — Բռնուեցայ: Այո ես ուզում էի
սափրուել... Չէ որ դուք հիւրեր ունիք... վերցրի
ածելին, բայց երեսս չանգուտեցի... Այս ածելի
չէ այլ սղոց է:

ՈՒՏՕԶ. — Ախ ինչ դժբախտութիւն: Ես այս
րոպէիս ձեզ համար ջուր և երեսաբերիչ կրբերեմ,
անհող եղէք Իվան Իվանիչ... Այդ ոչինչ... ես
իսկոյն կրբերեմ (զնու՛մ է):

ՏԵՍԻԼ 28.

ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ ԱՌԱՆՁԻՆ

ԲԻՐԻԻԼԿԻՆ.—Վերջապէս ես կարող եմ փախ-
չել: Ո՞ւր է իմ գլխարկս. (ուզում է մօտենալ դռ-
ներին):

ՏԵՍԻԼ 29.

ԲԻՐԻԻԼ ԵՒ ՄԱՐ. ՊԱՎ.

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Վերջապէս դուք պատրաստ
էք: Սափրուեցի՞ք:

ԲԻՐԻԻԼ.—Դարձեալ նա, սարսափելի կին է
սա (նստում է ընկած դրայ):

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Այդ ի՞նչ է, ի՞նչպէս էք հա-
մարձակուում նստել:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ես չեմ կարող, ոտքերս ծալ-
ւում են:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Այ յանդուգն... ինչի՞ նման
էք, ձեր ամբողջ երեսը սապնոտ է... կտրել էք
երեսներդ ինչ է՞:

ԲԻՐԻԻԼ.—Այո, ուզում էի ինձ մորթել, ախ-
րուհի:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Այս բոպէիս գնացէք և ձեր
այդ յիմար դէմքը լուացէք, որ ծառայէք սեղանին:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ձայն չեմ հանիլ: Լեզուս կա-
պուել է (սփռոցով սրբում է երեսը):

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Այդ ի՞նչ էք անում իմ սիրած
սփռոցը:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ես այդ սրտեղից գիտեմ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Դուրս: Այս բոպէիս, ձեր ըս-
տուերն անգամ չըլինի այստեղ: Սա անտանելի է:

ԲԻՐԻԻԼ.—Գնում եմ, գնում... Այդպէս միք
բռնալ ախրուհի... ես դեռ ևս ինձ չեմ մորթել,
ես դեռ ևս կարող եմ խիստ լինել:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Ձը համարձակուէք ինձ հետ
կողիտ խօսել: Նաստիա, Նաստիա:

ՏԵՍԻԼ 30.

ՆՈՅՆԲ ԵՒ ՆԱՍՏԻԱ

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Նաստիա, կանչիր այստեղ դու-
նապանին: Այս բոպէիս դուրս:

ՆԱՍՏԻԱ.—Է, ինչ կասէք Սիմեօն Իվանիչ,
համեցէք դուրս:

ԲԻՐԻԻԼ.—Ահա քեզ 5 ըուբլի միայն լուր:
ՆԱՍՏԻԱ.—Հանեցէք ֆրակը, Սիմեօն Իվա-
նիչ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Այո... այո... հանեցէք ֆրակը
և ձեռնոցները:

ԲԻՐԻԻԼ.—Անհոգ եղէք, հետս չեմ տանիլ,
ձերը ինձ ոչ մի բան հարկաւոր չէ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Իսկ իրան դուրս... այս ըն-
պէիս դուրս:

ՆԱՍՏԻԱ.—Հանեցէք, Սիմեօն Իվանիչ. խայ-
տառակուեցաք այդ պառաւ ժամանակներդ. (հա-
նում է ֆրակը):

ՏԵՍԻԼ 31.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՌԻՏՈՉԿԻՆ (բաժակը ձեռքին)

ՌԻՏՈՉ.—Իվան Իվանիչ ահա ջուրը և երես-
սրբիչը:

ԲԻՐԻԻԼ.— Կորայ... բոլորը կը բացուի
(ընկնում է բազմոցի վրայ):

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Ինչպէս: Այդ ի՞նչ ասաւ } միասին
ՆԱՍՏԻԱ.—Այ քեզ բան

ՌԻՏՈՉ.—Իվան Իվանովիչ: Դուք ձեզ վատ
էք զգում, հանեցէք ձեր բաճկոնակը... Նաստիա
տուր իմ խալաթը, Մանիչկա, ուղարկիր բժշկի
յետեից, Իվան Իվանիչը ուշքից գնում է: Ուշքի
եկէք, Իվան Իվանիչ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Ուրեմն սա Իվան Իվանովիչն է:

ՌԻՏՈՉ.—Այո, ի հարկէ... իմ մեծաւորը:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Տէր Աստուած, իսկ ես նորան
ծառայի տեղ ընդունեցի:

ՌԻՏՈՉ.—Ինչպէս, Իվան Իվանովիչին ծա-
ռայի տեղ:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Ես նորան ամբողջ մի ժամ

հայհոյում էի. դուրս արի. տէր Աստուած այս
ի՞նչ եմ արել:

ՌԻՏՈՉ.—Սիրտս, բռնեցէք ինձ, Նաստիա
ջուր, Իվան Իվանիչ խղճացէք, ներեցէք, իմ կինս
մանկութիւնից... ի բնէ հիւանդ է... ժառանգա-
կան է... դորա մեծ մայրը գժանոցումն է:

ՄԱՐ. ՊԱՎ.—Իվան Իվանիչ, ներեցէք: Ես
ճշմարիտ մեղաւոր չեմ... այս բոլորի պատճառը
Նաստեան է:

ՆԱՍՏԻԱ.—Ներեցէք պարոն, այդ ես եմ մե-
ղաւորը:

ԲԻՐԻԻԼ.—Գիտեմ, գիտեմ... բայց թան-
գազին համբոյր էր:

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Յ Ր

ԳՈՐԾՊՂ ԱՆՁԻՆՔ

ՆԵՆԱՐԾԿՈՎ ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՊԵՏՐՈՎԻՉ, հրիտասարգ

գլխնական:

ՕԼԻԱ, սորա քոյրը 14 տարեկան:

ԿՈՄՍ ԻԶՎԱԴԻԼՈՎ, ՆԵՆԱՐԾԿՈՎԻ ԱՆԵՐԸ, բարձր

դիրք ունեցող անձ:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ ԻԶՎԱԴԻԼՈՎԱ, սորա կինը:

ՊՐՅԵՍՍՕՐ,

ԴԱՅԵԱԿ,

ԾԱՌԱՅ,

Գործողութիւնը կատարում է Պետերբուրգում, ներկայ ժամանակներում. միջակ կահաւորուած հիւրասննակ. դռներ—ձախ տանում է դէպի ննջարանը, աջ—գրասենեակը եւ դիմացին սեղանատունը ուր դռները փակ են:

ՏԵՍԻՆ Ա.

ՆԵՆԱՐԾԿՈՎ ԵՒ ԿՈՄՍՈՒՀԻ

ՆԵՆԱՐԾԿՈՎ—(անհատներով թեամբ ման է գալիս գորգի վերայ, խօսում է ջղային, քայքայունակ կիսածայն): Չեմ հասկանում... ամենեին չեմ հասկանում, կոմսուհի, թէ ի՞նչու դուք թոյլ չէք տալիս ինձ ներկայ գտնուել այնտեղ:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ—(նստած է րազկաթոռում: Նստում է իւր փեսայից աւելի քարծր, երբեմն մինչեւ անգամ քարծրացնելով ձայնը): Ես վաղուց արդէն համոզուեցի, որ դուք շատ բան չէք հասկանում... Ի՞նչ արած: Դժբախտաբար դուք ապրում էք մեր շրջանում, ուրեմն հնազանդուեցէք նորա օրէնքներին—չը հասկանալով...

ՆԵՆԱՐԾԿ.—Նախ և առաջ այդ ազատութեան ճնշումն է... և անձի...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ—Ես այդ մօդային և յիմար խօսքերից ոչինչ չեմ հասկանում:

ՆԵՆԱՐ. — Վերջապէս... երբ մի մարդու կիներ տանջուում է, ամուսինը պէտք է նորա մօտ լինի որ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Միայն ուսմիկները շրջաններումն է ընդունուած, որ ամուսինը ներկայ է լինում այդ գործողութեան ժամանակ...

ՆԵՆԱՐՕԿ. — Եւ ինքը, էլեւան, վերջապէս ինձ խնդրեց որ ես չընեռանամ նորանից...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Էլեւան երիտասարդ է...։ Նա ինքը չէ հասկանում ի՞նչ է խնդրում...

ՆԵՆԱՐ. — Շատ լաւ է հասկանում։ Իսկ դուք դիտմամբ փակել էք դռները... չեմ կարող ես աղմուկ հանել... Բաղխել, կամ ոյժով ներս մըտնել...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Այդ էր պակաս։ Անհոգ եղէք, ամեն բան կարգին կըլինի։ Այնտեղ պրօֆեսսորն է, Աննա Բագրատովնան և ձեր դայեակը...

ՆԵՆԱՐ. — Բայց ես կարող էի օգտակար լինել... հասկանում է՞ք, օգնութեան գալ... բարոյական օգնութեան։

ԿՈՄՍՈՒՀԻ. — Միք բռնալ։ Դուք կըսպանէք իմ աղջկան... Դուք միայն արգելք կըլինէիք այնտեղ...

ՆԵՆԱՐ. — Ամուսինը երբէք արգելք չի կարող լինել իւր կնոջ համար...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Ես ասում եմ որ ձեր բոլոր դատողութիւններ...

ՆԵՆԱՐ. — Այո, ես այս րոպէիս կուզէի ռամիկ լինել, եթէ դուք միայն իրաւունք էք տալիս այդ դասակարգին մարդկային զգացումներ ունենալ։ (աղերսանօք) Թոյլ տուէք ինձանցնել այնտեղ... այժմ երևի արդէն բոլորը վերջացած է...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Երբ բոլորը վերջացած լինի ձեզ կը կանչեն... ինչպէս միշտ էլ լինում է պատուաւոր մարդկանց մէջ...

ՆԵՆԱՐ. — Շատ ափսոս, որ ես պատուաւոր մարդ եմ։

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Դուք կարծեմ խելքի վերայ չէ՞ք...

ՆԵՆԱՐ. — Ձէ՞ որ եթէ ես անպատիւ մարդ լինէի, ես արդէն իմացած կըլինէի թէ ի՞նչ ունիմ. աղայ թէ աղջիկ։ Տղայ, փոքրիկ Նենարօկով... Պետեա... Պետրուշկա...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Աւելի լաւ է ասէք — Պետրուխա. ինչպէս դոնապաններն են անուանում... ռամիկ... և միք բռնալ։ Դուք կըսպանէք իմ աղջկան...

ՆԵՆԱՐ. — Բայց կոմսուհի, կարծեմ ես ձեզանից ցած եմ խօսում։ Հասկացէք վերջապէս։ Երէք տարի է ես ամուսնացած եմ և փափազում եմ երեխայ ունենալ, տղայ... Թողէք, իսէր Աստուծոյ... երեւակայէք վերջապէս մի 5 րոպէյով որ մենք ռամիկ ենք... և ես, և էլեւան, և դուք...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Այդ արդէն—միլլ պարդօն—
ես ինձ չեմ կարող երևակայել կէս վայրկեան
անգամ...

ՆՆՆԱՐ.—Երանի տղայ լինի: Պետրուխա...
ներողութիւն, ես ուզում էի ասել—Պիէր: Սա-
կայն ոչ, ես այդ չէի ուզում ասել... Պիէրը—
քար է... հացի փոխարէն—քար: Փոխանակ Պիէր
Նենարօկովի, ծնունդ օրից մի ինչ որ ֆրան-
սիացի... շատ լաւ է ինչ ասած... Այնուամե-
նայնիւ եթէ տղայ լինի ես ուրախութիւնից կե-
լուով կը պարեմ:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Նախ և առաջ—այդ մեծ ու-
րախութիւն կը պատճառէ կոմսին: Եթէ տղայ լի-
նի, Պիէր, կոմսը հրամայեց անմիջապէս ուղար-
կել ծառային նախարարների խորհուրդը: Չըմո-
ռանաք...

ՆՆՆԱՐՕԿ.—Ոչ, չեմ մոռանալ... իսկ եթէ
մոռանամ—յիշեցրէք ինձ կոմսուհի, խնդրեմ...
այսպիսի ուրախութեան մէջ ամեն բան կարելի
է մոռանալ:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Ամեն բան, բայց ոչ այդ...
ինձ վերայ յոյս միք զնիլ: Ձեզ համար ուրա-
խութիւն կը լինի, իսկ ինձ համար կրկնակի: Էլե-
նան ինձ զաւակ է համարւում, իսկ ձեզ միայն
ամուսին...

ՆՆՆԱՐ.—Օհօ միայն: Միայն-ամուսին...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Միք բօռալ...

ՆՆՆԱՐ.—Միլլ պարդօն, ինչպէս ձեզ մօտ
ընդունուած է ասել: Միայն ամուսին: Իսկ նո-
րածինը, ուրեմն ինձ համար կը լինի միայն որդի,
իսկ ձեզ համար թու... Կարծեմ զալիս է պրօ-
ֆեսսօրը (սկանջ է լնում) ոչ—ինձ այնպէս
թուաց...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Ես ձեզ հարիւր անգամ կըրկ-
նում եմ, միք բօռալ... Դուք կըսպանէք իմ աղ-
ջըկան...

ՆՆՆԱՐ.—Բայց ես կարծեմ ցած եմ խօ-
սում... Սակայն շնորհակալ եմ յիշեցնելու հա-
մար... որովհետեւ եթէ այսպէս շարունակուի, ես
խակապէս ստիպուած կը լինեմ զգաւել ամբողջ
ոյժովս... Ուրեմն վճռուած է... եթէ մի գուցէ
ես մոռանամ կոմսի մասին, դուք ինձ կը յիշեց-
նէք: Իսկ եթէ ես չը յիշեմ—դուք չմոռանաք...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Ասացէք խնդրեմ, դուք ինք-
ներդ ձեր ասածները հասկանում էք:

ՆՆՆԱՐ.—Կարծեմ ոչ... զգում եմ որ ոչ.
(ննջարանի դռները ներսից քաղխում են: Հսում է)
բաղխում են... այն-բաղխում են... Գալիս է...
(մօտենում է դռներին):

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—(վեր թռչելով քաղկաթոռից,
տրագ թռչում է դէպի դուռը, քաց է անում դռ-
ները ներս թողնելով պրօֆեսսօրին նորից փա-
կում է եւ կանգնում դռների առաջ չթողնելով
ընդ փեսային):

ՏԵՍԻՒԼ 2.

ՆԵՆԱՐ. ԿՈՄՍՈՒՀԻ ԵՒ ՊՐՕՖԵՍՍՐ

ՆԵՆԱՐ.—(մօտենալով պրօֆեսորին մի կողմից—կիսաձայն) Ի՞նչ կայ... յաջող է՞ Տղայ է, թէ աղջիկ։

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—(մօտենալով միւս կողմից—ըստօր փեսային) Շշշ... հանդարտ... դուք կըսպանէք իմ աղջկան... (պրօֆեսորին) է բիէէն։ Կենդանի է... Թոռնիկա աղջիկ է, թէ աղայ...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.—(խորատուգումած, արագ վառում է ծխախոտը) Գիտէք ի՞նչ կոմսուհի... Հրգիտեմ ինչպէս ասեմ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Ի՞նչ կայ... ի՞նչ է պատահել։ Միք վախեցնիլ ինձ պրօֆեսսոր... եթէ որ և է սարսափելի բան է պատահել,—աւելի լաւ է ոչինչ միք ասիլ...

ՆԵՆԱՐ.—Ասացէք... ինչ լինի ասացէք...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.—Միլ պարզոն... տեսէք բանը ինչու՞ն է...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Միք ասիլ, պրօֆեսսոր... ինձ պէտք է նախապատրաստել... (մօտենում է ընդունողին) Ես զգում եմ որ ուշքիցս գնում եմ...

ՆԵՆԱՐ.—Պրօֆեսսոր, ինձ նախապատրաստել չէ հարկաւոր։ Ասացէք ի՞նչ է պատահել կնոջս հետ։

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.—Ոչ, այդ կողմից բարեբախտաբար ամեն ինչ կարգին է... բայց տեսէք թէ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—(ընդունողի մօտից) Պրօֆեսսոր, յանկարծ չասէք... նախապատրաստեցէք ինձ... աղաչում եմ, նախապատրաստեցէք ինձ...

ՆԵՆԱՐ.—(մօտենալով) Ես պահանջում եմ վերջապէս...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Միք բոռալ։ Դուք կըսպանէք իմ աղջկան...

ՆԵՆԱՐ. (ցած եւ մնալ) Պրօֆեսսոր...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.—Միլ պարզոն, այդ շատ հազուագիւտ դէպք է...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—(երեսը ծածկելով եւ մի աչքով նայելով ընդունողին պատրաստում է վայր ընկնել)։ Ա՛խ, ճիւ, միք ասիլ...

ՆԵՆԱՐ.—(վճռողաբար մօտենալով) Ասացէք վերջապէս... տղայ ունեմ, թէ աղջիկ...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.—(յետ քաշուելով) Տղայ... և էլի տղայ... ընդամենը երկու տղայ։

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—(ընկնելով ընդունողի մէջ) Ա-ա-ահ... երկու... մեկօրեակներ... հրէշներ...

ՆԵՆԱՐ.—Երկու տղայ... Միաժամանակ երկու տղայ... այդ էր պակաս... Ոչ, այժմ միլ պարզոն, ինչպէս ձեզ մօտ ասում են, ես կամենում եմ տեսնել իմ երկու զաւակներին... (փախչում է դէպի ննջարանը)...

ՏԵՍԻԼ 4.

ԿՈՄՍՈՒՀԻ, ՊՐՕՖԵՍՍՐ

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Երկուսը... մեկօրեակներ...
0-0-0...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.— Կոմսուհի.. ձերդ պայծա-
ռափայլութիւն... միք վրդովւել... ի հարկէ այդ
թէն հազուադիւտ դէպք է...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Խայտառակութիւն... ուսմ-
կութիւն... մեր շրջանում և յանկարծ մեկօ-
րեակներ... Մօն դիօ, ի՞նչ անել այժմ: Մեր ցե-
ղում այդպիսի բան երբէք չէ պատահած... մե-
կօրեակներ... հրեշներ... կպած մեկօրեակներ
կոմս Իզաբելլոֆների տոհմի մէջ...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.— Միլ պարզոն... կոմսուհի...
նոքա ամենակին կպած չեն... բոլորովին առան-
ձին, առանձին երեխաներ են:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Օ, այդ միկնոյն է— կպած են
թէ կպած չեն... ջոխտ... դուք միայն մտա-
ծեցէք թէ ի՞նչ կասեն բոլորը...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.— Ի հարկէ, կոմսուհի, ձեր շըր-
ջաններում այդ հաղիւ է պատահում օրինակ մի
վաճառականի կնոջ:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — (սկանչները ծածկելով)
Ֆիլի... միք վերջացնիլ, ինչուս է պէտք իմա-
նալ, թէ ի՞նչ է լինում այդ տեսակ վաճառա-
կանների կնոջ... Օ-ժ-0... ուշքս գնում է...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.— (մտննալով) Միլ պարզոն,
միլ պարզոն... ձերդ ազնուութիւն...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— (նայելով կոմսի մեծ սլա-
կերին) Իմ խեղճ կոմսը չի տանիլ այդ, նա
Չլային կաթուած կըստանայ... ուղեղի ապօպ-
լեկսիա... սրտի պայթիւն... նա այնպէս է գը-
նահատում իւր մաքուր տոհմը... (ներս է մըտ-
նում արագ նննարօղովը)

ՏԵՍԻԼ 4

ՊՐՕՖԵՍՍՐ, ԿՈՄՍՈՒՀԻ ԵՒ ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ

ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ — (հրժուած) Կոմսուհի ձեզ
կանչում է Լենան... Նայեցէք ի՞նչ հրաշալի երե-
խաներ են... հրաշք է... հիանալի... շնորհակալ
եմ ձեզանից, պրօֆեսսոր, շատ շնորհակալ եմ...

ՊՐՕՖԵՍՍՐ.— Ի՞նչ էք ասում... ես ոչինչ
չեմ արել...

ՆԵՆԱՐ.— Այո աշխիքն... ի հարկէ... դուք...
ոչինչ չէք... բայց և այնպէս... դուք օգնել էք,
աշխիքն... թփիւ... Այնուամենայնիւ... շնոր-
հակալ եմ... Որովհետեւ Աստուած վկայ, այդ
երեխաների համար ցուցահանդէսում շքանշան
կարելի է ստանալ:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Ինչպէս: Շքանշան: Կոմս Իզ-
աբելլոֆների թոռներին— ցուցահանդէս: Ի՞նչ-
պէս թէ ցուցահանդէս:

ՆԵՆԱՐ.—Կոմսուհի, գնացէք նայեցէք նը-
րանց: Նրանք միմեանց նման են... ինձ նման
են և էլենայի... և ձեզ նման:

ՊՐՕՖ.—(հանգցնելով ծխախոտը) Միւ պար-
դոն... Ես կերթամ նորից... (առաջ գնում է դէ-
պի ննջարանը):

ՏԵՍԻԼ 5

ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ ԵՒ ԿՈՄՍՈՒՀԻ

ՆԵՆԱՐ.—Ի՞նչու չէք գնում, կոմսուհի:
Լենան ձեզ ուզում է տեսնել, նա այնպէս ու-
րախ է...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Ուրախացէք դուք այդ տե-
սակ ուսմկային բազմացնելուն: Իսկ ի՞նչ հան-
գիստ թողէք: Հասկացա՞ք: Ես միայն պէտք է
յիշեցնեմ ձեզ որ ձեր անմիտ ուրախութիւնից
դուք մոռացել էք կոմսի հրամանը:

ՆԵՆԱՐ.—Մոռացել էի, շատ շնորհակալ
եմ որ յիշեցրիք: Իսկոյն (զանգահարում է):

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Չհամարձակուէք միայն հա-
ղորդել նորան որ զոյգ են:

ՆԵՆԱՐ.—Ապա ի՞նչ անել, ուրեմն:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Իմ կարծիքով, նախ պէտք է
պատրաստել:

ՆԵՆԱՐ.—Ի՞նչ պատրաստել:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Ոչ թէ ի՞նչ, այլ ո՞ւմ... Պէտք

է պատրաստել կոմսին այդ հարուածի դէմ:
մի գուցէ դուք ցանկութիւն ունիք կոմսին այն
աշխարհը ուղարկել հէնց այնտեղ նախարարնե-
րի խորհուրդի մէջ:

ՆԵՆԱՐ.—Այդ ի՞նչ է, կոմսուհի, ձեր
կարծիքով ես մարդասպան եմ ի՞նչ է... մէկ
ասում էք որ ձեր աղջկան եմ ուզում սպանել,
մէկ կոմսին եմ ուզում ուղարկել այն աշխարհը
նախարարներին... (մտնում է դայեակը):

ՏԵՍԻԼ 6

ԿՈՄՍՈՒՀԻ, ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ ԵՒ ԴԱՅԵԱԿ

ԴԱՅԵԱԿ.—Տրամայեցիք զանգահարել:

ՆԵՆԱՐ.—Այո, ուղարկեցէք անմիջապէս
Նիկօլային նախարարների խորհուրդը... Թող
զեկուցանէ կոմսին, որ Աստուած տուել է մեզ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Հ՛մ... հ՛մ... (խորհրդաւոր
հագում է):

ՆԵՆԱՐ.—Թող նա զեկուցանէ կոմսին, որ
Աստուած տուել է մեզ... մի տղայ... հասկա-
նում էք, մի:

ԴԱՅԵԱԿ.—Այդ ի՞նչպէս, պարոն, ապա մի՞ւս
դաւակը:

ՆԵՆԱՐ.—Թող ասէ մէկի մասին... իսկ
միւսին... միւսի ես ինքս կասեմ... յետոյ, երբ
կոմսը կգայ:

ԴԱՅԵԱԿ.—Սիւրպրիդ էք ուզում անել:

ՆՆՆԱՐ.—Այո, հէնց այդպէս է... սիւրպրիդ:

ԴԱՅԵԱԿ.—Հասկանում եմ... լսում եմ (զնում է):

ՆՆՆԱՐ.—Սպասիր, իսկ օրիորդը վերեն է:

ԴԱՅԵԱԿ.—Ամբողջ ժամանակ վերեն էին, իսկ այժմ այլևս չեն կամենում այնտեղ մնալ...

ՆՆՆԱՐ.—Թող դեռ մնայ այնտեղ: Մի փոքր...

ԴԱՅԵԱԿ.—Ձեն կամենում, ասում են իբրև դուք թոյլ էք տուել իջնել ներքև, երբ ես կասեմ թէ Աստուած ի՞նչ է ուղարկել...

ՆՆՆԱՐ.—Եւ դուք ասացիք:

ԴԱՅԵԱԿ.—Այո, ի հարկէ, ասացի:

ՆՆՆԱՐ.—Ինչո՞ւ:

ԴԱՅԵԱԿ.—Ապա ինչպէ՞ս:

ՆՆՆԱՐ.—Եւ ի՞նչ ասացիք դուք նորան:

ԴԱՅԵԱԿ.—Ասացի որ Աստուած տուել է մեզ մի զոյգ պարօնիկներ...

ՆՆՆԱՐ.—Մի զոյգ:

ԴԱՅԵԱԿ.—Ես չէի իմանում որ օրիորդիցն էլ պէտք է գաղտնի լինի... և նորան էլ էք ուզում սիւրպրիդ անել... (զնում է դէպի սեղանատունը եւ ղոնների մօտ հանդիպում Օլեային):

ՏԵՍԻԼ 7

ԿՈՄՍՈՒՀԻ, ՆՆՆԱՐՕԿՈՎ ԵՒ ՕԼԵԱ

ՕԼԵԱ.—(ընկերով դայեակի ծեռքերը, պտոյտ է զալիս եւ երգում) Երկու փոքրիկներին դու պէտք է խնամես... մէկին աջ ձեռքի վերայ, միւսին ձախ և օ-օ-ւա:

ԴԱՅԵԱԿ.—Թող ինձ, չարաճճի...

ՕԼԵԱ.—(Թողնելով նորան եւ ցոյց տալով Նենարօկովի վերայ): Նորան խնամել ես, ինձ խնամել ես, նորանց էլ կը խնամես: Դեռ էլի հարկւր տարի կապրես, Աստուած քեզ առողջութիւն տայ... իսկ եթէ ոյժդ չյաղթէ ես քեզ կօգնեմ... Մէկին այս ձեռքի վերայ, իսկ միւսին—այս, և ա-ա-ւ-ա: Որքան ուրախ եմ: Սաստիկ ուրախ եմ: (Դայեակը զնում է դէպի սեղանատուն):

ՏԵՍԻԼ 8

ԿՈՄՍՈՒՀԻ, ՆՆՆԱՐՕԿՈՎ ԵՒ ՕԼԵԱ

ՕԼԵԱ.—(մօտենալով Նենարօկովին համբուրում է մի քանի անգամ եւ ընկերով նորա ծեռքերը պտոյտ է տալիս): Շնորհաւորում եմ, Վօվօչկա, սիրելիս շնորհաւորում եմ... Դու այժմ պապան ես, Լենոչկան—մաման, իսկ ես—տեոտեա... Ես տեոտեա: Խան, խան խան: Ամենքս

յանկարծ մէկ մէկ աստիճան բարձրացանք։ Այժմ մենք բոլորս էլ մեծ աստիճանի ենք հասել։ (Գանգիստ թողնելով՝ նենարօկովին մօտենում է կոմսուհուն, ուզում է նորա ձեռքերը ետ ըննի եւ պտոյտ տայ, բայց յանկարծ կանգ առնելով համեստաբար ընկերանս է անում) Իսկ դժբ կոմսուհի—մեծ մայր... ձերդ բարձր գերազանցութիւն... շնորհաւորում եմ ձեզ։

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Ի՞նչու վերայ էք ուրախանում։

ՕԼԵԱ.—Ի՞նչպէս չուրախանալ։ Մինչև այժմ ինձ անուանում էին միայն Օլեա։ Կարճ զգեստով։ Իսկ այժմ ես հօրաքոյր եմ, տեոտեա... (զգեստի փեշերը հասցնելով մինչև յատակը)... Տեօտիկա Օլգա Պետրովնա... Տիօտիա Օլգա Պետրովնա... և որը ամենագլխաւորն է տեօտիա ոչ թէ մէկի, այլ երկուսի։ Միաժամանակ երկուսի... Որքան ուրախալի է... բայց, Վօվօչկա ի՞նչ պէտք է դնենք անունները...

ՆԵՆԱՐ.—Ձգիտեմ ճշմարիտ... ուզում էինք Պետր անուանել... իսկ այժմ... մի գուցէ Կիրիլ և Մէֆօդի։

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Հրաշալի է... աւելի լաւ է Իօն և Ֆիլիպ անուանէք... այդ աւելի օրիժիւնալ է։

ՕԼԵԱ.—Ոչ, այդ լաւ չէ, աւելի լաւ է Բօրիս և Գլէբ։

ՆԵՆԱՐ.—Սպասիր, գտնայ։ Պետր և Պաւել... շատ լաւ է... մէկ օրում ծնուել են, մի ժամանակ էլ կըկատարենք նորանց տօնախմբութիւնը։

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Անուանեցէք ինչպէս կամենաք... Շտօլ և Շմիտ, Լիման և Բիկս... Դօբչինսկի և Բօբչինսկի... ինչպէս կամենաք, միայն ինձ հանգիստ թողէք։

ՕԼԵԱ.—(մէկուսի) Ի՞նչու է սա կատաղում... Բ՛նչ է պատահել։ (Դայեակը մտնում է սեղանատնից)։

ՏԵՍԻԼ 9

ԿՈՄՍՈՒՀԻ ԵՒ ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ (Օլեան շիրմայի ետևն է)

ԴԱՅԵԱԿ.—Պարոն, ծծմայր են բերել։

ՆԵՆԱՐ.—Լաւ... երբ պրօֆեսսօրը ազատուի, ես կըյայտնեմ նորան... Թող սպասէ... բայց դայեակ, չէ՞ որ այժմ մեզ երկու ծծմայր է հարկաւոր։

ԴԱՅԵԱԿ.—Ի հարկէ... երկու փոքրիկն էլ ուտել կուզեն... և եթէ մօրը արգելում են ծիծառալ, ուրեմն պէտք է որ երկու ծծմայր լինեն։

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Այդ էր պակաս, որ կոմսի աղջիկը ինքը կերակրէ երեխային։

ԴԱՅԵԱԿ.—Չէնց ես էլ, ձերդ պայծառա-

փայլութիւն, այդ էի զեկուցանում... որ երկու ծծմայր է հարկաւոր:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Իսկ ես էլ այն եմ զեկուցանում, որ այժմ ամեն ինչ կրկնակի հաշտապահութիւն է պահանջում... Խայտառակութիւն:

ՕԼԵՍ.— (մէկուսի) Հետաքրքիր է ինչո՞ւ է կատաղում:

ԴԱՅԵԱԿ.— Ինչ արած, ձերդ պայծառափայլութիւն: Ասուած է՝ «մանուկը Աստուծոյ տուրք է»... Իսկ եթէ երկուսին միասին է տալիս— կընշանակէ կրկնակի բարիք է:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Գնացէք: Իսկ երբ կըլուէք— եռապատիկ բարիք կըլինի...

ՕԼԵՍ.— (մէկուսի) Ես բոլորը կիմանամ... ինչ որ պատահել է (գնում է իւր լծէ դայեակի հետ, քայց թագնում է նորից շիրմայի ստերը):

ՏԵՍԻԼ 10

ԿՈՄՍՈՒՀԻ ԵՒ ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ (Օլեան շիրմայի յետին է)

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Եւ այս բոլորը ձեր կարծիքով դատարկ բան է: Մինչև անգամ ուրախութիւն է պատճառում ձեզ: Երկու ծծմայր:

ՆԵՆԱՐ.— Ի՞նչ կայ որ: Պէտք է լինէր մէկը, այժմ կըլինեն երկուսը: Փառք Աստուծոյ, միջոցներ ունինք:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Միջոցներ: Դարձեալ ուամ-

կութիւն, մանկանոց, խանձարուր, դայեակների ապաստարան, ահա թէ ի՞նչ է լինելու... Տէր Աստուած, ի՞նչ կըլինի իմ խեղճ կոմսի հետ:

ՆԵՆԱՐ.— Ինչ կըլինի, մէկ թողան պապ պիտի լինէր, այսինքն Պէտրի, ախ ներողութիւն Պիէրի: Իսկ այժմ կըլինի երկուսինը, Պիէրի և Պօլի:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Ստիպուած եմ շնորհակալութիւն յայտնել... Գոնէ հէնց նորա համար, որ այն զգուելի Սիամի ծնունդները կոմս Իզվադիլօֆների ազգանունը չեն կրելու:

ՆԵՆԱՐ.— Սակայն, թոյլ տուէք կոմսուհի: Դուք կարող էք շնորհակալութիւն յայտնել որ նոքա կոմս Իզվադիլօֆների ազգանունը չեն կրելու, բայց նոքա ռըտեղի Սիամի զգուելի ծնունդներն են... Ինչպէս ձեզ մօտ ընդունուած է ասել, դուք մոռանում էք, որ նոքա իմ զաւակներն են... Դուք մինչև անգամ նրանց չէք էլ տեսել:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Եւ չեմ էլ ուզում տեսնել: Երբէք չեմ տեսնիլ: Ես երբէք չեմ այցելում մուղէյները, ուր հրէշներ են ցոյց տալիս... Երբէք:

ՆԵՆԱՐ.— Ականջներս գնաց: Ճանճերը կը սատկոտեն... ներողութիւն... կերթան այն աշխարհը ձեր խօսքերից յետոյ:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Դժբախտ արարած:

ՆՆՆԱՐ. — Ընդհակառակը, նա չափազանց
գոհ է: Այս ըոպէիս մենք եկանք այն եզրակա-
ցութեան նորա հետ, որ այդ մինչև անգամ հրա-
շալի է: Մէկ հարուածով երկու ճանճ ենք սպա-
նել:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Հասկացէք վերջապէս որ
պատրաստութիւնը — բաժինքը մի երեսայի հա-
մար է տեսնուած:

ՆՆՆԱՐ. — Մեծ բան է: Կըպտրաստուի և
երկրորդի համար... Իսկ առ այժմ կօգտուեն
միասին... բայց ահա թէ ի՞նչ, երկու օրօրոց է
պէտք և յետոյ երկու կառքիկ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ. — Հրաշալի է... երկու ծծմայր,
երկու օրօրոց, երկու կառք: Ինչպէս վաճառա-
կանները ասում են ամեն ինչ օպտով է:

ՆՆՆԱՐ. — Թող օպտով լինի, ես այնուամե-
նայնիւ շատ ուրախ եմ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Բայց հասկացէք վերջապէս
որ միանգամից մի քանի զաւակներ ընդունուած
է միայն կատունների և ռամիկների մէջ:

ՆՆՆԱՐ. — Ձեմ հասկանում, մենք օրինակի
համար անկասկած կատուններ չենք և ոչ էլ ռա-
միկներ... բայց ահա մեզ մօտ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Ձրհամարձակուէք ասել «մեզ»:
«Մենք» միք ասիլ... իմ դժբախտ արարածը...
ամենևին մեղ չունի:

ՆՆՆԱՐ. — Այսինքն... ի՞նչպէս թէ մեղ չունի:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ. — Այո, այո: Դժբախտը միայն
գոհ է դառել: Ոչ իմ և ոչ էլ կոմսի ժառան-
գութեան մէջ այդ տեսակ բան երբէք չի եղել:

ՆՆՆԱՐ. — Ես, ի հարկէ, չեմ կարող պնդել:
Ես այդ հաստատ չըզիտեմ, բայց մի գուցէ իմ
ժառանգութեան մէջ ևս չի եղ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ. — Եղել է... եղել է... այդ միշտ
լինում է ռամիկների, վաճառականների և ամե-
նահասարակ և զգուելի մարդկանց մէջ:

ՆՆՆԱՐ. — Թոյլ տուէք, մի գուցէ ես զգուե-
լի մարդ եմ, բայց չէ՞ որ ես ոչ վաճառական
եմ, և ոչ ռամիկ, այլ հոգևորական ցեղից:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ. — Ո՛չ... դուք... ռամիկ էք: Այս-
օրուանից, այս խայտառակութիւնից յետոյ,
դուք մինչև անգամ հոգևորական ցեղիցն էլ չէք
կարող լինել... Դուք ռամիկ էք, կոպիտ ռա-
միկ, դոնապան, և ամենահասարակ կառապան:

ՆՆՆԱՐ. — Բայց մտածեցէք, կոմսուհի, ի՞նչ-
չով եմ ես մեղաւոր:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Ուրեմն ո՞վ է մեղաւոր: Ո՞վ:

ՆՆՆԱՐ. — Ո՞վ: Ոչ ոք: Ես ինչ գիտեմ ո՞վ է
լինում մեղաւորը այդպիսի դէպքերում... Այդ
բանի համար դեռ ոչ ոքին դատի չեն ենթար-
կել: Աւելի լաւ է գնանք նորա մօտ... նա խընդ-
րում էր...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Նորա մօտ ես կերթամ: Բայց
ձեր այդ Բոբշինսկու և Դօբշինսկու երեսին ան-

դամ չեմ նայիլ... չեմ նայիլ... (Գնում է դէպի ննջարանը, Օյեան դուրս է գալիս):

ՏԵՍԻԼ 11

ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ ԵՒ ՕԼԵԱ

ՆԵՆԱՐ.—(ինքն իրան) Ո՞վ է մեղաւոր... Սատանան գիտէ թէ ո՞վ է մեղաւոր:

ՕԼԵԱ.—Վօվօչկա, սիրելիս:

ՆԵՆԱՐ.—Այդ դձու ես: Դու ախտեղ էիր:

ՕԼԵԱ.—Ոչ... ես վերեն էի... նոր իջայ... Ասա ինձ, Վօվօչկա, այդ ինչո՞ւ համար է կոմսուհին այդպէս կատաղում:

ՆԵՆԱՐ.—Սատանան գիտէ:

ՕԼԵԱ.—Սատանան: Իսկ դու չըգիտէս:

ՆԵՆԱՐ.—Կատաղում է, հասկանում ես նորա համար, որ Աստուած մեզ մէկի փոխարէն երկու երեխայ է տուել:

ՕԼԵԱ.—Ահա հէնց այդ է որ ես չեմ հասկանում: Ո՞վ է դորանում մեղաւորը:

ՆԵՆԱՐ.—Ես որտեղից գիտեմ ո՞վ է այդ բանում մեղաւորը: (Գնում է ննջարանը):

ՕԼԵԱ.—Վօվօչկա: Կարելի՞ է ինձ տեսնել փոքրիկներին... ես այնպէս եմ ուզում... Մի աչքով կը նայեմ:

ՆԵՆԱՐ.—Իսկոյն կիմանամ... եթէ կարելի լինի հորաբոյր Օլգա Պետրովնային ներս մտնել...

Սպասիր ախտեղ... (Գնում է: Նորա յետեից ժտնում է պրոֆեսսորը, արագ ծխախոտը վառելով):

ՏԵՍԻԼ 12.

ՕԼԵԱ ԵՒ ՊՐՕՖԵՍՍՐ

ՕԼԵԱ.—Բարե ձեզ, պրոֆեսսոր:

ՊՐՕՖԵՍ.—Ախ... օրիորդ: Բարե:

ՕԼԵԱ.—Ասացէ՛ք խնդրեմ, պրոֆեսսոր, մի՞թէ իսկապէս նրանք հրէշներ են:

ՊՐՕՖԵՍ.—Այդ ո՞վ:

ՕԼԵԱ.—Մանուկները:

ՊՐՕՖԵՍ.—Ի՞նչ էք ասում: Ինչ էք ասում... այդ ո՞վ ասաց ձեզ:

ՕԼԵԱ.—Կոմսուհին:

ՊՐՕՖԵՍ.—Ոչ... կոմսուհին... նա... պարզոն նա... չափազանցքել է... Ընդհակառակը հիանալի մանուկներ են, հիանալի:

ՕԼԵԱ.—Սյդպէս: Ախ որքան ուրախ եմ ես: Բայց ասացէ՛ք, պրոֆեսսոր, այդ ինչի՞ցն է պատահել, որ նոքա երկուսն են ոչ թէ մէկը:

ՊՐՕՖԵՍ.—Հ՛մ, հմ... ինչպէս ասել... Աստուած գիտէ...

ՕԼԵԱ.—Աստուած: Իսկ դուք չգիտէք:

ՊՐՕՖԵՍ.—Ե՛ս... Ոչ... ես չըգիտեմ:

ՕԼԵԱ.—Այդ ինչպէս: Պրոֆեսսոր էք և այդ չըգիտէք:

ՊՐՕՖԵՍ.—Բայց պրոֆեսսորն էլ ամեն բան չի կարող իմանալ:

ՕԼԵԱ.—Ուրեմն այդ բանում ոչ ոք մեղաւոր չէ, որ Աստուած մեզ փոխանակ մի մանուկի երկուսն է տուել: Կընշանակէ ոչ Վօլօղիան է մեղաւոր և ոչ էլ Ելենան:

ՊՐՕՖԵՍ.—Ոչ... ոչ ոք մեղաւոր չէ... ա մենեին մեղաւոր չեն...

ՕԼԵԱ.—Բայց ահա պրոֆեսսոր, դարձեալ մի հարց:

ՊՐՕՖԵՍ.—(շտապելով) պարզոն... ինձ հարկաւոր է գնալ... Այնտեղ ծծմայր են բերել... (արագ գնում է դէպի սեղանատունը):

ՏԵՍԻԼ 13.

ՕԼԵԱ ԵՒ ԿՈՄՍՈՒՀԻ

ՕԼԵԱ.—Կոմսուհի, դուք և՛ս չըգիտէք ինչու Աստուած մէկի փոխարէն երկու մանուկ է ուղարկել:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Դուք յիմար բաներ էք հարցնում:

ՕԼԵԱ.—Միթէ այս յիմարութիւն է:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.—Այո յիմարութիւն:

ՕԼԵԱ.—Ինքս չըգիտեմ, այդ պատճառով էլ հարցնում եմ... մեծերից... Վօլօգեան ինձ

քանի անգամ ասել է, ինչ որ չըգիտեմ հարցնեմ Լենայից կամ իրանից:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Ահա նորան դիմեցէք... փառք Աստուծոյ հիւանդ է:

ՕԼԵԱ.—Ի՞նչպէս «փառք Աստուծոյ հիւանդ է»: Ինչպէս թէ «փառք Աստուծոյ»...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ — Ախ սիրելիս, թողէք ինձ հանգիստ, խնդրեմ... առանց այն էլ ջղերս բայբայլած են:

ՕԼԵԱ.—Բայց ինչո՞ւ կոմսուհի... Ասացէք ի՞նչ կայ այստեղ սարսափելի, եթէ Աստուած մեզ տուել է... (Սեղանատան դռները քայտում են, երեւում է ծառան):

ՏԵՍԻԼ 14

ՕԼԵԱ, ԿՈՄՍՈՒՀԻ ԵՒ ԾԱՌԱՅ

ԾԱՌԱՅ.—(դռները ամբողջովին քայտելով) Նորին պայծառափայլութիւնը: (Ներս է թողնում կոմսին, փակում է դռները եւ գնում սեղանատուն: Միեւնոյն ժամանակ ննջարանից դուրս է գալիս Նննարօկով):

ՏԵՍԻԼ 15

ՕԼԵԱ, ԿՈՄՍՈՒՀԻ, ԿՈՄՍ ԵՒ ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ

ԿՈՄՍ — Շնորհաւորում եմ, կոմսուհի... ցանկալի ուրախութիւն... Ծառան ինձ գեկուցեց, որ Աստուած տղայ է տուել... (Օլեային)

Բարև ձեզ... (Նենարոկովին) Շնորհաւորում եմ ձեզ, Վօլդէմար... ես հասկանում եմ ձեր ուրախութիւնը: Քառասուն տարուայ ընթացքում այսօր առաջին անգամն է որ վաղ դուրս եկայ ծառայութիւնիցս... Շնորհաւորում եմ... (Նենարոկովը եւ կոմսուհին չեն մօտենում նորան եւ շփոթուած կանգնած են): (Երկար պաուզա) Ի՞նչ է նշանակում այս: (աւելի երկար պաուզա) Ես ոչինչ չեմ հասկանում:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— (ընկճուած ձայնով) Կոմս, նախ ձեզ պէտք է նախապատրաստել:

ԿՈՄՍ.— Ի՞նչ է պատահել:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Սարսափելի հարուած... Խայտառակութիւն...

ԿՈՄՍ.— Բանը ի՞նչու՞ն է, կոմսուհի:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Ոչ թէ մէկ... այլ երկու... երկու մանուկ... երկու...

ԿՈՄՍ.— Ի՞նչ... ի՞նչպէս թէ երկու... ի՞նչ երկու... ի՞նչու համար երկու... (երկար պաուզա: Փետային) Պատասխանեցէք, մեծապատիւ պարոն, այս ի՞նչ է նշանակում:

ՆԵՆԱՐ.— Բարեհաճեցէք, կոմս... ահա, տեսէք... մի զաւակը Աստուծոյ տուրք է, իսկ երկուսը կընշանակէ կրկնապատիկ տո՛ւրք է... Այդ անհերքելի փաստ է... և ահա մենք... պարզոն, ինչպէս ձեզ մօտ ընդունուած է ասել, երկու զաւակ, երկու տղայ...

ԿՈՄՍ.— Դուք ծաղրո՞ւմ էք ինձ... ինչպէս թէ երկու տղայ:

ՆԵՆԱՐ.— Այնպէս՝ երկու... մէկ և... և երկու:

ԿՈՄՍ.— Զոյգ... կպած:

ՆԵՆԱՐ.— Ի հարկէ զոյգ են... միայն ամենեին չեն կպած... բոլորովին առանձին առանձին են: Մէկը ինքնըստինքեան և միւսը ինքնըստինքեան:

ԿՈՄՍ.— Դուք ցնորուել էք ի՞նչ է... կոմսուհի այդ ճիշտ է:

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Ճիշտ է: Դժբաղտաբար այդ սարսափելի իրողութիւն է:

ԿՈՄՍ.— (արագ մէջքը դարձնելով փետային) Կոմսուհի, ես ձեզ քանի անգամ նախազգուշացրի, որ ձեր աղջկան, կոմսուհուն, չպէտք էր տալ այս պարոնին: Այժմ դուք ինքներդ տեսնում էք որ սա ամեն բանի ընդունակ է:

ՆԵՆԱՐ.— (վերջնականապէս կորցնելով համբերութիւնը) Ասացէք վերջապէս խնդրեմ, ես ի՞նչ մեղ ունեմ այստեղ...

ԿՈՄՍ.— (չդառնալով Նենարոկովին) Իսկ ո՞վ է մեղաւորը ձեր կարծիքով, կոմսուհի աղջիկը... Ուրեմն իմացած լինէք, մեծապատիւ պարոն, որ ոչ կոմսուհու և ոչ էլ իմ ժառանգութեան մէջ...

ԿՈՄՍՈՒՀԻ.— Օ, կոմս: Ես արդէն ասացի դորան, բայց դա ոչինչ չէ հասկանում:

ԿՈՄՍ—(դարձեալ չղաղնալով) Դուք արդէն ասել էք. լսեցէք, մեծապատիւ պարոն, թէ ես ինչ կ'ասեմ ձեզ: Ես ամենեւին չեմ կամենում որ ձեր այդ այակները կոմսուհուն մեծ մայր անուանեն, իսկ ինձ պապ... Ոչ ես, ոչ իմ հայրը, ոչ իմ պապը, ոչ իմ պապի պապը, ոչ իմ պապի պապի պապը... և կարող եմ երաշխաւոր լինել ամբողջ տոհմի կողմից, որ նորանցից ոչ ոք երբէք Չխտակների պապ չի եղել... և այդ տեսակ նորութիւն մտցնել... ես թոյլ չեմ տալ... չեմ թոյլ տալ: Ես ձեզ ասում էի, կոմսուհի, որ չէ կարելի կոմսուհու միակ աղջկան տալ մի մարդու, որը նորան թուաբանութեան դասեր է տալիս... Ես ձեզ ասում էի որ այդ հասարակ մարդիկ ամեն բանի ընդունակ են... Գնանք այստեղից: Իմ սիրտս կը պայթի: (Ձեռք-ձեռքի տուած կոմսուհու հետ հպարտ դուրս է գնում: Նենարօկովը լուռ յետետում է նրանց դէպի սեղանատունը: Դայեակը ներս է մտնում ննջարանից):

ՏԵՍԻԼ 16.

ՕԼԵԱ ԵՒ ԴԱՅԵԱԿ

ՕԼԵԱ.—Դայեակ, դու ռամիկ ես:

ԴԱՅ.—Այո, զաւակս: Առաջ գեղջկուհի էի, իսկ յետոյ...

ՕԼԵԱ.—Դայեակ, այդ ճիշտ է, որ մի քանի երեխայ միասին Աստուած միայն ռամիկներին և կատուններին է տալիս:

ԴԱՅ.—Թփիւ... Այդ ի՞նչ ես ասում... կատուն սնասուն է, իսկ ռամիկը մարդ է:

ՕԼԵԱ.—Այդ... կոմսուհին է այդպէս ասում:

ԴԱՅ.—Թփիւ... յիմար քաֆթառ է քո կոմսուհին:

ՕԼԵԱ.—Դու գոնէ ինձ ասա, դայեակ, այդ ի՞նչու յանկարծ միասին երկու երեխայ է ծնուել:

ԴԱՅ.—Աստուած է տուել:

ՕԼԵԱ.—Դու նոյնպէս ասում ես, Աստուած է տուել:

ԴԱՅ.—Ի հարկէ, զաւակս... առանց Աստուծոյ մի քայլ չես անիլ, ասած է:

ՕԼԵԱ.—Երբ մի բան չգիտես, կամ չեն ուզում ասել, իսկոյն Աստուծոյ վերայ են գցում: Դու բացատրիր ինչպէս հարկն է:

ԴԱՅ.—Ինչպէս հարկն է: Ահա ես այդ չեմ կարող:

ՕԼԵԱ.—Ահա տեսնում ես: Ուրեմն պրօֆեսսորը և դայեակը մէկ են... երկուսն էլ չեն կարողանում բացատրել: Ես Վօլօդեային կը հարցնեմ: Նա ևս գիտնական է:

ԴԱՅ.—Եւ շատ էլ լաւ կ'անես... հարցրու նորան: (Նենարօկովը ուրախ դուրս է գալիս սե-

դանատնից): Ահա հա ինքը (զննում է ննջարանը):

ՏԵՍԻԼ 17.

ՕԼԵԱ. ԵՒ ՆԵՆԱՐՕԿՈՎ.

ՆԵՆԱՐ.—Նկատում ես, հենց որ հին «պրի-
ժիվը» գոլորշիացաւ, իսկոյն թեթեւութիւն ես
զգում... կարծես թէ եղանակը բացուել է... և
օդն էլ աւելի մաքրուում է:

ՕԼԵԱ.—Այո... ճիշտ է... Վօլոդեա, ասա
խնդրեմ...

ՆԵՆԱՐ.—Ի՞նչ է սիրելիս:

ՕԼԵԱ.—Այդ ինչիցն է, որ Աստուած փո-
խանակ մէկ տղայի, տուել է մեզ միասին եր-
կուսին... Ես դայեակին էլ հարցրի, կոմսուհուն
էլ, պրօֆեսսորին էլ...

ՆԵՆԱՐ.—Նորանց էլ ես հարցրել... և կոմ-
սուհուն... և պրօֆեսսորին... Ախ դու կայծակ:

ՕԼԵԱ.—Ի՞նչ է որ... Միթէ չէր կարելի:

ՆԵՆԱՐ.—Ոչ... ինչո՞ւ չէ... կարելի է:

ՕԼԵԱ.—Եւ ոչ ոք ինձ չըբացատրեց... Ասա
ինձ, Վօլոզիկա:

ՆԵՆԱՐ.—Անյայտ է... այդ կատարելապէս
անյայտ է:

ՕԼԵԱ.—Եւ դու դորանում մեղաւոր չե՞ս:

ՆԵՆԱՐ.—Ի՞նչում:

ՕԼԵԱ.—Որ երկուսն են և ոչ թէ մէկը:

ՆԵՆԱՐ.—Ե՞ս... ամենիւն մեղաւոր չեմ:

ՕԼԵԱ.—Բայց ո՞վ է վերջապէս մեղաւորը:

ՆԵՆԱՐ.—Փո՛ւ, տէ՛ր Աստուած... Ոչ ոք մե-
ղաւոր չէ, հասկացիր... ոչ ոք. և այդ ամենը
դատարկ բաներ են: Բայց տես այս... այս դա-
տարկ բան չէ... Երեք տարի, ամբողջ երեք
տարի, այն օրուանից ինչ ես ամուսնացել եմ,
շարունակ մտածում էի թէ ի՞նչպէս ազատուեմ
զօքանչիցս և աներօջիցս, կոմսուհու և կոմս
Իզվադիլովներից... և ազատուելու հնար չէի կա-
րողանում գտնել... ոչ մի հնար. և յանկարծ այս
տեսակ անսպասելի փրկութիւն... երթանք: Այժմ
ես քեզ ցոյց կըտամ իմ երկու զաւակներին: Յան-
կալի և անսպասելի փրկիչներին... (ըացելով ննջա-
րանի դռները, գլուխ տալով, ծանապարհ է տա-
լիս): Համեցէք, հօրաքոյր Օլգա Պետրովնա:
(Օլգան հպարտ անցնում է ննջարանը):

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Յ Ր

ԳՈՐԺՈՂ ՍՆՁԻՆՔ

ԳԷՈՐԳ ՄԻՍԱԿԵԱՆ, 20 տարեկան:

ԶԱՔԱՐԵԱՆ, 25 տարեկան:

ՍԻԻԶԻԿ, ԵՐԽԱՍԱՐԴ ՕՐԻՈՐԴ:

ԹՈՐՈՍ, ԺԱՌԱՅ 40 տարեկան:

ՄԻՍՈՅԵԱՆ, ԿՕՂԿԱԿԱՐ:

ՄՕՐԿՎԻԼԱՉԷ, ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՂՏԱՊԵՍ 45 տարեկան:

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՆԸ ԿԱՏԱՐԼՈՒՄ Է՝ ամառը, գաւառներից մէկում:

Բեմը ներկայացնում է աղքատիկ մի սննեակ: Խորքում հսկողիսականներից աշ—շիրմա: Ծիր—մայի յետեւից երեսում է մահճակալ: Կողքին չե—մողան: Բառանկիւնի մի սեղան, որը ծառայում է թէ ճաշի եւ թէ գրասեղանի փոխարէն: Սեղա—նի վերայ դրուած են լուսանկարչութեան զանա—զան գործիքներ, ւսժանագին գրքւածօն: Պատու—հանների վերայ դրուած են լուսանկարչութեան շրջանակներ: Պատից քարշ է արած որսորդա—կան հրացան: Մէջտեղը դռներ—մուտք: Աջ հան—գիսականներից, նոյնպէս դռներ, որը տանում է դէպի խոհանոց: Սննեակում մեծ անկարգութիւն է տիրում:

ՏԵՍԻՒ 1

ՄԻՍԱԿ. (առանձին)

ՄԻՍԱԿ.—(սվառային հասարակ հագուստով տուֆլիաներով: Աղագ մօտենում է այն կամ այն շրջանակներին, նայում է լուսանկարները, շար—ժում է գլուխը, մօտենում է վիւսին. մի քննիսից հանում է անյաջող նկարները, բացականչելով) **ՖՈՒ. շարժւել է! (միւս անգամ)** Մատանան տանէ երկար է պահուած (հանած թղթերի փոխարէն դարսում է նորերը):

ՄԻՍԱԿ.—**ԹՈՐՈՍ, ԹՈՐՈՍ:**

ՏԵՍԻԼ 2

ՄԻՍՍԱԿ. ԵՒ ԹՈՐՈՍ *)

ԹՈՐՈՍ.—(մտնելով դժգոհ, զոգնոցով սրբում է երեսը) Ի՞նչ ես բորում:

ՄԻՍՍԱԿ.—Խանութ պիտի գնաս:

ԹՈՐՈՍ.—Ժամանակ չունեմ, կատիկտի համար միս պիտի ծեծեմ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Թորոս, սիրելիս, խնդրում եմ:

ԹՈՐՈՍ.—Ձեմ կարայ գնալ, խանութը կը բարկանայ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Հասկացիր, որ ինձ անհրաժեշտ է թուղթ... որովհետեւ ժամադիր եմ եղել և առանց ապարատի չեմ կարող դուրս գնալ...

ԹՈՐՈՍ.—Ես ի՞նչ անեմ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Խնդրում եմ, Թորոս ջան:

ԹՈՐՈՍ.—Ի՞նչ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Ես քո փոխարէն կըծեծեմ միսը:

ԹՈՐՈՍ.—Կերթայի հմա վախում եմ կատիկտս խարաբ անես:

ՄԻՍՍԱԿ.—Մի վախիր, Թորոս ջան, ի՞նչու ես վախենում:

ԹՈՐՈՍ.—Դէ լաւայ, ասա ինչ ես ուզում, հմա աղա ջան տես որ էս դեղօրէնքից հեռու պահես միսը թէ չէ խանութը տանիցը դուրս կանի, էն Աստուածը...

*) Նկատող. փոխադր. Այս դերը կատարելիս աւելի լաւ կըլինէր խաղալ տեղական բարբառով:

ՄԻՍՍԱԿ.—Անհոգ եղիր:

ԹՈՐՈՍ.—Դէ, ասա տեսեմ ի՞նչ պիտի առնեմ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Մէկ կապոց թուղթ:

ԹՈՐՈՍ.—Դէ շուտ արայ, փողը տուր:

ՄԻՍՍԱԿ.—(հանելով զրպանից մանր փողը տալիս է Թորոսին) Ահա, միայն շուտ արի:

ԹՈՐՈՍ.—(վերցնելով փողը) Էս սահաթիս (Գնում է դէպի խոհանոց):

ՏԵՍԻԼ 3

ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ (առանձին)

ՄԻՍՍԱԿ.—(նայում է ամանի մէջ տպուած լուսանկարները) Սատանան տանի, այստեղ էլ է փչացել:

ՏԵՍԻԼ 4

ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ ԵՒ ԹՈՐՈՍ

ԹՈՐՈՍ.—(ներս է քերում միս ծեծելու մեքենան եւ մի աման միս: Մեքենան սարքում է սեղանի վրայ եւ Միսակեանին ցոյց տալով) Տէս, ըսենց պիտի ծեծես համ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Լաւ, լաւ, վաղիր (յիշելով) հա, քիչ էր մնում մոռանայի. Թորոս, մի քիչ էլ վիրաժ առ, վիրաժ, չրմոռանաս... և ի սէր Աստուծոյ չըխառնես... վիրաժ... և ամենալաւը ասա:

ԹՈՐՈՍ—Դու տես միտը խարաբ չանես, ես էսայ գալիս եմ (զննում է ղէպի խոհանոց):

ՏԵՍԻԼ 5

ՄԻՍՍԿԵԱՆ (առանձին)

(Միսակեանը սկսում է մեքենան ստոյտ տալ, այդ միջոցին զանգահարում են. նա մօտենում է միջին դռներին, որից զրուսերը տալիս է նորան մի քանի նամակներ):

ՄԻՍՍԿ.- (ընկալելով նորանից մէկը արագ կարդում է) «Միբելի Ժօրժիկ: Այսօր երեկոյեան ժամը 4-ին վերցրէք ձեր լուսանկարի ապագարաւոր և եկէք մեզ մօտ, միայն չուշանաք: Վերցրէք որքան կարելի է շատ պլաստիկաներ, որովհետև այսօր մենք լաւ տրամադրութեան մէջ ենք և ուզում ենք զանազան դիրքերով նկարուել... մեզ մօտ մեծ ուրախութիւն է տիրում: Սպասում ենք անհամբեր... «Միւղիկ» (Մռայլ) Այո... ձեզ մօտ ուրախութիւն է տիրում, իսկ իմ սրտիս մէջ միայն վիշտ և վիշտ... Հետաքրքիր է միւս նամակը... (կարդում է) «Մեծապատիւ պարոն Միսակեան: Եթէ դուք վերջ չէք տալ ձեր յիմար լուսանկարով շրջել իմ ամառանոցի առաջ, ես բաց կըթողնեմ իմ գազան շներին, որոնք յայտնի են ամբողջ գաւառում և ձեզ քրքրել կըտամ: Ես խանդոտ եմ

ինչպէս տաս հազար «Օտէլլօ»-ներ, և ոչ թէ միայն թոյլ չեմ տալ հեռուից նկարէք իմ կնոջս այլ նայել անգամ: Խորհուրդ եմ տալիս զգոյշ լինել: Ձեզ բարի կամեցող նախկին վաշտապետ «Մօրկովիլաձէ»:

Ք. Տ. Նախազգուշացնում եմ ձեզ, որ միայն ի նկատի առնելով ձեր երիտասարդ տարիքը ես չեմ ուզում դիմել խիստ միջոցներին».— Ի՞նչ է կպել ինձ այս դատարկագլուխը, շատ հարկաւոր է ինձ նորա կինը, քանի որ ես Միւղիկին եմ սիրում... էհ, լաւ նամակներ են, ի՞նչ ասած... աւելի լաւ է չկարդալ (յետ է դնում միւս նամակները). բայց մի գուցէ միւս նամակը... (կ'սրդում է) «Երիտասարդ պարոն, միթէ դուք այն աստիճան փշացած էք, որ թագնուելով թփերի տակ, դուք ձեզ թոյլ էք տալիս մերկ կանանց պատկերները հանել... եթէ բնութեան գեղեցկութիւնը դուք ընդունում էք միայն մերկ կանանց մէջ... զգուշացէք, որովհետև ես պատիւ կունենամ գեկուցանել ձեր մեծաւորին և նա ձեզ կուղարկէ ուր որ հարկն է»: (նետելով նամակը) Ասացէք խնդրեմ, թփերի տակից պատկերահանը Ձաքարեանն է, իսկ պէտք է տուժեմ ես: Լաւ է եթէ ծառայութիւնիցս դուրս չանեն... լաւ օր է լուսացել ինձ համար, ի՞նչ ասած (մտնում է Մօրկովիլաձէ):

ՏԵՍԻՆ 6

ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ ԵՒ ՄՕՐԿՎԻԼԱՋԷ

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Դուք ի հարկէ... Սիսակեանն էք:

ՄԻՍԱԿ.—Ոչ թէ Սիսակեան, այլ Միսակեան:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Այդ միենոյն է, ես Մօրկվիլաձէն եմ:

ՄԻՍԱԿ.—Ես արդէն պատիւ ունեցայ ձեր նամակը ստանալու... այնպէս որ... չգիտեմ... ինչով կարող եմ...

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Այդ ոչինչ... նամակները երբեմն կորչում են... ես եկել եմ ձեզ մօտ... ձեզ... անձամբ... սաստելու համար... Ես, մեծապատիւ պարոն, այդ տեսակ մատրիմոնեալ գործերում խիստ եմ և կատաղի ինչպէս վագր... այո՛... ես թոյլ չեմ տալ... չեմ թոռոյլ տա-ալ... հասկացա՞ք... (ցոյց է տալիս ըռունցքը) Տեսնում էք: Եթէ մէկ տամ, հոգին կաւանդէք:

ՄԻՍԱԿ.—Ի՞նչ էք ասում, իսէր Աստուծոյ, ես ձեր կնոջը մի գուցէ մի անգամ հանած լինեմ:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Կէս անգամ էլ իրաւունք չունէք... ա-ւ, երբ ես ձեզ սանձահարեցի...

ՄԻՍԱԿ.—Ի՞նչ էք ուզում դորանով ասել... ես ձեզանից վերջապէս չեմ վախենում:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Ի՞նչ... ի՞նչպէս... մեծաւորից... վաշտապետից չրվախենալ... անբարոյականութիւն... յեղափոխութիւն... Դուք գիտէք որ 24 ժամում ես ձեզ այստեղից...

ՄԻՍԱԿ.—Խնդրեմ, 48 ժամումն էլ ոչինչ չէք կարող անել... դուք իմ մեծաւորը չէք:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—(ապշաժ) Մեծաւորը չեմ... ձեր մեծաւորը չեմ... Էհ ի՞նչ էր ձեր մեծաւորը չեմ (ըարձրացնելով ծայնը) կըկործանեմ, մի վայրկեանում կըկործանեմ:

ՄԻՍԱԿ.—Էհ, ինչ է, «կըկործանէք», «կը կործանէք»... աւելի լաւ է հանգիստ կերպով հասկացէք ինչ եմ ասում... ի՞նչ էք կպել ինձանից: Ես ձեր ամառանոցի առաջ ամենեւին չեմ էլ անցնում:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Իսկ ո՞վ է անցնում:

ՄԻՍԱԿ.—Ես ի՞նչ գիտեմ:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Իսկ ես գիտեմ որ դուք էք:

ՄԻՍԱԿ.—Իսկ ես գիտեմ որ ես չեմ:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Ձեմ հաւատում, ոչ մի պայմանով չեմ հաւատում... այժմեան երիտասարդները այնչափ անբարոյական են, որ սիրահարութեան համար ամեն բանին ընդունակ են:

ՄԻՍԱԿ.—Իսկ եթէ չէք հաւատում, խընդրեմ ինձ հանգիստ թողնել, ես ժամանակ չունեմ. ես պէտք է միս ծեծեմ:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Ի՞նչ... Բնչպէս թէ ծեծել, հւմ...

ՄԻՍԱԿ.—Միս ծեծել, կատկետի համար: Հեռացէք վերջապէս գլխիցս:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—(ընդհանալով) Ի՞նչպէս... Բնձ... նախկին վաշտապետին դուրս անել... Ես թոյլ չեմ տալ... չեմ թոյլ տալ... Ես ձեր մեծաւորին կըզանգատուեմ:

ՄԻՍԱԿ.—Խնդրեմ... միայն դուրս կորէք:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—(հպարտ) Մեծապատիւ պարոն, դուք անկիրթ էք և լակոտ... վաղը ձեզ ծառայութիւնից կըվռնդեն և դուք յաւիտենական արձակուրդ կըստանաք:

ՄԻՍԱԿ.—Իմս դեռ յայտնի չէ, իսկ ձեր կինը արդէն վաղուց է ձեզ արձակուրդ տուել:

ՄՕՐԿՎԻԼ.—Ի-ի-ի՞նչ, յանդուգն:

ՄԻՍԱԿ.—(սառնասիրտ) Ոչինչ, ոչինչ... դուրս կորէք: (Մօրկվիլաձէն սպառնալիքով դուրս է գնում միջին դռնից)

ՏԵՍԻԼ 7.

ՄԻՍԱԿ.—Ծարունակում է մսի մեքենան շրջել, եւ յանկարծ յիշելով լուսանկարների շորջանակների մասին, ընկնում է այս ու այն շորջանակները նայելու, մօտենում է ամանին որի մէջ լող են տալիս նկարները եւ անզգուշութեամբ ջուրը թափում է մսի վերայ):

ՄԻՍԱԿ.—(երկար ժամանակ ապշած նայում է մսի վերայ) Ահա քեզ և կատկետ... (զգուշութեամբ լուսանկարի ամանը դնում է իւր տեղը: Մտնում է Թորոսը խոհանոցի կողմից):

ԹՈՐՈՍ.—Ոտքերս ջարդւեցին աղայ... սաղ դուքանները ման եկայ, ոչ մի տեղ չըգտայ... մի տեղ զնացի մի ինչ որ սալդաթ սելեօտկայ էր առնում, ասի «կուրած Կատ». սալդաթը ասաւ «վօտ տերէ կուրած» ու իւրուրդը բռնեց քթիս տակը:

ՄԻՍԱԿ.—Ախ Թորոս, ես քեզ ասացի վիրած ոչ թէ կուրած:

ԹՈՐՈՍ.—Դէ, ես ինչ իմանամ:

ՄԻՍԱԿ.—Իսկ թուղթը բերիր:

ԹՈՐՈՍ.—Ո՛չ:

ՄԻՍԱԿ.—Ի՞նչու:

ԹՈՐՈՍ.—Ասին հարցրու, ինչ թուղթ ա ուզում... շաքարի... փոշտի... թէ ճանճերի:

ՄԻՍԱԿ.—Բայց չէ՞ որ ես քեզ ասացի:

ԹՈՐՈՍ.—(ընդհանալով) Դէ՛, ես ժամանակ չունեմ (մօտենալով մսին) Ի՞նչ արիւ միսը:

ՄԻՍԱԿ.—Միայն գիտես ի՞նչ, Թորոս, մի փոքր ջուր թափուեց վրէն:

ԹՈՐՈՍ.—(հոտ առնելով) Վա-այ, դեղ ես թափել վրէն, աղայ, բա՞ հմի ես ի՞նչ անեմ... խաղումը ի՞նչ կասի... (ծնոքերը գլխին դնելով):

ՄԻՍԱԿ.—Վազիր, Թորոս, նոր միս բեր...

քո փողից տուր ես քեզ ամսի 20-ին կըվճարեմ:

ԹՈՐՈՍ.—Ո՞նց չէ, էնա խաբեցիր... հազիր քո փողդ ինձ մօտ ան... կերթամ նոր միս կառնեմ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Բայց Թորոս... այդ վերջին փողս է... դա թուղթի և վերաժի համար է:

ԹՈՐՈՍ.—Կուրաժ-մուրաժ ես չըգիտեմ... իմ դարդս կատլետն ա (վերցնելով մսի մեքենան, արագ գնում է դէպի խոհանոց):

ՏԵՍԻԼ 8

ՄԻՍՍԱԿ.—(մտածմունքի մէջ) Ի՞նչ անեմ այժմ, մի բան դրաւ դնեմ... բայց ի՞նչ... տանից դուրս գնալ էլ չեմ կարող... կօշիկս տուել եմ կարկատելու (զանգի ծայն): Ո՞վ կարող է լինել: (Մօտենում է միջին դռներին, մտնում է կօշկակար Սիսոյեանը) Ան... պարոն Սիսոյեան. շատ ուրախ եմ, փայլէս ուրախ եմ որ դուք վերջապէս շնորհ բերիք... նստեցէք խնդրեմ... էհ, ի՞նչ, վերջացրի՞ք արդէն... շատ ուրախ եմ:

ՄԻՍ.—(նստելով) Այո պարոն, միայն առանց փողի չեմ տալ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Էհ... փող... ի՞նչ բան է փողը... ձեռքի կեղտ է... փողը կարող է լինել և չըլինել, ահա կօշիկը... այլ բան է... իսկ փողը...

Ի՞նչ է փողը. ահա Շիրվանզադէն էլ ասում է... դուք Շիրվանզադէի գրուածքը կարդացել էք... ո՞չ, շատ լաւ հեղինակ է... կամենաք ես ձեզ տամ կարդալու:

ՄԻՍ.—Շնորհակալ եմք, մենք ժամանակ չունենք կարդալու:

ՄԻՍՍԱԿ.—Շատ ափսոս... իսկ ձեր կարծիքը կօշիկների մասին:

ՄԻՍ.—Փողերը տուէք և կօշիկները վերցրէք:

ՄԻՍՍԱԿ.—Ի՞նչ տարօրինակ մարդ էք եղել պ. Սիսոյեան... փող չունեմ և կօշիկներ չունեմ... ի՞նչպէս կարող եմ առանց կօշիկների փող գտնել:

ՄԻՍ.—Այլապէս չեմ կարող:

ՄԻՍՍԱԿ.—Այսինքն... այդ ի՞նչի մասին...

ՄԻՍ.—Ոյն որ սպասել չեմ կարող:

ՄԻՍՍԱԿ.—Ի՞նչ տարօրինակ մարդ էք, ճշմարիտ, սպասեցէք մինչև 20-ը:

ՄԻՍ.—(վճռական) Ամենին չեմ կարող. առանց այն էլ ձեզ վերայ հաշիւ կայ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Որքան է:

ՄԻՍ.—Երեք ըուրի 30 կոպէկ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Ես ձեզ 25 կըտամ միայն սպասեցէք:

ՄԻՍ.—Չեմ կարող համաձայնութիւն տալ:

ՄԻՍՍԱԿ.—Ի՞նչ ձեր ասածի մարդ էք, ճշմար-

ըիտ... իսկ ես ուզում էի ձեզ համար գրամա-
ֆօնը լարեմ... գիտե՞ք... «Կոռունկ» (կրգում է)
«Կոռունկ ուստի գուճաս...»

ՍԻՍ.— Ինձ «Կոռունկներով» չես խափիլ,
մնացե՞ք խաղաղութեամբ (դուրս է գնում միջին
դռնից)։

ՏԵՍԻԼ 9

ՄԻՍԱԿԵԱՆ և յետոյ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

ՄԻՍԱԿ.— (ըստկացած ման է գալիս) Ի՞նչ
անեմ, ի՞նչ անեմ... մի՞ գուցէ չեմօղանի խոր-
քերում բան մնացած լինի։ (փնտրում է) Ո՛չինչ...
(հանում է մի թղթի կտոր եւ կարդում)։ Շղթ է
200 ըուբլի։ Վերցրած է 30 կոպէկ, 50 կոպ.,
1 ըուբլի, 1 ըուբլի 25 կ., հինգ ըուբ., տասը...
և այլն։ Ահա, ահա թէ ի՞նչ օրը հասցրեց ինձ
իմ լուսանկարչութիւնը։ Ի՞նչ է մնում ինձ ա-
նել, եթէ ոչ դիմել անձնասպանութեան։ Որտե-
ղից ես կարող եմ ճարել 200 ըուբլի... ոչ, պէտք
է անձնասպանութիւն գործել, թէ՛ն վաղաժամ
մահ է։ Գիմագիտայից ինձ վրնդեցին վաղաժամ,
սիրահարուեցի վաղաժամ, կընշանակէ վաղա-
ժամ էլ պիտի մեռնեմ... ի՞նչ արած, ճակատա-
գիր է, բախտ... (մտնում է Զաքարեանը)։

ԶԱՔԱՐ.— Ի՞նչ ես այդտեղ փնթփնթում...
ներկայացման մասնակցելով ես պատրաստուում։

ՄԻՍԱԿ.— (մոլորորուած) Այո... այո...

ԶԱՔԱՐ.— Ահա թէ ի՞նչ, Համլետ պիտի ներ-
կայացնես թէ Օթէլլօ։ Միայն, ժօրժիկ, այդ
ի՞նչ է քո երեսի գոյնը, հիւանդ չե՞ս արդեօք։

ՄԻՍԱԿ.— (յուսահատուած) Է՛հ, հիւանդ լի-
նեմ չըլինեմ միևնոյն է, պէտք է մեռնեմ։

ԶԱՔԱՐ.— Ի՞նչ է պատահել։

ՄԻՍԱԿ.— Միևնոյն է չես կարող օգնել։

ԶԱՔԱՐ.— Բայց ի՞նչ է պատահել... այդ
վերջապէս ընկերաբար չէ։

ՄԻՍԱԿ.— Ահա երբ ծառայութիւնիցս դուրս
կըլնդեմ այն ժամանակ կիմանաս... (պառլզա)
արքունական փողերն եմ վատնել։

ԶԱՔԱՐ.— Շատ։

ՄԻՍԱԿ.— Երկու հարիւր։

ԶԱՔԱՐ.— Ես այդպէս էլ գիտէի... և երևի
քո այդ յիմար լուսանկարչութեան վերայ...
նախ վելօսիպեդով էիր գրաւուած, յետոյ գրա-
մաֆօնով, իսկ այժմ այս յիմար լուսանկար-
չութեամբ... ասա ինդրեմ ապուշ չե՞ս դու...
դատարկագլուիս... յիմար... էշ... ի՞նչ անենք
այժմ։

ՄԻՍԱԿ.— Ես պէտք է մեռնեմ։

ԶԱՔԱՐ.— (ծաղր.) Մի՞թէ։

ՄԻՍԱԿ.— Ուրիշ բան չի մնում անելու։

ԶԱՔԱՐ.— Իսկ ի՞նչ կասես եթէ ես գնամ
և մի շիշ կարմիր գինի բերեմ...

ՄԻՍՍԿ.—Այդ չի օգնիլ... այժմ ինձ ոչ մի բան չի կարող մխիթարել...

ԶԱՔԱՐ.—Իսկ Սիւզիկը:

ՄԻՍՍԿ.—Ի՞նչ Սիւզիկ... ես նորա համար այլևս գոյութիւն չունեմ:

ԶԱՔԱՐ.—Թող ի սէր Աստուծոյ: Մեծ բան է երկու հարիւր ընկնի: Քեզանից մեծ գումարներ վատնողներ կան և գլուխը չեն սպանում... Մի տեղից կըճարենք: Գիտես ի՞նչ, աւելի լաւ է դուրս գնանք մի փոքր մաքուր օդ ծծելու:

ՄԻՍՍԿ.—Զեմ կարող, կօշիկներ չունեմ... գիտես ի՞նչ բարեկամ, գնա կօշկակար Սիսոյեանի մօտ և վերցրու իմ կօշիկները, առանց փողի չի տալիս... դու տուր իմ փոխարէն, իսկ ես քեզ ամսի 20 ին կըվերադարձնեմ:

ԶԱՔԱՐ.—Զե՛ս խաբում... կըվերադարձնե՞ս:

ՄԻՍՍԿ.—Տէր Աստուած, ի հարկէ կըվերադարձնեմ:

ԶԱՔԱՐ.—Իսկ մինչև վերադառնալս, անձնասպանութիւն չե՞ս գործիլ...

ՄԻՍՍԿ.—Ի՞նչ ես կպել ինձանից... ասում եմ ոչ:

ՏԵՍԻԼ 10

ՄԻՍԱԿԵԱՆ (առանձին)

ՄԻՍՍԿ.—Սուտ է ասում Զաքարեանը, որ կըգտնէ... ճիշտ այնպէս 200 ընկնի... նա

ինձ միայն հանգստացնելու համար է ասում: Ամեն բան կորած է... պէտք է շտապել... քանի որ ոչ ոք չըկայ: (տխուր հայեացք ձգելով սենեակի մէջ գտնուած իրերին) Ափսոս են իրերը... պէտք է կարգադրութիւն անել: (Նստում է եւ գրում) Գրամաֆօնը կտակում եմ իմ բարեկամ Զաքարեանին, լուսանկարչական բոլոր գործիքները կօշկակար Սիսոյեանին, ֆնացած իրերը ծառայ թորոսին... Սիւզիկին կուզէի մի քանի տող գրել, բայց անյարմար է արատաւորել օրիորդի պատիւը: (վեր է կենում, վերցնում է պատից քարշ արած հրացանը լցնում է, կապում է սեղանից, հրացանի ոտից կապում է թուկ, վերցնում ձեռքը եւ հեռանում է, կանգնելով հրացանի դիմացը) Մնա՛ս բարեաւ կեանք... ում համար դու մայր ես եղել, իսկ ինձ համար ցաւ (պատրաստում է թուկը ձգել) Մէկ... երկու... վախենում եմ (թողնում է ձեռքից թուկը եւ ման է գալիս) Է՛հ... ոչինչ... այդ անսովորութիւնիցն է, փորձենք նորից (վերցնում է նորից թուկը) Մէկ... երկու... ոչ դարձեալ վախենում եմ (ըստ է թողնում թուկը): Պէտք մի փոքր հանգստանալ: (Նստում է, ձեռքերով ծածկում երեսը եւ յանկարծ վճռողաբար վեր է թռչում տեղից եւ պատրաստում է անմիջապէս թուկը ձգել) Ինչ յիմարն եմ, նստել եմ հանգիստ, իսկ ամեն մի ընկնի Զաքարեանը կարող է ներս մտնել:

(այդ միջոցին ներս են մտնում Ջաքարեանը եւ Սիւզիկը):

ՏԵՍԻԼ 11

ՄԻՍԱԿԵԱՆ, ՋԱԲԱՐԵԱՆ, ՍԻԻԶԻԿ ԵՒ ԹՈՐՈՍ

ՋԱԲԱՐ.—Ախ, (Սիւզիկը եւ Միսակեանը ուշաթափուած են):

ՋԱԲԱՐ.—Թորոս, Թորոս, շուր, շուր (մտնում է Թորոսը վեղրայով):

ԹՈՐՈՍ—Ի՜նչ է, հրդեհ է:

ՋԱԲԱՐ.—(ցոյց տալով Սիւզիկի եւ Միսակեանի վերայ) Աձա:

ԹՈՐՈՍ—Ո՞ւմից սկսեմ:

ՋԱԲԱՐ.—Միկնոյն է, աձա:

(Թորոսը նախ ածում է վեղրոյից Միսակեանի վերայ յետոյ Սիւզիկի եւ դուրս գնում):

ՄԻՍԱԿ.—(ուշքի գալով յարձակում է Ջաքարեանի վերայ) Ո՞ր սատանան ձեզ բերեց այսպիսի բոպէին... չէք թողնի մարդ հանգիստ մեռնի ի՜նչ է... ի՜նչու խանգարեցիք... եթէ դուք չլլինէիք ես վաղուց մեռած կլլինէի... և այդ բոլորը քո բաներն է... յիմար: Քեզ ով խնդրեց ինձ ազատել... մեծ լաւութիւն ես արել, ի՜նչ ասած: Այժմ ես ի՜նչ պէտք է անեմ այս յիմար աշխարհում (այդ-միջոցին Սիւզիկը ուշքի է գալիս):

ՍԻԻԶԻԿ—Ժօրժիկ, սիրելիս, դու կենդանի ես:

ՄԻՍԱԿ.—Դժբաղտաբար կենդանի եմ:

ՍԻԻԶԻԿ—Ի՞մ սիրելիս...

ՄԻՍԱԿ.—Միք մօտենալ ինձ, ես ոճրագործ եմ: (դիմելով Ջաքարեանին) Տար ինձ ոստիկանատուն, բանտը, դէպի կախաղան ուր որ լինի... մեծարգոյ օր. Սիւզիկ, ես ձեզ կորցնում եմ ընդմիշտ... ես արժանի չեմ ձեզ... վերջապէս... ֆաք բարև (ուզում է փախչել):

ՋԱԲԱՐ.—Խելագար... դու առանց կօշիկի ես:

ՄԻՍԱԿ.—Միկնոյն է... Թողէք...

ՍԻԻԶԻԿ—Ի՜նչ էլ կասէք միկնոյն է (ոտքը խփելով յատակին): Ես ուզում եմ որ դուք իմ ամուսինը լինէք:

ՄԻՍԱԿ.—Բայց...

ՍԻԻԶԻԿ—(ընդմիջելով) Չըհամարձակուէք պատասխանել: Եւ ի՜նչ կարող էք պատասխանել... մի յիմար բան... բոլոր անամարդիկ յիմար են դատում:

ՋԱԲԱՐ.—Օհօ. այդ ով է սովորեցրել ձեզ:

ՍԻԻԶԻԿ—Մայրս: Ի՞մ մայրը խելօք կին է:

ՋԱԲԱՐ.—Ուրեմն ժօրժիկ, կարող եմ շնորհաւորել քեզ եթէ ոստիկանութեան ձեռքը չը ընկար այսպիսի կնոջ և մանաւանդ զօքանչի ձեռքն ես ընկնում:

ՍԻԻԶԻԿ—(նայում է նորան արհամարհանքով): Այդ երեխի խանդիցն է: (Միսակեանին) Ժօրժիկ, ուզում էք ինձ հետ ամուսնանալ: (Միսակեանը լռում է): Այո, ի հարկէ ուզում է: (Զաքարեանին) Լռութիւնը համաձայնութեան նշան է: Ժօրժիկը ամուսնանում է: (Զաքարեանին) Իսկ դժբ, (քիթ է ցոյց տալիս) անձ ձեզ: (Միսակեանին): Դէ Ժօրժիկ, երթանք հայրիկիս և մայրիկիս մօտ... ընկնենք ոտքերը ասելով մենք միմեանց սիրում ենք և... և տուէք մեզ 200 բուբլի... հայրիկս արկղից կըհանի 200 բուբլին և կասի անձ ձեզ սիրելի զաւակներս, երջանիկ լինէք: Եւ մենք անմիջապէս կըլինենք ամուսիններ, ախ, ինչ լաւ է, իսկ ձեզ պարոն Զաքարեան (նորից քիթ է ցոյց տալիս եւ ընկերանս անում) անձ ձեզ: Էհ, ի՞նչ ես մտածում Ժօրժիկ, հայրիկս և մայրիկս պէտք է գնան կայարան... և եթէ մենք ուշանանք ամեն բան կորած է:

ՄԻՍՍԿ.—Ձեմ կարող, ես կօշիկներ չունեմ:

ՍԻԻԶԻԿ—Լսեցէք պարոն Զաքարեան, հանեցէք ձեր կօշիկները:

ԶԱՔԱՐ.—(ըարկացած) Ձեմ կամենում:

ՍԻԻԶԻԿ—(քմահաճութեամբ) Իսկ ես կամենում եմ:

ԶԱՔԱՐ.—Ինչ ի՞նչ, որ դուք կամենում էք, պէտք է որ ես էլ կամենամ:

ՍԻԻԶԻԿ—Ինչ անտաշն էք, միթէ չէք հասկանում որ ձեզ խնդրում է օրիորդը:

ԶԱՔԱՐ.—Ձեմ հանիլ, երբէք չեմ հանիլ:

ՍԻԻԶԻԿ—(խնդրանք) Սիրելի Զաքարեան, հանեցէք խնդրեմ ձեր կօշիկները... ինձ համար:

ԶԱՔԱՐ.—Ձեզ հետ ես ոչ մի գործ չեմ կամենում ունենալ:

ՍԻԻԶԻԿ—Խնդրում եմ ձեզ, պարոն Զաքարեան, եթէ այդ ինձ համար չէք ուզում անել, գոնէ Ժօրժիկի սիրոյ համար... չէ որ նա ձեր ամենալաւ ընկերն է:

ԶԱՔԱՐ.—Այդ պատճառաւ էլ չեմ ուզում, որովհետեւ նա իմ լաւ ընկերն է:

ՍԻԻԶԻԿ—(կատաղի մօտենում է նորան) Ի՞նչ էք ուզում դորանով ասել, մեծապատիւ պարոն:

ԶԱՔԱՐ.—Սյն, մեծապատիւ օրիորդ, որ ես չեմ կամենում իմ ընկերոջ դժբաղտացներ:

ՍԻԻԶԻԿ—(վրդոված) Ան ա... անա թէ ի՞նչ... լաւ... ես ձեզ կըյիշեցնեմ... (հրամայական) Ես ձեզ վերջին անգամս եմ հարցնում, կը հանէք ձեր կօշիկները թէ ոչ:

ԶԱՔԱՐ.—Ո՛չ:

ՍԻԻԶԻԿ—(կատաղի) Ո՞նչ, Լաւ, շատ լաւ, ես ձեզ անմիջապէս այնպիսի սկանդալ կըսարքեմ, այնպիսի...

ԶԱՔԱՐ.—(ժպտալով) Ի՞նչ արած, Ժօրժիկ,

զնանք շիրմայի յետևը կօշիկներս հանեմ: (Զաքարեանը եւ Միսակեանը գ'ում են շիրմայի յետևը) Իսկ սկանդալներ սարքելը, Սիւզիկ, ձեզ նմանապէս մայրիկն է սովորացրել:

ՍԻԻԶԻԿ — Ի հարկէ: Մայրիկս ամենայն քանուամ ճարպիկ է: Երբ մայրիկս սկանդալներ էր անում, ես միշտ դրան ճեխքից նայում էի... տղամարդկանց հետ այլ կերպ չէ կարելի... հայրիկս հէնց որ սկսում է մի փոքր հակառակ խօսել, մայրիկս անմիջապէս սկանդալ է անում... այդ ամենալաւ միջոցն է տղամարդկանց սանձահարելու համար:

ԶԱՔԱՐ.— Կեցցէս Սիւզիկ, դուք երևելի ամուսին կը լինիք: (Միսակեանը եւ Զաքարեանը դուրս են գալիս շիրմայի յետևից, առաջինը կօշիկներով իսկ երկրորդը տուֆլեաներով) Դէհ զաւակներս, դուք ազատ էք:

ՍԻԻԶԻԿ — (ընկնելով Միսակ. թնից) Մնաք բարե պարոն Զաքարեան: Ախ սրբան ուրախ եմ, որքան ուրախ:

ԶԱՔԱՐ.— Ի՞նչու մասին էք ուրախանում, որ ես առանց կօշիկների՞ մնացի:

ՍԻԻԶԻԿ — Այդ էլ է ինձ զուարճութիւն պատճառում. բայց պարոն Զաքարեան ես ձեզ վերայ այլևս չեմ բարկանում և ի սրտէ ցանկանում եմ, որ դուք նմանապէս շուտով ամուսնանաք, դէ զնանք ժօրժիկ:

ՄԻՍԱԿ.— Սիւզիկ, իսկ այսօր ինձ կարելի է ժամը 4-ին զնալ Աքիմեանէնց մօտ:

ՍԻԻԶԻԿ — Այդ ինչ է նշանակում: Երբէք:

ՄԻՍԱԿ.— Բայց, Սիւզիկ, չէ որ նոքա իմ մեծաւորն եմ:

ՍԻԻԶԻԿ — Լսել անգամ չեմ կամենում... Այսօրուանից ընդմիշտ քո մեծաւորը ես եմ, հասկացա՞ր:

ԶԱՔԱՐ.— Արդէն երևում են ամուսնական շղթաների կոկոմները: (Միսակեանին) Ոչինչ սիւզիկս մի դուցէ կընտելանաս...

ՍԻԻԶԻԿ — (անհամբեր) Գնանք շուտով ժօրժիկ... կարող եմք յանկարծ ուշանալ:

ՄԻՍԱԿ.— (ոյժ առնելով) Սիրելի Սիւզիկ... չընայած որ ես շատ նուիրուած եմ ձեզ... բայց դժբաղտաբար ես չեմ կարող ձեզ հետ ամուսնանալ... ես այնպէս երիտասարդ եմ և այնպէս անփորձ... խղճացէք ինձ:

ՍԻԻԶԻԿ — Այդ ոչինչ, ընդհակառակը այդ մինչև անգամ շատ լաւ է. մայրիկս ասում է որ երիտասարդ ժամանակը պէտք է մարդիկ պսակուեն:

ՄԻՍԱԿ.— Եւ բացի դորանից ես այնպէս քիչ ռոճիկ եմ ստանում... միայն 40 ըուրլի... ոչ մի ուսման վկայական էլ չունեմ...

ՍԻԻԶԻԿ — Այդ էլ ոչինչ, մենք մի այնպիսի քեռի ունենք, որ համարեա կախարդ է...

նա հայրիկիս արդէն վաղուց է ձեզ համար պաշտօն խոստացել և լաւ պաշտօն: (Միսակեանը մոլորուն է):

ԶԱՔԱՐ.—Էլ ի՞նչ ես մոլորուել, յիմար, դո՛ն եղիւր քո վիճակից և պրծաւ գնաց:

ՄԻՍԱԿ.—Ե՛ս... ես ոչինչ... ես միայն...

ԶԱՔԱՐ.—Ինչ միայն... սորանից լաւ ի՞նչ ես ուզում:

ՄԻՍԱԿ.—(վախեն.) Ես միայն վախենում եմ ազատութեան մասին...

ԶԱՔԱՐ.—Խա, խա, խա: Ինչի՞դ է պէտք քո ազատութիւնը (ցոյց տալով հայեացքով հրացանը) չըտեսար թէ ուր բերեց քեզ քո ազատութիւնը: Այդպիսի անձնաւորութեան համար: Ինչպէս դու ես, քեզ պէտք է ձեռքի մէջ պահել: Սիւզիկից լաւ ամուսին դու չես գտնիլ...

ՄԻՍԱԿ.—Բայց չէ որ դու ի՞նքդ ասում էիր...

ԶԱՔԱՐ.—Ես քեզ ոչինչ չեմ ասել կամ դու ինձ լաւ չես հասկացել... խոնարհուիր ծնկաչոք քո նշանածիդ առաջ և ներողութիւն խընդրիր:

ՄԻՍԱԿ.—(չոքելով Սիւզիկի առաջ) Սիրելի, այսինքն յարգելի օր. Սիւզիկ, ներեցէք ինձ խնդրեմ որ ես չէի վստահանում ձեզ հետ ամուսնանալ... բայց... բայց այդ... այդ բոլորը Զաքարեանի մեղն էր... նա ինձ վախեցնում էր

իսկ այժմ... այժմ ես ամենևին չեմ վախենում:

ՍԻԻԶԻԿ—(մեկնելով ձեռքը) Ներում եմ... միայն մի պայմանաւ. միշտ և ամեն բանում ինձ պէտք է խոնարհուէք:

ՄԻՍԱԿ.—(համբուրելով ձեռքը եւ ընկճուած ծայրով) Ես... ես համաձայն եմ:

ԶԱՔԱՐ.— Դէ քաջ ասպետ, վեր կաց, և համբուրիր քո նշանածիդ: (Միսակեանը վեր է կենում եւ քաշուելով համբուրում է Սիւզիկին) Է՛հ բարեկամներս, իսկ այժմ գնացէք հայրիկի և մայրիկի մօտ, որ նոքա ձեզ օրհնեն... միայն խնդրում եմ չըմոռանաք, որ ես անստեղ սպասում եմ ձեզ առանց կօշիկների:

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Յ Ր

97

ԲԱՐԵԼՈՆԵԱՆ ԽԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կօմ. 1 առաջաժողով

ՓՈՒՆ.

Պ. ԱՐԱՔՍԵԱՆ

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԻԻԱՆ ՆԻԿԻՏԻՉ ՏՈՒՐԱՅԵԱՆ:

ՍՕՖԻԱ, նորա աղջիկը:

ԱՂԷՔՅԱՆԴՐ ՍԱԴՈՒՆԵԱՆ, նկարիչ:

ՄԱԶՈՒԹԵԱՆ, երիտասարդ, Բագուի հանքատէր:

ԵԼԵՆԱ, Սօֆիայի դաստիարակչուհին:

ՍՏԵՓԱՆ, Տուրաքեանի ծառան:

Անցքը կատարուում է ամառանոցում:

Բեմը ներկայացնում է շքեղ զարդարուած սենեակ:
Աջ կողմից դուռ, որը տանում է Տուրաքեանի սե-
նեակը: Հեռուից երեւում են լեռներ, լուսատրուած
լուսինով, աջ կողմը սեղան, սպիտակ սփռոցով
ծածկուած եւ երեք հոգու սեղան գցած, վերեւից
քարշ է արած ծաղ, ձախ միջին դռան մօտ քու-
ֆետ, քազմոց, քազկաթոռներ եւ սեղան, որի վե-
րայ դրուած է պատկերակալ: Պատերի վերայ
նոյնպէս պատկերներ եւ այլն:

ՏԵՍԻԼ 1

Ելնան, աջ կողմից մտնում է Ստեփանը
լաւար ծնուկին:

ԵԼԵՆԱ.—Ահա, դիր այստեղ, իսկ հիւրասե-
նեակում բոլորը պատրաստ է:

ՍՏԵՓ.— Ամենագեղեցիկ կերպով, (դնում է
լաւարը):

ԵԼԵՆԱ.— Լաւ, և ի սէր Աստուծոյ մի մոռա-
նար, զգոյշ եղի՛ր, ապա թէ ոչ նորից կըսլքուես
և փոխարէն գինին բաժակը ածելու, կըթափես
հիւրի օձիբը, ինչպէս այս օրերս արիր:

ՍՏԵՓ.— Այն գինի չէր, այլ տապակիի իւղ էր:

ԵԼԵՆԱ.— Բաւական է դատարկ դուրս տալ:

ՍՏԵՓԱՆ.— (մէկուսի) Դու ինքդ ես դատարկ:

(ըստ ծրի) Ասացէք խնդրեմ, Ելենա Պալլօզնա, այն ինչ պատրաստութիւններ են: Այսօր մեզ մօտ հիւր է գալու:

ԵԼԵՆԱ.—Հիւր... բայց դա գաղտնիք է և տեւ որ ոչ ոքի մօտ դուրս չըտաս:

ՍՏԵՓ.—Անհոգ եղէք:

ԵԼԵՆԱ.—Դէ լաւ, գնա:

ՍՏԵՓ.—Իսկ ինչո՞ւ եմ գաղտնիքը:

ԵԼԵՆԱ.—Ո՛չ, այդ ես քեզ չեմ ասիլ... որովհետեւ... որովհետեւ (ինչն իրան) ես ինքս չը գիտեմ:

ՏԵՍԻԼ 2

ՆՈՅՆՔ, աջ կողմից ՏՈՒՐԱԲԵԱՆ

ՏՈՒՐԱԲ.—Ինչ կայ, ամեն բանը կարգին է: (նայում է ժամացոյցին) Կէս ժամից յետոյ նա կարող է այստեղ լինել, ինչ տեսակ գինի էք պատրաստել (մօտենում է սեղանին): Այդանիլ 76 թուականի... հիանալի, նա երևի ճանապարհից լաւ անորժակ կուսնայ... ինչ էք պատուիրել ընթրիքի համար:

ԵԼԵՆԱ.—Թագա ձուկ:

ՏՈՒՐԱԲ.—Հիանալի:

ԵԼԵՆԱ.—Եւ տապակած վահիկներ:

ՏՈՒՐԱԲ.—Այդ էլ վատ չէ, համարակ, բայց

հաճելի... և սեղանը երեք մարդու համար է պատրաստում:

ԵԼԵՆԱ.—Ինչպէս միշտ:

ՏՈՒՐԱԲ.—Մենք կաւելացնենք չորրորդը, երբ նա այստեղ կը լինի... այնպէս կը ձևացնենք իբր թէ ոչ ոքին չէինք սպասում: Ընթրիքը պէտք է լինի բոլորովին հասարակ:

ՍՏԵՓ.—Եւ մինչև անգամ բոլորովին հասարակ:

ՏՈՒՐԱԲ.—Ա՛ն, դու էլ այստեղ ես... իբրեւրեմ դատարկ դուրս չըտաս, մանաւանդ օրիորդի մօտ: Մենք ոչ ոքի չենք սպասում, մեր հիւրին մենք բոլորովին չենք ճանաչում և պիտի զարմանանք նորա այցելութեան:

ՍՏԵՓ.—Ես այնպէս կը զարմանամ, ահա կը տեսնէք:

ՏՈՒՐԱԲ.—Բաւական է, հեռացիր:

ՍՏԵՓ.—(զնում է եւ դռներում կանգ առնում) Պարոն, մենք այստեղ բնագաւեան կրակներ ունենք, կը հրամայէք վառել:

ՏՈՒՐԱԲ.—Յիմար, չէ որ ես քեզ ասացի, թէ մենք իբր թէ ոչ ոքին չենք սպասում:

ՍՏԵՓ.—Շատ էլ չենք սպասում, բայց քանի որ գալիս է:

ՏՈՒՐԱԲ.—Դուրս յիմար:

ԵԼԵՆԱ.—Տես որ բան չըկոտրես կամ չըթափես:

ՍՏԵՓ.—(ինքն իրան) Այս մի անիւ, այն մի անիւ... խելքս գլխիս չեն թողնում, ի հարկէ բան կը կոտորեմ: (կողպում է միջին դուռը եւ գնում է աջ):

ՏԵՍԻԼ 3

ՏՈՒՐԱԲԵԱՆ և ԵԼԵՆԱ

ՏՈՒՐԱԲ.—Ո՞ւր է Սօֆիան:

ԵԼԵՆԱ.—Դեռ չէ վերադարձել զբօսանքից:

ՏՈՒՐԱԲ.—Քանի անգամ ես նորան խնդրել եմ չըգնալ այսպէս ուշ ձիով զբօսելու: Սակայն այսօր նորա բացակայութիւնը ձեռնտու է, նա չի նկատի մեր պատրաստութիւնները... նորա առաջ մենք նոյնպէս պիտի դարմանանք մեր հիւրի այցելութեանը: Դուք ինձ հասկանում է՞ք:

ԵԼԵՆԱ.—Ո՛չ:

ՏՈՒՐԱԲ.—Սօֆիային արդէն ժամանակ է մարդու տալու: Բաղտի բերմամբ այնպէս մի փեսացու է դտնուել, որից լաւ ցանկալ անգամ չի կարելի: Դուք երևի հասկանում էք, որ խօսքս մեր երիտասարդ Մազութեանի մասին է, նորա հօրը ես ճանաչում եմ դեռ մանկութիւնից, որդուն, ճշմարիտ է եօթ տարեկան հասակից տեսած չեմ, որովհետեւ նա ուսանում էր արտասահմանում, բայց նորա մասին ես ժո-

ղովել եմ ամենաճիշտ տեղեկութիւններ: Մազութեանները վաղուց յայտնի են Բաքուում, իբրեւ հարուստ և բոլորին յարգելի առևտրական ընկերութիւն. նոքա հազին նաւթային հանքեր ունեն, ինքը հայրը յայտնեց ինձ իւր ցանկութիւնը և ես ուրախացայ: Լսեցէք: «Սիրելի Իւան, քո նամակդ ինձ ամենևին չըվշտացրեց... ընդհակառակը եթէ քո զաւակը մի փոքր ցնորքների է ենթարկուած, այդ շատ լաւ է, որովհետեւ այդ բանը իմ որդու ճաշակով է և ես կարծում եմ, որ նորանց բնաւորութիւնները համապատասխան կըլինեն. իմանալով այդ, նա արդէն հնարել է մի նախագիծ, որը յայտնեց ինձ իբրեւ գաղտնիք, և ես հաղորդում եմ քեզ»: Ի հարկէ դուք ևս պիտի... որովհետեւ ես ձեզ կարդում եմ, պահէք գաղտնիքը:

ԵԼԵՆԱ.—Ինչպէս սրբութիւն:

ՏՈՒՐԱԲ.—(կարդում է) «Ուրախացաւ նաև այցելել ձեր ամառանոցը և օգոստոսի 24-ին նա յարմար զգեստով կըներկայանայ ձեզ»:

ԵԼԵՆԱ.—Այսօր:

ՏՈՒՐԱԲ.—Այսօր: (կարդում է) «Գիշեր ժամանակ ինչպէս ճանապարհից մոլորուած նկարիչ, կըգայ խնդրելու քեզանից ապաստարան որպէսզի գրաւէ օրիորդի ուշադրութիւնը, նա կընդունէ այդ գիշեր յայտնի նկարիչ երիտասարդ Սադունեանի անունը, որի անունը ինչ-

պէս քեզ յայտնի է վերջին ժամանակներս ըսկսում է հռչակուել. կըհաւանէք նորան շատ լաւ, հակառակ դէպքում դուրս կըգայ այն, որ նկարիչ Սադունեանը մի գիշեր ունեցել է ձեզ մօտ ապաստարան և առաւօտեան գնացել է շարունակելու իւր ճանապարհորդութիւնը: Սրտով նուիրուած ձեզ Ս. Մազութեան»: Է՞հ, ինչ կասէք. (պահում է նամակը) ահա և նա (մտնում է Սօֆիան ամազօնկ. զգեստով):

ՏԵՍԻԼ 4

ՍՕՖ.—Ահ ինչ հրաշալի երեկոյ է:

ՏՈՒՐԱԲ.—Ա, դու նորից միայնակ էիր... գիշերով... քանի անգամ ես խնդրել եմ...

ՍՕՖ.—Ախ հայրիկ, ինչպէս քեզ չէ սաղում երբ դու բարկանում ես, ինչ կայ այստեղ. մարդիկը լիքն են փողոցներում:

ՏՈՒՐԱԲ.—Միենոյն է, այդ անվայել է մի դեռահաս օրիորդի համար. այլ բան է, եթէ դու ամուսնացած լինէիր... այնպէս չէ, Ելենա Պավլօֆնա, տիկնոջ բանը ուրիշ է:

ՍՕՖ.—(հեզնօրէն) Ուրեմն, իմ դաւակս, ամուսնացիր երիտասարդ Մազութեանի հետ, մեր յայտնի նաւթահանքատէրի հետ:

ՏՈՒՐԱԲ.—Յիմար... յիմար կատակ:

ՍՕՖ.—Մազութեան... և ես նորան կըկանչեմ, ախ դու իմ սիրելի Մազութ...

ՏՈՒՐԱԲ.—Բաւական է վերջացրու:

ՍՕՖ.—Այո, կըվերջացնեմ, երբ դու ևս կը վերջացնես, ինչու ես դու այդպէս շտապում ինձ ամուսնացնել. մի չարչարիր ինձ, հայրիկս... ես այսօր այնպէս երջանիկ եմ, իսկ դու շատ ես խօսում ինձ հետ նաւթերի և մազութների մասին: Շուրջս սարեր, դաշտեր, բարձր, մաքուր երկինքը լի է փայլուն աստղերով, նայիր նորանց, նայիր, լսիր ձայնին, ինչպէս նրանք մեզ հետ խօսում եմ:

ՏՈՒՐԱԲ.—Թփիւ... աստղերի հետ է սկսել խօսել:

ՍՕՖ.—Ես սպասում եմ բանաստեղծական հոգի, ճակատին դրոշմուած տաղանդ, որպէսզի կարողանամ ձեռք ձեռքի տուած, հպարտ աջակցեմ նորան, նորա բոլոր գործերին:

ՏՈՒՐԱԲ.—Լաւ, շատ լաւ, թող լինի այդպէս, ես քեզ այլևս չեմ ձանձրացնի... երկուսս էլ սպասենք (կոմիկ ձեւով) բանաստեղծական հոգի, ճակատին դրոշմուած տաղանդ. սատանան գիտէ... ո՞վ է իմանում, կարելի է և դայ այդ բանաստեղծական հոգին, ճակատին դրոշմուած... խա, խա, խա... կըսպասենք, կըսպասենք (գնում է աջ):

ՍՕՖ.—(նայում է նրա ետեւից զարմացած) Այո ինչ է նշանակում, Ելենա, այդ ծիծաղի տակ մի ինչ որ գաղտնիք է երևում... սակայն այդ

ինձ չէ հետաքրքրում... Ծ Ելենա, Ելենա, իմ խիստ վարժուհիս, իմացիր... բայց դեռ նստիր այստեղ, այս բազկաթուղում, որ քեզ յարմար լինի ուղաթափուել... ինձ հետ պատահեց իսկական արկած:

ԵԼԵՆԱ.—Եւ դորանում խառն է տղամարդ:

ՍՕՖ.—Ի հարկէ... հակառակ դէպքում այդ արկած չէր հաշուել:

ԵԼԵՆԱ.—Օ, պատմիր զաւակս, շուտով, շուտով, այդ շատ հետաքրքիր է:

ՍՕՖ.—Երևակայիր, այսօր ձին քշեցի դէպի իմ սիրած աւերակները... բարձրացայ սարը, իջայ ձիուցս, կապեցի նորան ծառից և նստելով քարի վերայ ընկայ մտածմունքի մէջ... իմ առաջ բացւում էր հրաշալի տեսարան, հեռուից երևում էր լեռան զազաթը, որը փայլում էր մայր մտնող արևի ճառագայթներով... առաջ ծառեր, բոյսեր, ես զգալով ինձ լաւ, սկսեցի երգել: «Արի իմ սոխակ» (Ելենան շունչ է քաշում) Յանկարծ:

ԵԼԵՆԱ.—(վախեցած) Ի՞նչ:

ՍՕՖ.—Նայում եմ ներքե... սարի տակին:

ԵԼԵՆԱ.—Մի երիտասարդ:

ՍՕՖ.—Այո:

ԵԼԵՆԱ.—Դու վախեցար:

ՍՕՖ.—Երբէք... նա այնպիսի համակրելի և բարի դէմք ունէր, այնպիսի բարի աչքեր... նա

ինձ բարեկեց, մենք սկսեցինք խօսել այդ տեսարանի գեղեցկութեան մասին... բնութեան մասին... և ինչպէս խելօք էր խօսում... նա ամեն բան զիտէք, իսկ ժամանակը թռչում էր և ես չընկատեցի ինչպէս արեւը մայր մտաւ ու շուրջս յանկարծ մթնեց:

ԵԼԵՆԱ.—Ա՛յ, այ, այ:

ՍՕՖ.—Ես շտապեցի նստել ձիս... և նա... նա ինձ օգնեց, նա ինձ բռնեց ձեռքիցս, իսկ նորա միւս ձեռքին ես դրեցի իմ ոտքս, որ հեշտութեամբ բարձրանամ: Ձիուն սասնձը բռնած նա դուրս բերեց ինձ ճանապարհից և յետոյ ես նկատեցի ինչպէս նա հետևում էր ինձ իւր աչքերով:

ԵԼԵՆԱ.—Ախ, ինչ սքանչելի է, ախ...

ՍՕՖ.—Ի՞նչպէս, դու պէտք է ինձ խստութեամբ խրատէիր, իսկ դու ախ ես քաշում և աչքերիդ արտասուք է նկատուում:

ԵԼԵՆԱ.—Ախ, այդ լուսնեակ գիշերը և քո այդ քնքոյշ պատմութիւնը... այդ ամենը ինձ յիշեցնում է, որ ես էլ եմ ունեցել... այդպիսի սքանչելի ըոպէսներ. սորանից շատ տարի առաջ... երբ դեռ ես մօրս հետն էի բնակւում, մի երիտասարդ, թատրոնի ջութակահար, անունով Սերժ, մեզ մօտ մի սենեակ էր վարձում. մեծ տաղանդ ունէր նա, բայց նորան չէին գնահա-

տում, նա նոյնպէս գիշեր ժամանակ, երբ լուսինը փայլում էր:

ՍՕՖ.—Խօսում էր բնութեան գեղեցկութեան մասին:

ԵԼՆՆԱ.—Ո՛հ, ջութակի վերայ նուագում էր, և մենք միասին լալիս էինք, հերթով էինք լալիս: Մի անգամ նա ինձ ասում է՝ այստեղ ինձ չեն գնահատում, ես պիտի գնամ Ամերիկա, միայն չնչին բանն է ինձ արգելում, այն է ճանապարհի փող չունեմ. ես մի փոքր ժառանգութիւն ստացայ, 1000 բոլբոլի, պաղատում էի վերցնել նորան այդ փողը... նա...

ՍՕՖ.—Հրաժարուեց:

ԵԼՆՆԱ.—Ո՛հ, վերցրեց փողը և գնաց, անյայտացաւ... իսկ ես ստիպուած էի վարժուհի դառնալ: Արտիստները երևելի մարդիկ են:

ՍՕՖ.—Ի հարկէ արհեստը ազնուացնում է մարդու սիրտը, իսկ հայրիկս այդ չէ կարողանում հասկանալ, նա երևակայում է, որ ինձ համար միայն նկարիչ անունն է հարկաւոր... երբէք, ինձ սիրտ է հարկաւոր, ոգի, բանաստեղծական ոգի, ի՞նչ ես կարծում, կըհանդէպենք մենք մի անգամ ևս:

ԵԼՆՆԱ.—Ես բոլորովին համոզուած եմ, որ նա կըվերադառնայ Ամերիկայից:

ՍՕՖ.—Ո՛վ:

ԵԼՆՆԱ.—Բայց այո, չէ որ դու քոնի մա-

սին էր... լաւ, լաւ բաւական է. այս ցնորքների մէջ ես մոռանում եմ մեր հիւրին:

ՍՕՖ.—Ի՞նչ հիւրին:

ԵԼՆՆԱ.—Այ, հիւրին, միթէ ես ասացի հիւրին:

ՍՕՖ.—Շատ պարզ:

ԵԼՆՆԱ.—Այդ այնպէս, ես չըգիտեմ ինչու մասին էք մտածում... ես այնպէս մոլորուած եմ:

ՍՕՖ.—Խնդրեմ, խնդրեմ... առանց խորամանկութեան... ամենայն բանից երևում է, որ այստեղ պատրաստութիւններ է տեսնում, գինին էլ ընտիր տեսակիցն է, և երբ ես ներս մտայ, հայրիկս էլ մի ինչ որ նամակ թագցրեց ինձանից, ի՞նչու մասին էիք խօսում:

ԵԼՆՆԱ.—Ո՛չինչ... ճշմարիտ:

ՍՕՖ.—Շատ լաւ, բոլորդ էլ իմ դէմ էք, հայրը և մինչև անգամ իմ Ելենան... ախ ինչ դժբաղտ եմ (ծածկում է աչքերը):

ԵԼՆՆԱ.—Մի լար, իմ աղաւնեակս, իմ հրեշտակս, ես քեզ բոլորը կ'ասեմ:

ՍՕՖ.—(ուրախ համբուրելով) Ահա, այդ նշանակում է, որ դու ինձ սիրում ես, ես քեզ լըսում եմ... ուրեմն մեզ մօտ հիւր է զալու և ե՞րբ:

ԵԼՆՆԱ.—Այսօր:

ՍՕՖ.—Ո՛վ է նա:

ԵԼՆՆԱ.—Նկարիչ... Սաղունեանը... բայց...

ՍՕՖ.— Բայց ի՞նչ:

ԵԼԵՆԱ.— Նա բոլորովին նկարիչ չէ և ոչ էլ Սադունեան է:

ՍՕՖ.— Յետոյ, յետոյ ով է նա:

ԵԼԵՆԱ.— Ես չունեմ իրաւունք... ճշմարիտ...

ՍՕՖ.— Ինչպէս կամենաս... ուրեմն ասա հայրիկին, որ ես ընթրել չեմ կամենում... գըլուխս ցաւում է և ես գնում եմ քնելու:

ԵԼԵՆԱ.— Ինչպէս, ինչ ես ասում... այդ անկարելի է, լաւ, ես քեզ կստեմ, բայց դու պէտք է այնպէս ձեռնաս, իբր թէ ոչինչ չըզիտես:

ՍՕՖ.— Ուրեմն այդ նկարիչը:

ԵԼԵՆԱ.— Հանքատէր Մագու թեանն է:

ՍՕՖ.— Ես հէնց այդպէս էլ ենթադրում էի, ան, ան թէ ի՞նչու էր հայրիկս ծիծաղում, դու ուղարկում ես ինձ հանքատիրոջը տաղանդաւոր նկարչի դիմակի տակ... լաւ ուրեմն (զնում է եւ կանգ առնում) Ելե՛նա, սս... (Ելենան նայում է նրան աւշած):

ԵԼԵՆԱ.— Սո՛ւս. սս:

ՍՕՖ.— Ոչ ոքին ոչ մի խօսք, թէ ես գիտեմ: (զնում է)

ԵԼԵՆԱ.— Ահա թէ ինչ եկաւ գլուխս, բոլորը պատմեցի... բայց ինչ արած, գոնէ սիրտս հանգստացաւ:

ՏԵՍԻԼ 6

ՍԱԴՈՒՆ.— (միայնակ, նա դեռ քաղաւում է դուռը, յետոյ գլուխը հանում է դռններից եւ ապա ներս մտնում) Բարի գիշեր... ոչ ոք չըկայ... մտնեմք (նայում է շուրջը) այս մի կախարդուած ամրոց է... սեղանը պատրաստ: Օ՛ ինչ գեղեցկուհի նայեց ինձ (վերցնում է շիշը) բարե գեղեցկուհի, ի՞նչ է քո անունը, (կարդում է շիշի էտիկէտը) Այդանիլ 1876 թուականի... օհօ, փառաւոր այրի... քո տարիքը ստիպում են ինձ վերաբերուել դէպի քեզ յարգանքով, դու ինձ համար չես դրած այստեղ, բայց ով գիտէ, գուցէ հիւրասէր տանտէրը ինձ ծանօթացնի քեզ հետ: Սակայն ի՞նչու համար է այդ միջնորդութիւնը, քանի որ քեզ հետ մենք առանձին ենք և ես ծարաւ եմ քո տեսութեանդ. ուրեմն բացիր սիրտդ (ածում է գինին) նորից և նորից. օ ինչ հրաշալի ըմպելիք է, մանաւանդ զբօսանքից յետոյ... և ինչ դիւրալի է այս բազկաթոռում հանգստանալ (նստում է եւ ցածր ձայնով երգում). «Արի իմ սոխակ». այս հրաշալի եղանակը չէ հեռանում մտքիցս... ո՛չ, ես միանգամայն սկսում եմ յափշտակուել... (մտնում է Ստեփանը)

ՏԵՍԻԼ 7

ՍՏԵՓՍՆ ԵՒ ՍԱԴՈՒՆԵԱՆ

ՍՏԵՓ.—Օհ... եկա՛ն:

ՍԱԴ.—Վերջապէս կենդանի անձնաւորութիւն, ասա ինձ այս դրախտի բնակիչ...

ՍՏԵՓ.—(դնելով մատը շրթունքներին) Մաս... (ծեղով հրաւիրում է նստել):

ՍԱԴ.— Զարմանալի բան... համբ, ուրուական գնա յայտնիր քո պարօնիդ (Ստեփանը զրուի տալով դուրս է գնում) Ո՛հ, ես այսօր վերջնականապէս կախարդուած եմ... տեսնենք ի՞նչ կըլինի սօրա վերջը: (խմում է. մանում է Տուրաբեանը, Սաղունեանը վեր է թռչում):

ՏԵՍԻԼ 8

ՍԱԴՈՒՆԵԱՆ ԵՒ ՏՈՒՐԱՅԵԱՆ

ՏՈՒՐԱՅ.— Ահա, ահա դուք վերջապէս:

ՍԱԴ.— Այո, ես վերջապէս:

ՏՈՒՐԱՅ.— Էհ, շատ ուրախ եմ, անչափ երջանիկ եմ ձեր տեսութեան:

ՍԱԴ.— Դուք չափազանց բարի էք... ես այնպէս անկո՛չ...

ՏՈՒՐԱՅ.— Ոչ մի խօսք... տաղանդաւոր նրկարչի համար իմ տանս դռները միշտ բաց են:

ՍԱԴ.— Ի՞նչպէս, դուք գիտէք, միթէ իմ ար-

տաքինը այդպէս պարզ է... Թոյլ տուէք ինձ ներկայանալ:

ՏՈՒՐԱՅ.— Ձէ հարկաւոր, ձեր անունն է Աղեքսանդր Սաղունեան:

ՍԱԴ.— (կողմ) Ես կախարդուած եմ, (նորան) դուք այդ է՛լ գիտէք:

ՏՈՒՐԱՅ.— Ես բոլորը գիտեմ, իմ երիտասարդ բարեկամ:

ՍԱԴ.— Բայց ի՞նչպէս. ես պատիւ չունեմ ձեզ հետ ծանօթ լինելու:

ՏՈՒՐԱՅ.— (կողմ) Ա՛յ սատանայ. և ի՞նչ ճարպիկ է խաղում իւր դերը, (նորան) ճշմարիտն ասած ինձ նախագգուշացրել են:

ՍԱԴ.— (զարմացած) Ի՞նչ էք ասում:

ՏՈՒՐԱՅ.— Այո, այո բարեկամս... նստեցէք խնդրեմ, թոյլ տուէք անցնել. (վերցնում է շիշը) ի՞նչպէս, շիշը համարեա դատարկ է:

ՍԱԴ.— Այդ շիշը մինչև ձեր գալը աշխատում էր ինձ զբաղեցնել:

ՏՈՒՐԱՅ.— Հիմնալի, եղէք այստեղ ինչպէս ձեր տանը... դուք այստեղ ձեր տանն էք, ձեր հարսնացուի տանը: Այլևս ես ոչինչ չեմ ասիլ, եթէ դուք չէք ուզում հասկանալ... այդպէս ուրեմն իմ անկո՛չ հիւր, խա, խա, խա, ծիծաղելի գէպը. (երկումն էլ ծիծաղում են) դէ քանի որ օրիորդը այստեղ չէ, պատմեցէք ինչպէս է ձեր հայրիկը:

ՍԱԴ.—Հայրիկը:

ՏՈՒՐԱՅ.—Այո հայրիկը... ձեր հայրիկը առողջ է, գոհարթ է:

ՍԱԴ.—Հայրիկը...ի հարկէ...

ՏՈՒՐԱՅ.—Ես ձեզ ճշմարիտն ասեմ, չէ որ նա ինձ նախազգուշացրեց:

ՍԱԴ.—Նա...ո՞վ:

ՏՈՒՐԱՅ.—Ձեր հայրիկը: Էհ, ինչպէս են ձեր գործերը:

ՍԱԴ.—(ինքն իրան) Ինձ ուրիշի տեղ է ընդունում, պէտք է շարունակել: (ըստ իր) Գործերը, ոչինչ, շատ լաւ են:

ՏՈՒՐԱՅ.—Իսկ ձեր նախքը:

ՍԱԴ.—Ես նախք չեմ սիրում, ինձ մօտ միշտ կարտօֆիլէ մոմ է վառում:

ՏՈՒՐԱՅ.—Ես հանքերի մասին եմ հարցնում:

ՍԱԴ.—Հանքերի մասին:

ՏՈՒՐԱՅ.—Այո, մեր հանքերը ոչինչ, շատ լաւ է: (ինքն իրան) Ինչ հնարեմ...(նորան) մենք ցուցահանդէսում զբինք մազութից շինած Պուշկինին:

ՏՈՒՐԱՅ.—Ի՞նչպէս:

ՍԱԴ.—Պուշկինի արձանը մազութից շինած:

ՏՈՒՐԱՅ.—Մի՞թէ, ասացէք խնդրեմ:

ՍԱԴ.—Սպասեցէք...հանդարտ, կարծեմ պատրաստում է երգել:

ՏՈՒՐԱՅ.—(ինքն իրան) Սօփիան պատրաստում է երգել, վատ չէ: (որան) Լսեցէք, լսեցէք (երկուսն էլ լսում են. կույիսների յետեւից Սօփիան երգում է «Արի իմ սոխակ»):

ՍԱԴ.—Ո՞վ էր երգողը...ասացէք ո՞վ էր:

ՏՈՒՐԱՅ.—Իմ աղջիկս...այս բոլորիս ես ձեզ կը ծանօթացնեմ նորա հետ...(զնում է մի քայլ եւ դուրս է գալիս Սօփիան) ահա և նա:

ՏԵՍԻԼ 9

ՆՈՅՆՔ, ՍՕՖԻԱ ԵՒ ԵԼԵՆԱ

ՍԱԴՈՒ.—(ինքն իրան) Ա՛, խորհրդաւոր օրիորդ:

ՍՕՖ. (ինքն իրան) Նա է:

ՏՈՒՐԱՅ.—(ինքն իրան) Երկու կողմիցն էլ մեծ տպաւորութիւն է: (ըստ իր) Սօփիա, երեւակայիր Բնչ անսպասելի դէպք... թոյլ տուր ներկայացնել քեզ ճանապարհից մոլորուած նկարչին... պարոն Սադունեան:

ՍՕՖ.—(ինքն իրան) Մազութեան... օ իմ ցնորքներ:

ՏՈՒՐԱՅ.—(շարունակելով) Իմ աղջիկս... Սօփիա Իվանովնա: (զանգահարում է) Բայց շուտով ընթրիքը... Ելենա Պավլովնա, հրամայեցէք պա-

րոն նկարչի համար ևս պրիբոր սարքեն, դուք երևի քաղցած էք:

ՍԱԴ.—Սաստիկ (ծառանքներում է կերակուրը):

ԵԼԵՆԱ.—Բոլորը պատրաստ է:

ՏՈՒՐԱԲ.—(վերցնելով անձնոցիկը շինում է օձիքի մէջ) Խնդրեմ: (ցոյց է տալիս ծախ կողմը: Հասարակութեան ղիմացը նստում է Սաղուն. նորա ծախ կողմ Սօնեան, աջ Տուրաբեանը, նորա ղիմացը Ելենան):

ՍՕՖ.—(ցածր Ելենային) Փշրուեցան ցնորքներս:

ԵԼԵՆԱ.—(նոյնպէս) Բայց սա բաւականին գեղեցիկ է:

ՍՏԵՓ.—(մօտ քերելով) Համեցէք... թաղաձուկ:

ՍԱԴ.—Ա՛, իմ սիրած կերակուրը (վերցնում է եւ շտապով ուտում):

ՏՈՒՐԱԲ.—Ներողութիւն, դուք լաւ կտոր չը վերցրիք, ահա պոչը (ղնում է մի կտոր):

ՍԱԴ.—Պոչը կարելի է... տուէք պոչը:

ԵԼԵՆԱ.—Կըհրամայէք կարմիր գինի:

ՏՈՒՐԱԲ.—Այդանիլ... մեր նկարիչը սիրում է այդանիլ:

ՍԱԴ.—(մօտեցնում է քաժակը) Խնդրեմ (քորորը ուտում եւ):

ՍՕՖ.—(ցած Ելենային) Ինչ սարսափելի ա-

խորժակ ունի, նկարիչը այդքան չի կարող ուտել:

ԵԼԵՆԱ.—(նոյնպէս) Մի ասիւր, իմ Սերժը հանճար էր, սակայն զարմանալի ախորժակ ունէր:

ՍՏԵՓ.—(մօտ քերելով) Նորից չէք հրամայիլ:

ՍԱԴՈՒՆ.—(քարեսիրտ նայելով նորան) Ի՞նչ բարեպաշտ կերպարանք ունի (Ստեփանը ծիծաղում է):

ՏՈՒՐԱԲ.—(զարմանքով) Կեցցէ, այժմ պարոն նկարիչ, բարեհաճեցէք ասել՝ թէ ի՞նչը բերեց ձեզ այստեղ:

ՍԱԴ.—Ինչպէս թէ ի՞նչը, ես այստեղ էտիւղներ եմ նկարում:

ՏՈՒՐԱԲ.—(մէկուսի) Նրեակայում եմ:

ՍԱԴ.—Ես սիրում եմ լեռներ, ծառեր, բոյսեր և նամանաւանդ աւերակներ:

ՏՈՒՐԱԲ.—Ահա, իմ աղջիկս նոյնպէս հափշտակուած է աւերակներով:

ՍՕՖ.— Բնութիւնը միայն այն ժամանակ է լինում գեղեցիկ, երբ նորանում ոչինչ կեղծ և շինծու բան չըկայ: Մի անգամ Պետերբուրգում, Պավլովսկի ամառանոցում աչքիս ընկան մի կարմունջէ բեկորներ... բայց երբ ես տեսայ, որ նորա շինծու են, նորա բոլոր գեղեցիկութիւնը ինձ համար կորաւ. այդպէս էլ պատահում է կեանքում. օրինակ, մի մարդ գուցէ կարող էր

գրաւել մէկի ուշադրութիւնը, սակայն լինում է անտանելի երբ իմանում ես, որ նա դիմակի տակ է գտնուում:

ՏՈՒՐԱՐ.— (Նշենային) Ոչինչ չէ նկատել արդեօք. (ըստ ծր) ահա ձեզ փրկիսօփայութիւն:

ՍԱԴ.— Եւ շատ ճիշտ է, ես բոլորովին համաձայն եմ, միայն նուրբ բնութիւնը կարող է գեղեցիկ լինել. օրինակ այստեղի աւերակների մօտ գտնուած տեսարանը:

ՍՕՖ.— (ցած Նշենային) Տես թէ այդ նաւթէ ամանը ինչպէս է խօսում:

ԵԼՆՆԱ.— Բոլորովին ինչպէս իմ Սերժը:

ՏՈՒՐԱՐ.— Գիտէք, սիրելի բարեկամ, դուք պէտք է այդ պատկերը նկարէիք կտաւի վերայ:

ՍԱԴ.— Օ՛, նա չափազանց հրաշալի էր, ես չեմ կարող...

ՏՈՒՐԱՐ.— (ինքն իրան) Ի հարկէ չե՞ս կարող, չէ՞ որ պատկեր նկարելը նաւթէ ֆանտան չէ (ըստ ծր) բայց դուք պէտք է նկարէիք այդ պատկերը... խնդրում եմ ձեզ... ես արդէն երեւակայում եմ... և եթէ ձեզ ոչինչ չէ արգելում, թոյլ տուէք առաջարկել ձեզ իմ բնակարանիս վերեւի մասը. այնտեղ մեծ դահլիճ կայ, ես կըսարբեմ ձեզ համար:

ՍԱԴ.— Դուք չափազանց բարի էք:

ՏՈՒՐԱՐ.— Համաձայն էք ի հարկէ, վճռած բան է, շատ շնորհակալ եմ. ես գնամ այս րո-

պէիս կարգադրութիւն անեմ սենեակի մասին. ծ դուք մեզանից գոհ կըմնաք, ձեզ համար մեզ մօտ լաւ կըլինի. (ինքն իրան) երեւելի նկարիչ է (ըստ ծր) է գնում):

ՏԵՍԻԼ 10

ՆՈՅՆՔ, առանց ՏՈՒՐԱՐԵԱՆԻ

ՍԱԴ.— Ես պատրաստ եմ մնալ, եթէ միայն դուք ինձ թոյլ կըտաք, եթէ թոյլ կըտաք միջնադարեան գեղեցկուհու պատկերը նկարեմ ձեզանից:

ՍՕՖ.— Վերջ դրէք այս կօմեդիային պարօն նաւթէ հանքատէր Մազութեան:

ՍԱԴ.— (ինքն իրան) Հանքատէր... Մազութեան... ահա թէ ում տեղն են ինձ ընդունում (ըստ ծր) իսկ եթէ ես իսկապէս Մազութեանն եմ:

ՍՕՖ.— Ուրեմն աւելորդ էր ձեր աշխատանքը, ես ձեզ ատում եմ:

ՍԱԴ.— Դուք ատում էք Մազութեանին, դա ինձ համար մեծ բաղաւորութիւն է:

ՍՕՖ.— Խնդրեմ առանց ծաղրելու, ես ևս կարող եմ ծաղրել. ձեր երեւելի հնարած նախագծերը լաւ խորտակուեցին... հաշուատէր հանքատէրը նկարչի դիմակի տակ դառնում է ինձ համար աւելի ատելի:

ՍԱԴ.— Օ՛, այդ մեծ ճշմարտութիւն է:

ՍՕՖ.— Դուք եկել էք այն մտքով, որ առա-

Ջարկութիւնն անէք... բայց ինձ ինչո՞ւ էք վիրաւորում և ձեզ ստորացնում. եթէ որ դուք եկած լինէիք առանց նախազօծերի, գուցէ մենք միմեանց հաւանէինք... այդ միջոցին ինձ համար միևնոյնը կըլինէր... Մազութեան էք դուք թէ Սաղունեանը, հանքատէր թէ նկարիչ... ես իմ սիրտս չեմ վաճառում:

ԵԼԵՆԱ.— Սօֆեան:

ՍԱԴ.— Դուք ինձ չափազանց բաղտաւորացնում էք:

ՍՕՖ.— Ի՞նչպէս, դուք գարձեալ շարունակում էք ձեր դերը խաղալ:

ՍԱԴ.— Ես իսկապէս նկարիչ Սաղունեանն եմ և ձեր Մազութեանին մինչև անգամ չեմ ճանաչում:

ԵԼԵՆԱ.— Մի՛թէ:

ՍՕՖ.— Ի՞նչպէս, ուրեմն ինչ է նշանակում այս բոլորը:

ՍԱԴ.— Երևի մի թիւրիմացութիւն է պատահել, ես ճանապարհս կորցրի և մտայ այստեղ. սկզբից մնացի որովհետեւ քաղցած էի... յետոյ լսեցի ձեր ձայնը տեսայ ձեզ և մնացի... բայց բաւական է... պէտք է այս կոմեդիային վերջ տալ... ձեր հայրը ինձ խնդրում է միալ, որովհետեւ ինձ ուրիշի տեղ է ընդունում, ես չեմ կամենում օգտուել այդ դէպքից... ոչ... պէտք է հեռանալ. թէև դժուար է:

ՍՕՖ.— Ես ձեզ վիրաւորեցի:

ՍԱԴ.— Ոչ... ոչ...

ՍՕՖ.— Ուրեմն ափսոսում եմ... որովհետեւ դուք արժանի էք վիրաւորանքի: Օ՛ր եթէ ես տղամարդ լինէի:

ՍԱԴ.— Ի՞նչ կանէիք:

ՍՕՖ.— Ես երբէք չէի յուսահատուիլ:

ՍԱԴ.— Ուրեմն դուք տալիս էք ձեր իրաւունքը շարունակելու այս խաղը:

ՍՕՖ.— Ես չեմ կամենում, որ դուք հեռանաք:

ՍԱԴ.— Օ՛ր, այդ երջանկութիւնը ինձ խելագարութեան է հասցնում... օ իմ գեղեցկուհիս... ես ձեզ սիրում եմ... իմ անգին հրեշտակս (համբուրում է նորա ձեռքերը, մտնում է Տուրաթ):

ՏԵՍԻԼ 11

ՆՈՅՆՔ, ՏՈՒՐԱԹ. յետոյ ՍՏԵՓԱՆ

ՏՈՒՐԱԹ.— (աջ դռնից) Բրա՛վօ, կեցցէ, միք քաշուիլ, գործը աւելի լաւ է գնացել քան թէ ես ենթադրում էի: Ահա թէ ի՞նչ է նշանակում ճակատագիր... ահա այդպէս լաւ է...

ՍԱԴ.— Բայց...

ՏՈՒՐԱԹ.— Օրհնում եմ ձեզ. (Սաղ.) զաւակս, արի համբուրեմ քեզ, երևակայում եմ ինչպէս կուրախանայ ծերունի Մազութեանը:

ԵԼԵՆԱ.—(ինքն իրան) Տէր Աստուած, ինչ կը լինի սորա վերջը:

ՏՈՒՐԱՐ.—Դէ էլ ինչ էք կանգնել, փաթաթուեցէք, համբուրուեցէք:

ՍՕՖ.—Բայց հայրիկ...

ՏՈՒՐԱՐ.—Լսել անդամ չեմ կամենում, այդպէս է ընդունուած: (ընթում է նորան Սաղուն. զիրկը) Բաղտաւոր եղէք:

ՍԱԴ.—Թոյլ տուէք, մեծապատիւ պարոն, բացատրել այս թիւրիմացութիւնը:

ՏՈՒՐԱՐ.—(քաշելով մի կողմը) Լուեցէք ի սէր Աստուծոյ, միթէ չէք նկատում, որ եթէ ձեզ անուանէիք, ձեր բաղտաւորութեանը վերջ կըլինէր:

ՍԱԴ.—(ցածր նորան) Այո, բայց իբրեւ ազնիւ մարդ, ես չը պիտի օգուտ քաղեմ այս հանգամանքից:

ՏՈՒՐԱՐ.—Դորա մասին առաջ պիտի մտածէիք, իսկ հիմայ ի սէր Աստուծոյ լուեցէք և թոյլ տուէք ինձ գործելու: (ըստ) Ասա զաւակս, եթէ մի օրիորդ տալիս է իր ձեռքը և սիրտը մի պարոնին, ինչու համար է անում այդ, նորա անուան համար, թէ նորա անձնաւորութեան համար:

ՍՕՖ.—Ի հարկէ նորա անձնաւորութեան համար:

ՏՈՒՐ.—Ենթադրիր որ այդ օրիորդը սիրում

է մէկին և յետոյ իմանում է, որ նորան սիրած մարդը ուրիշի անունն է կրում, կը փոխէ արդեօք իւր դիտաւորութիւնը թէ ոչ:

ՍՕՖ.—Երբէք:

ՏՈՒՐԱՐ.—Լսում էք, ուրեմն ձեր լեզուն կարճ պահեցէք:

ՍԱԴ.—Այո, մեծապատիւ պարոն, բայց...

ՏՈՒՐ.—Մեծապատիւ, կանչեցէք ինձ ուղղակի հայրիկ:

ՍԱԴ.—Շատ լաւ, սիրելի հայրիկ, բայց ասացէք խնդրեմ, դուք նոյն կարծիքի էք ինչ որ ձեր դուստրն է թէ ոչ:

ՏՈՒՐԱՐԵԱՆ.—Միթէ դուք կարծում էք, որ ես նախապաշարուած մարդ եմ, զլխաւոր նշանակութիւնը մարդու համար իւր անձնաւորութիւնն է և ոչ թէ նորա ազգանունը. սակայն բաւական է, ահա և շամպանիան բերին, մօտեցնենք բաժակները և խմենք ձեր նշանադրութեան կենացը. Ստեփան, այժմ կարող ես բենգալեան կրակը վառել:

ՍՏԵՓԱՆ.—Պարոն այնտեղ էլի մի մարդ է սպասում:

ՏՈՒՐԱՐ.—Ինչ անյարմար այցելութիւն, ո՞վ է նա:

ՍՏԵ.—Նոյնպէս նշխող է պարոն, նկարիչ:

ՏՈՒՐԱՐ.—Ի՞նչպէս: (ծիծաղում է) Այ քեզ հրաշք, այսօր մեզ մօտ. նկարչական հանդէս է,

խնդրիր, տեսնենք ինչ է կամենում (Ստեփանը դուռը քաց անելով ներս է թողնում Մազութեանին)։

ՏԵՍԻԼ 12.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՄԱԶՈՒԹԵԱՆ

ՄԱԶՈՒԹ.— Ներեցէք խնդրեմ, ճանապարհից մոլորուած համարձակում եմ խնդրել...

ՏՈՒՐԱԲ.— Խնդրեմ, խնդրեմ երիտասարդ պարոն, այսօր մեզ մօտ նկարչական ժողով է։

ՄԱԶ.— (Նայում է Սօփիայի վերայ. յետոյ Սադուն. ինքն իրան Եստում է) Իմ նշանածս վատ չէ, իսկ այս տոկոսը ինչ է նշանակում։

ՏՈՒՐԱԲ.— Նստեցէք... Ստեփան, աթոռ տուր (Մազութեանին) Դուք շատ յարմար ժամանակ էք եկել, մենք այսօր ընտանեական ուրախութիւն ենք տօնում։

ՄԱԶ.— Շատ շնորհակալ եմ (ինքն իրան) կարծեմ նշանագրութեան մասին է խօսում։

ՏՈՒՐԱԲ.— (Ներկայացնելով) Իմ աղջիկս, Սօփի Իւանովնա, Ելենա Պաւլովնա, ձեր արհեստակիցը։

ՄԱԶ.— Շատ ուրախ եմ, թոյլ տուէք հարցնել, դուք պօտրեախտ էք թէ պէյզաժիստ։

ՄԱԶ.— Ես... ամեն բան... իմ մասնագիտութիւնն է գիշերուան պէյզաժները և հէնց այդ

պատճառով ես կորցրի այսօր ճանապարհս, հէնց այս րոպէիս ես գծեցի լուսնի լանդշաֆտը։

ՄԱԶ.— Հիմա՞յ, գիշերո՞ւմ։

ՄԱԶ.— Այո, որովհետեւ լուսնի լանդշաֆտը գիշերներն են նկարւում։

ՄԱԶ.— Չեմ լսած։

ՍՕՖ.— Հետաքրքիր է տեսնել ձեր նկարը։

ՄԱԶՈՒ.— Մեծաւ ուրախութեամբ (հանում է պատկերը) ահաւասիկ։

ՍՕՖ.— Հրաշալի է։

ԵԼԵՆԱ.— Սբանչելի է։

ՏՈՒՐԱԲ.— Հիանալի է։

ՄԱԶ.— Գեղեցիկ է... բայց այս օլիոգրաֆիա է... սա տպուած է և «Տարազի» պրէմիան է։

ՄԱԶ.— Այս թողէք խնդրեմ. (շուտ է տալիս նկարը) միթէ չէք տեսնում, որ կտաւի վերայ է. ձեր ասածը միշտ թղթի վերայ է լինում, իսկ սա կտաւ է, (նկատ է պատկերը թղթակալի մէջ)։

ՄԱԶ.— Թոյլ տուէք իմանալ, հռչակաւոր արհեստակից, ձեր ազգանունը։

ՄԱԶ.— Ես շատերին յայտնի եմ, իմ ազգանունն է Սադունեան։

ՄԱԶ.— Ի՞նչպէս։

ՍՕՖ.— Ա՛նա՛ւ։

ՏՈՒՐԱԲ.— Սօփիա, մի հարցնիր այժմ, յետոյ ես քեզ բոլորը կը պատմեմ։ (Մազ.) Ես շատ ուրախ եմ, որ գոնէ մի օր իմ տունս մի նկա-

ըիչ է այցելել, ասում եմ մի նկարիչ, որովհետև
այս երիտասարդը (ցոյց տալով Սաղուն. վերայ)
չընայելով նորա լաւ յատկութիւններին, նկարիչ
չէ, սա Բագուրի յայտնի հանքատէր Մազութեանն
է և իմ աղջկայ նշանածը:

ՄԱԶ. — Ի՞նչ, ինչ էք ասում, այդ անտանե-
լի սուտ է... կեղծիք է, ինչպէս, մեծապատիւ պա-
րոն, դուք կեղծ անուն էք ընդունել և խորա-
մանկութեամբ տուն էք մտել այստեղ, դուք հան-
քատէր Մազութեանի որդին էք, ապա ես ով եմ.
իսկ ես ձեզ կասեմ, որ դուք գողացել էք իմ ա-
նունս, որպէսզի իսկէք իմ հարսնացուն, դուք ար-
կածախնդիր էք, մեծապատիւ պարոն, ես իսկոյն
կըյայտնեմ ոստիկանութեան:

ՍԱԴ. — Ներեցէք: (Տուր.) Ասացէք խնդրեմ,
ինչ ազգանունով ես ձեզ ներկայացայ, չէ որ ես
ինձ անուանեցի նկարիչ Սաղունեան:

ՏՈՒՐԱԲ. — Ճշմարիտ է... բայց չէ որ դուք
իսկապէս...

ՍԱԴ. — Ես իսկապէս Սաղունեան եմ:

ՏՈՒՐԱԲ. — Տէր Աստուած (Մազ.) իսկ դուք:

ՄԱԶ. — Ես բագուեցի նաւթահանքատէր Մա-
զութեան եմ, իմ միակ ժառանգ խայտառակու-
թիւն...

ՏՈՒՐԱԲ. — Ուրեմն դուք... Սօֆիան հեռա-
ցիր... ախ ես յիմարս: (Սաղուն.) Մեծապատիւ
պարոն ի հարկէ ինձ...

ՍԱԴՈՒ. — Ի՞նչպէս, դուք այդ ի՞նձ էք ասում,
հայրիկս:

ՏՈՒՐԱԲ. — Ես հայրիկ չեմ. ես փոխեցի մը-
տադրու թիւնս:

ՍՕՖ. — Հայրիկ, այդ ի՞նչ է նշանակում, ով
է անում այդպէս և ով է մեղաւորը այս թիւրի-
մացութեան:

ՍԱԴ. — Ես մեղաւոր չեմ, որ դուք ինքներդ
հրաւիրեցիք ընթրել, և որովհետև ես բաղցած էի
մնացել:

ՍՕՖ. — Ես էլ մեղաւոր չեմ, որ հետաքրք-
քուեցի, թէ ում համար էր պատրաստուած թան-
դադին գինին:

ԵԼԵՆԱ. — Ես էլ մեղաւոր չեմ:

ՍՏԵՓ. — Ի հարկէ ես էլ մեղաւոր չեմ:

ՏՈՒՐԱ. — Ուրեմն ով է մեղաւորը, կասէք ես:

ՍՕՖԻԱ. — (ծիծաղ) Եթէ ճշմարիտն ասել, ի
ի հարկէ դու, հայրիկ:

ՍՏԵՓ. —

ԵԼԵՆԱ. —

ՍԱԴ. —

ՏՈՒՐԱԲ. — Ե՞ս:

ՍՕՖ. — Դու հայրիկս, և միևնոյն ժամանակ
իմ ճակատագիրս, որովհետև ես նորան սիրեցի
(տալիս է Սաղուն. ձեռքը):

ՄԱԶ. — Ի՞նչպէս... դուք... այդ արդէն վե-
րին աստիճանի անքաղաքավարի է, այս նոր խայ-
տառակութիւն է:

ՏՈՒՐԱՐ.—Ինչպէս...ինչպէս էք դուք համարձակուում...ես էլ ինչ եմ ասում թէ հիմ է մեղաւորը...հա սա...դուք մեծապատիւ պարոն:

ՄԱՁ.—Թոյլ տուէք:

ՏՈՒՐ.—Ի հարկէ դժբախտ... գողացել էք տաղանդաւոր նկարչի անունը, բայց բաղտի բերմամբ նա ինքը ներկայացաւ և նորան հաւանեց աղջիկս. ասում եմ բաղտի բերմամբ, որովհետեւ նորան ես նոյնպէս հաւանում եմ: Ես ձեզ օրհնեցի և իմ օրհնանքը յետոյ զերջինի:

ՄԱՁ.—Հիանալի...սորանից յետոյ ինձ մընում է միայն ուրախանալ, որ ես չունէի պատիւ, ունենալ ձեր և ձեր աղջկայ համակրութիւնը, որովհետեւ ամուսնանալ մի օրիորդի վերայ, այդպիսի ընտանիքից...դա մի մեծ...ես չեմ վերջացնում...մնաք բարեւ (զնում է):

ՏՈՒՐԱՐ.—Այ դու նաւթէ աման, լաւ է որ չը վերջացրիր ապա թէ ոչ:

ՍՕՖԻԱ.—Մի բարկանալ, սիրելի հայրիկ, ես այնպէս բաղտաւոր եմ:

ԵԼԵՆԱ.—Եւ ես:

ՍԱԴ.—Իսկ ես ամենից շատ. միայն նախ և առաջ թոյլ տուէք խնդրել ձեզանից մի բան, ամենակարևոր բանը:

ՏՈՒՐԱՐ.—Ես ձեզ ոչինչ բանում չեմ մերժիլ:

ՍԱԴ.—Ասացէք խնդրեմ ձեր ազգանունը:

ՏՈՒՐԱՐ.—Խա, խա, խա. կատարեալ բարեւոնեան խառնակութիւն: (Բոլորը ծիծաղում են)

Ա Ի Ե Տ Ի Ս Ա Ղ Ա

ԿԱՄ

ՐԱԶՈՒՆԹԱՆՈՒ ՓՈՍՏԱՅԻՆ ԿԱՅԱՐԱՆԸ

Վ. ՕՂԵԻԼ-ԷՍԿԻԳ I գործողութ.

ՆԵՂ.

Պ. ԱՐԱՔՍԵԱՆ

ԳՈՐԺՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԱԻԵՏԻՍ-ԱՂԱ, Բաղուէթալու փոստի սմարիանել 55

տարեկան:

ՊՕՂՈՍ, Էամշէիկ:

ԱԼԻ, ստարոստա:

ԻԻԱՆՈՎ, ճանապարհորդ:

ԱԼՕԵԱՆՑ } ճանապարհորդ վաճառականներ:
ՄԱՏԱՂԵԱՆՑ }

ՏԻԿ, ՇԱՄԻՐԱՄ, ալրի 35 տարեկան:

ՎԱՐԹԱՆՈՒՇ, սրա աղջիկը 7 տարեկան:

ՄՈՒԽՍԻ ՅԱԿՈԲ, 75 տար:

I ԹՈՒՐՔ } ճանապարհորդներ:
II ԹՈՒՐՔ }

ԻՇԽԱՆ ՆԱՏԱՁԷ, վրացի ճանապարհորդ 55 տար:

ԷՍՏԱՏԷ, սրա ծառան:

ՊԱՆԿՐԱՏՈՎ, ռուս ճանապարհորդ:

Բեմը ներկայացնում է զաւառական փոստային մի կեղտոտ սենեակ—պատերին մի քանի տեղ կախուած են փոստային յայտարարութիւններ՝ դիմացը էժանագին պատի ժամացոյց, որ քանելով ցոյց է տալիս օրուայ ժամը 3-ը: Ամարային շոգ ժամանակ է: Չախ՝ մի հասարակ սեղան՝ զանազան թղթերով, հալթիչով եւ այլն. աջ՝ թախտ: Աջ, ծախ եւ մէջտեղը դռներ: Չախ դռան գլխին գրուած է „Дамская“, աջ՝ „Общая“:

Վարագոյրը քարճրանալիս բեմը դատարկ է. դրսից լսում են զանազան ձայներ «տպո՛ոո՛...» „СТОЙ!“, «այ տղա պատրոնկան պահիր!...» Լքւում են նաեւ զանգերի ձայներ եւ մի մեծ ջանհաջող. ամեն ինչ ցոյց է տալիս, որ յետ ընկած մի տեղ է՝ որտեղ բացի այս կայարանից ոչ մի շինութիւն չկայ:

ՏԵՍԻԼ 1.

Մանուկ են ԱԻԵՏԻՍ ԱՂԱ եւ ԻԻԱՆՈՎ

ԱԻ.—(միջին դռների մօտից գոռում է դէպի դուրս) Ալի...Ալի... Պօղոսի չաղը բուրա!...

ԻԻ.—Նետ, դա էտօ չօրտ գնաեա չտօ տալօե, տակայեա րասպուշչեննօստ...նիգդե եանի-

չեմօ պօղօթնամօ նե վիդել... եամ շչիկի պաղվա-
լիաիւտ օսկօրբլիատ ալասսաթիրօվ:

Ա.հ.—(որ ման էր գալիս, } Ալի... Ալի...
դարձեալ մօտենում է դռներին)

Ա.լ.հ.—(քեմի յետելից) Բալի...

Ա.հ.—Ման սանա դեղիմ Պօղօսայ չաղր բու-
րան...

Ի.հ.—(վիրատոր ծելով) Օն մենիա նազիվաետ
կաչանօմ կապուստի... էտօ չ'օրտ զնաետ չտօ
տակօե:

Ա.հ.—Կաչան կապուստամ...

Ի.հ.—Նու դա, եա բիլ պերվիմ սլեդօվա-
տել նօ նիկտօ նե վարավե բիլ պերեզնատ մե-
նիա, կակօե ֆնե դելօ չտօ օն օֆիցեր իլի չի-
նօլիկ: Եսիլ վի նե օշտրաֆուիտե եվօ, տօ եա
ժալօբու նապիշու վժալօթնօյ կնիգե:

Ա.հ.—(նոյն ծելով դռների մօտ) Ալի... Ալի...

Ա.լ.հ.—(քեմի յետելից) Բալի...

Ա.հ.—Այ զահրամար... աղա ման սանա դեյ-
մաղըմ Պօղօսայ չաղր բուրան...

Ա.լ.հ.—(քեմի յետելից) Գեալը... գեալըր...
(Մտնում է Պօղօսը եամ շչիկի զգեստով եւ մեծ փա-
փախով):

ՏԵՍԻԼ 2.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՊՕԴՕՍ

Ա.հ.—Ասա, ասա տեսնեմ ինչ ես արել...

ՊՕԴ.—Ի՞նչ եմ արել, աղա.

Ի.հ.—Դա վօտ պաղաժդի եա տերե պօկաժու...

ՊՕԴ.—Պակաժի...:

Ա.հ.—Սուս արան... սուս արա, ասա տեսնեմ
ասա...

ՊՕԴ.—Աւետիս-աղա, էնա հենց որ պօլստան-
կից դուս էկանը, մին էլ տենամ եամ շչիկ Պէտ-
րօն մեր եդեիցը գալիս ա, հենց որ մեզ մօղա-
ցաւ մին էլ տեսնեմ բղաւեց—ասմա՛ (վատ ար-
տասանութեամբ) «էյ ստրանիս-վիդիշ եա եվօ բլա-
ղարօդի վիդու». ես էլ ասի «ա մի շտօ կաչան
կապուստա վիճեօմ», էդ ասելու բաշտան աղա
ջան սա ինչ... գլխիս տուաւ ու Պետրօն առաջս
կտրեց...

Ի.հ.—Նու վօտ վիդիշ տի սկազալ կապուստա:

ՊՕԴ.—Դա սկազալ, ի բարին սկազալ:

Ի.հ.—Նու վօտ (Աւին) Դայտե ժալօթնուիւ
կնիգու...

Ա.հ.—Ասա: Ասա որ բախշի:

ՊՕԴ.—Ըզվինի բարին ջան, ադին լազ բզ-
վինի...

Ի.հ.—Դա չտօ ֆնե «իզվինի, իզվինի», նա
չտօ ֆնե տվօե իզվինենի...

Ա.հ.—Իզվինի եմու, վի դօբրի կաչա... (ան-
միջապէս) դօբրի չալաւեկ...

Ի.հ.—Նու լադնօ, սմատրի դրուգօյ լազ պօ
օստօրօթնէ... Գդե մուժսկաիա, եա նեմնօգօ օտ-
դօխնու (գնում են քացի Աւից):

ՏԵՍԻԼ 3.

ԱԻԵՏԻՍ ԱՂԱ մենակ.

(վերցնում է մի գիրք, նստում է սեղանի առաջ եւ գցում է համբիշի վրայ) Երկու մանեթ մի աբասի, մի մանեթ երեք շահի, տասներհինգ շահի... (այդ միջոցին մանում են Ալօեանց եւ Մատաղեանցը ճանապարհորդական զգեստներով եւ իրերով):

ՏԵՍԻԼ 4.

ՆԱ, ԱԼՕԵԱՆՅ ԵՒ ՄԱՏԱՂԵԱՆՅ.

ԱԼՕ.—Ա, Աւետիս-աղա բարով...

ԱԻ.—(ուշադրութիւն չդարձնելով շարունակում է): Մի մանեթ երկու աբասի, երեք մանեթ եւ տասներու թ կապէկ:

ՄՏ.—Բարով Աւետիս-աղա.

ԱԻ.—(շարունակ. ստոր) Մի մանեթ տասներու թ շահի...

ԱԼ.—(քարճը) Աւետիս-աղա...

ԱԼ.—(Հանգիստ) Հա լաւ, ի՞նչ էս բղաւըմ, քար հօ չեմ...

ՄՏ.—Բա որ ասմենք բարով, ընչի չես ձեն հանըմ...

ԱԻ.—(յոտ հաշուելով) Գործ ունեմ, գործ ունեմ...

ԱԼ.—Է՛ լաւա, թող էտ ջհրտի դաւթարը, արի մի քիչ զակուսկի անենք: (Մատ-ին) Նիկողայոս, էն խուրջինը բաց արա մի քիչ զակուսկի անենք...

ԱԻ.—(որ մինչ այդ ժամ ուշադրութիւն չէր դարձնում, յանկարծ վեր է թռչում) Ասեմ սամաւարը քցեն:

ԱԼ.—Ձէ, մենք թէզ ենք գնալու, հարկաւոր գործ ունենք...

ԱԻ.—(Հիասթափուած նստում է եւ շարունակում) Հա:

ՄՏ.—Հա Աւետիս աղա, շատ հարկաւոր գործ ունինք (քացում են խուրջինը, նստում են թախտի վրայ եւ ուտում):

ԱԼ.—Համեցեք է, Աւետիս-աղա

ՄՏ.—Աւետիս-աղա, համեցեք:

ԱԻ.—(ստոր) Ձեմ ուզում:

ԱԼ.—Վա՛, ընչի, տես ի՞նչ լաւ դօշա է...

ԱԻ.—Ձեմ ուզում:

ԱԼ.—Դու ես իմանում (միմեանց նշաններ են անում եւ ցոյց են տալիս Աւետիսի վրայ, որը այդ միջոցին գլուխը կախ՝ իբր պարապում է):

ԱԼ.—(ցած. Մատաղ-ին) Ի՞նչքան տանք...

ՄՏ.—Տասը շահի...

ԱԼ.—Ձի վերցնի, մանեթից պակաս չի վերցնում:

ՄՏ.—Փորձի տես.

ԱԼ.—Բա Աւետիս-աղա... Բա մեզ ձի չես տալի:

Ա.Ի.—Ձի չկայ:

ԱԼ.—Բա հնց անենք որ ձի չկայ:

Ա.Ի.—Ձի չկայ չէ.

ՄՏ.—Ախր Աւետիս-աղա, մենք գործ ունենք, շտապում ենք:

Ա.Ի.—Ը՛հ, ձի չկայ չէ:

ԱԼ.—Բա էնքան ձիանքն ինչ են էլէլ, քանի տրոյկա ունէք.

Ա.Ի.—Իրեք տրոյկա էր—մէկը՝ ժանդարմի պօլկովիկինա գնացել, մէկը քննիչն ա գնացել, մէկն էլ փոշտն ա գնացել ձի չկայ չէ.

ՄՏ.—Բա որ էդպէս ա, տուր ժալօբնի գիրքը գրենք.

Ա.Ի.—(կատաղած) Ը՛հ, դէ կորի...ամեն մի շան որթի գօլիսա, ժալօբա հա ժալօբա, դէ, գրի տեսնեմ ինչ ես անում:

ԱԼ.—Աւետիս-աղա՛, դու սրան անգաճ մի դնի (ծածուկ ձեռքն է տալիս փողը) Դու ինձ լսի տես...տես ի՞նչ եմ տալի:

Ա.Ի.—(ձեռքը ցած մեկնելով եւ մի աչքով նայելով) Տեսնեմ տեսնեմ ի՞նչ էս տալի, էս ի՞նչն է ինչ...մի մանեթն — էս մի մանեթով ես ինչ անեմ

ախր—Լնիկա Պապովի չայ ա ուզում էրեսեքս բատինկեք են ուզում. չէ ձի չկայ չէ.

ԱԼ.—Դէ լաւ, հը աչքդ դիր (տալիս է դարձեալ փող):

Ա.Ի.—Տեսնեմ էդ ինչ ես տալի...էս ինչն էրկու մանեթ? հա լաւ ա լաւ ա (Մօտենալով միջին դռներին ըզաւում է) Ալի, Ալի աթլարի գեաթը (նրանց) համէդեք վեշէիքը դարսեցէք պերեկլադնօյի մէջը. էսա ձիանքը կ'լծեն.

ԱԼ.—Է՛հ մնաս բարով, Աւետիս աղա.

Ա.Ի.—Մնաս բարով, մնաս բարով:

ՄՏ.—Աւետիս-աղա, մնաս բարով:

Ա.Ի.—Մնաս բարով, մնաս բարով (գնում են):

ՏԵՍԻԼ 5.

ԱԻԵՏԻՍ-ԱՂԱ

(Նստելով սեղանի առաջ հաշւում է) Երկու մանեթ մի աբասի, մի մանեթ տասնըհինգ շահի, երեք մանեթ էրկու աբասի... (մտնում են տիկ. Շամիրամ, Վարդանոյշ եւ Մուխսի-Յակոբ):

ՏԵՍԻԼ 6.

ՆԱ, Տ. ՇԱՄԻՐԱՄ, ՎԱՐԴԱՆ ԵՒ Մ.-ՅԱԿՈԲ.

ՎԱՐԴ.—(մտնելով Շամիրամի հետ, կոպիտ լաց լինելով) Մամա, չայ եմ ուզում, մամա.

ՇԱՄ.—Սուս արա, Վարթանուշ:

ՎԱՐ.—Մամա՛ չայ...

ՇԱՄ.—(ըստիցաձ) Վարդանուշ:

ՎԱՐ.—(նոյնպէս) Մամա:

ՇԱՄ.—Չօռ, դէ սուս արա էլի:

(Մուսիւի-Յակոբ տախտի վրայ նստած քրոնօթի է քաշում):

ՇԱՄ.—(Մօտենալով Աւետիսին քաղցր) Բարեկ ձեզ:

ԱԻ.—(առանց նայելու շարունակում է հաշուել) Երեք աբասի, տասնու չորս շահի, երկու...

ՇԱՄ.—Բարեկ ձեզ, պարոն:

ԱԻ.—(չնայելով) Բարճիլ բարճիլ...

ՇԱՄ.—Ասացէք խնդրեմ որտեղ է այստեղի սմատրիտելը:

ԱԻ.—Չեմ գիտի, չեմ գիտի:

ՎԱՐ.—Մամա չայ...

ԱԻ.—Հա՛ չայ. ես եմ, ես եմ սմատրիտելը:

ՎԱՐ.—Մամա...

ՇԱՄ.—(ըստիցաձ թայց իրան զսպելով) Վարդ... (Աւետիսին) Ուրեմն դուք էք սմատրիտելը, շատ ուրախ եմ, շատ ուրախ, խնդրեմ ծանօթանանք: Տիկ. Շամիրամ (ծեղք է տալիս):

ԱԻ.—(Ձեռք տալով) Հա լա՛ւ լա՛ւ:

ՄԽՍ.—(Հազիւ մօտենում է եւ ձեռք է տալիս) Մուսիւ-Ակօփն եմ (մեկնում է քոնօթամանը եւ վերադառնում տեղը):

ՇԱՄ.—(ցոյց տալով Մուսիւս վրայ) Սա էլ ցաւ է դառել ինձ համար, իմ քրօջ տունը Աստուած քանդի, էկաւ թէ՛ լաւ ընկեր եմ գտել, համեստ, խոհեմ մարդ է...ամբողջ ճանապարհին մի խօսք չէ ասել և իմ պահելու է դառել, փոխանակ ինձ կաւայերու թիւն անելու. ուրեմն այդպէս, եթէ կարելի է հրամայեցէք շուտով ձիերը լծեն, որ ես ազատուեմ այս անտանելի մարդուց:

ԱԻ.—(կտրական) Ձի չկայ:

ՇԱՄ.—Ուրեմն ի՞նչ անենք...որքան ժամանակ պիտի սպասենք:

ԱԻ.—4—5 ժամ. էրկու օթախըն էլ շատ մարդիք կան:

ՇԱՄ.—Օ՛յ օ՛յ օ՛յ 5 ժամ. 5 ժամ ի՞նչ պիտի անենք այս շոգ տեղը:

ԱԻ.—Գնացէք այնտեղ կանանց օթախը, սամալար պահանջեցէք և սպասեցէք:

ՎԱՐ.—Մամա ջան, չայ...

ՇԱՄ.—Չօռ, դի՛ք դու արիւր (Աւետիսին) Ապա ինչպէս է այդ որ ձի չկայ...

ԱԻ.—(ըստիցաձ) Ը՛հ ձի չկայ չէ...երեք տրոյկայ էր. մինը՝ ժանդարմի պօլկօփէիկնա գնացել, մինը՝ քննիչն ան գնացել—մինն էլ փոշտն ան տարել...ձի չկայ չէ էլի, փիա:

ՇԱՄ.—(վախեցած) Լաւ լա՛ւ, միք բարկա-

նալ, կսպասենք, որտեղ է կանանց սենեակը.
(Աւետիսը ցոյց է տալիս դուռը):

ՎԱՐ.—Մամա չայ կխմենք.

ՇԱՄ.—Այ չօռ խմես հան (քարկացած գնում է):

ՏԵՍԻԼ 7.

ՆԱ, ԻԻԱՆՈՎ յետոյ թուրքեր.

ԻԻ.—(դռներից գլուխը հանելով) Պրիկաժիտե սամովար...

ԱԻ.—Չիչաս (դռներում քարձր) Ալի օ բու-
սի սամաւար իստիր...(քիչ յետոյ տանում են):

ՏԵՍԻԼ 8.

ՆԱ, ՇԱՄԻՐԱՄ յետոյ թուրքեր.

ՇԱՄ.—(դռներից գլուխը հանելով) Խնդրեմ
եթէ կարելի է հրամայեցեք սամավար տան:

ԱԻ.—(ուրախ) Սամաւար, էս սհաթին. (դռնե-
րում) Ալի, Ալի, օ Գրիքորն պասսաժիրի սամա-
վար իստիր. (տանում են սամաւարները):

ՏԵՍԻԼ 9.

ՆԱ եւ 2 ԹՈՒՐԲԵՐ դուրս են գալիս տղամարդկանց
բաժանմունքից,

I Թ.—Աւետիս աղա, բաս բզա հաւախ վե-
րասան աթլար:

ԱԻ.—Աթլարի եօխտուր:

II Թ.—Նեջա եօխտուր. բու գիւն իւշ գիւն
օլաջախ քի բզ բուրդաիխ:

ԱԻ.—(սառը) Նեյնիմ:

I Թ.—Նեջա նեյնիմ-բուգիւն բաս սանա հա-
ղարդա տրօյկա եօլանդն օգգիասիննա վար, բըզ-
դան օթիւր եօխտուր...

ԱԻ.—(յեզուն կապուելով) Օ բիրի ժանդարի
պալկօմիկ իդի, բիրի սլեսչի իդի, բիրի դա փոշ-
տայ գեօնդարդըմ...

II Թ.—Բա օ ուռուսի նա իդի:

ԱԻ.—Օ դա կաղեօնի իդի:

I Թ.—Բաս օ իքի էրմանի նա իդի, ման օ
Ալօեանցը թանիերամ, բզա ալիշ-վերիշ վար:

ԱԻ.—Օ դա շահադար իդի...սան էլա բի-
լիրսան աթլարի վար ման վերմամիշամ, բիր ազ
դա սաբը էյլա...չայ իչն...

I Թ.—Չայ, չայ նա չայ բեշ սամավար թօքտղ
դահա երի եօխտուր:

ԱԻ.—(ծիծաղելով) Հարդա բեշի թօքտղ ալ-
թիսնդա օրդա թօքնդա: (ծիծաղում է) սաբը էյլայ
կարդաշ սաբը էյլայ:

II Թ.—Նեջա սաբըլա կարդաշ, օ օթախ-
դա օ կադը ադամ վար քի-ադամ բիր եր թափ-
մասայ օթուրան: Բու գեջա բզըմ մաֆրաշլարնն
եաթմիշիլ...

ԱԻ.—Սաբը էյլայ կարդաշ սաբը էյլայ...

I Թ.—Բիր սահաթան սօղրայ բզա աթլար վերմիեասան անդոսսուն Ալլահա (II-ին): Գեղաբ (զնում են աջ):

ՏԵՍԻԼ 10.

ԱԻԵՏԻՍ-ԱՂԱ.

—(մենակ) Ձեր գլխի արեը էնա ձիանք տւի... հլա շատ կսպասէք (նստ. հաշտում է): Կէս գըրուանքայ Պապօվի չայ մի մանեթու քսան կապեկ. Աշխենի բաթինկեքին՝ էրկու մանեթ տասը շահի, Անիչկին տետրակ ու կարանդաշ՝ էրկու շահի, Արտուշկին կանֆետ մի շահի... հըմ... երկու մանեթ, օխտանասուն էրկու կապեկ, մի շահի, էրկու մանեթ ութանասուն հինգ կապեկ: Իրեք շահի կըմնայ ինձ պապիրոզի փող բա ախր չաքմէս ուզում էի կրկատել տալ (զլուխը քորելով) չի դուս գալի... (Բեմի յետեւից լսում են նոյն ձայները ինչպէս սկիզբը):

ՏԵՍԻԼ 11.

ՆԱ, ԻՇԽ. ՆԱՏԱՁԷ ԵՒ ԷՍՏԱՏԷ (մտնում են).

ՆՏ.—Էստատէ, սադ արիս սմատրիտելի:

ԷՍ.—Ախլաւ բատօնօ (մօտ. Աւ-ին), վի սմատրիտելի:

ԱԻ.—(շարունակելով) Իրեք շահի, իրեք շահի...

ԷՍ.—Վի սմատրիտելի (տեսնելով որ ուշադրութիւն չեն դարձնում): Բաւա կացի ա էս օջախքորի... Գասպազին վի, սմատրիտելի:

Ա.—(ստոյլ) Հա լաւ... դա դա...

ՆՏ.—(հրամայական) Բիճօ, էստատէ...

ԷՍ.—Էս դախլաւթ. բատօնօ սմատրիտելի:

ՆՏ.—Ութխար սամավարի դադգաս, չայ մինդա, մե ծաւալ օթախշի (զնում է):

ՏԵՍԻԼ 12.

ԱԻԵՏԻՍ ԵՒ ԷՍՏԱՏԷ.

ԷՍ.—(նրա յետեւից) Ախլաւ բատօնօ (Աւ-ին) բարինա սկազալ սամավար պաստանաւիաի-դաթիթօն ուշօլ օթախշի:

ԱԻ.—(ուրախ) Սամավար... չիչաս. (դռներում) Ալի. (քեմի յետեւից լսում է «Բալի») Օ գիւրջի կնեազի սամավար իստիր (քեմի յետեւից «Բուսնաթ»):

ԷՍ.—Մաշ շեն խար... ուկացրաւաթ... վի գասպազին սմատրիտելի:

ԱԻ.—Դա... սմատրիտել, սմատրիտել:

ԷՍ.—Ապա շենի ճիրիմէ... կադա վի լօշ-կայ դալ:

Ա.հ.—(հասկանալով) Լօշկայ...լօշկայ պրինս-
սիլ, կադա հայ պադաւալ:

ԷՍ.—(կողմ) Բիճօս, տուտուցի ղօփիլա էս
օխերի. (նրան), Եա նի հայնի լօշկայ սկաթիտ,
ցխենս գեռլեների շէ ուբեդուրօ:

Եհ.—Եա նի պանիմաիւ:

ԷՍ.—Րաւա նի պանիմաիշ շէ ուբեդուրօ:

Ա.հ.—Նի զնաիւ:

ԷՍ.—Րաւա նի զնաիւ շէ ուբեդուրօ, ցխենս
գեռլեների...տրօյկաս:

Ա.հ.—Տրօյկաշ:

ԷՍ.—Հօ տրօյկաս:

Ա.հ.—Լօշադ:

ԷՍ.—Հօ լօշադ...ապա լօշադ գեռլեների
վեր գեսմիս...

Ա.հ.—Լօշադ նետու:

ԷՍ.—Րաւա նետու, մամա ար ծամիծղդե-
բայ, ցօցխալս ար գադամրչեբի, (տաքանալով)
շեն մէ ասրէ նու միղուրեփ, նակուծաթ գաքցե:

Ա.հ.—(նոյնպէս քարկանալով) Ըհ ասըմեմ ձի
չկայ չէ...

ԷՍ.—Րաս զվիւրի...գաչեմ կրիչիտ...րօգօր
շաքիձլիան աբիթայտի միղօ մէ...ձմա մղաւս մէ
միմիօշչիկի դա բիձաշվիւրի մէպուրէ:

Ա.հ.—Դէ կորի Է:

ՏԵՍԻԼ 13.

ՆՐԱՆՔ ԵՒ ՆԱՏԱՋԷ.

ՆՏ.—(գլուխը հանելով) Էստատէ.

ԷՍ.—Բանօնօ շենի ճիւրիմէ:

ՆՏ.—Մօղի փեխսացմելի գամխադէ:

ԷՍ.—Էխլաւ շենի ճիւրիմէ: (զնում է. Աւե-
տիս-աղան դարձեալ նստում է սեղանի առաջ եւ
հաշտում):

ՏԵՍԻԼ 14.

ԱԿԵՏԻՍ ԱՂԱ ԵՒ ՊԱՆԿՐԱՏՈՎ.

ՊՆ.—(մտնելով ազատ) Սլիշ, դաւայ սկօրեյէ
լօշադէյ.

Ա.հ.—Հա լաշադէյ...էնա ստացար—նետու
լաշադէյ:

ՊՆ.—Կակ նետու, շտօ տի մնէ տալկուեշ, եա
եշչօ պա կադեօննօմու տրեբօվանիու.

Ա.հ.—Կադեօննի, պալկաթի.

ՊՆ.—(ծոցից հանելով մի թուղթ) Նա, չիտայ:

Ա.հ.—(հազիւ կարդալով) Քիանօ սիէ ստատ-
սկօմու սօվեանիկու պաշտօվօ-տելեգրաֆնօվօ օկ-
րուգայ (վախենալով նայում է նրան) Գասպադի-
նու Ֆեդօրօվու եդուչեմու զլիաբեփիղիի պօշտ:
(վախեցած դռներում) Ալի, Պօղօս, Գէորդ, ադա
շուտ... (նրան) չիչանս...չիչանս (կողմ) վայ էս ինչ

էկաւ գլուս, բա ես ի՞նչ անեմ, ի՞նչ անեմ... Ալի,
Գէորգ, Պօղոս.

ՏԵՍԻԼ 15.

ՆՐԱՆՔ, ԱԼԻ, ԳԵՈՐԳ ԵՒ ՊՕՂՈՍ (մտնում են):

ԱԼ.— Իզվիհի վաշէ... գասպաղին... չիչաս...
վի չիչաս լօշադ բուդետ (նրանց): Ադա բունի
ափարն մանի օթախա-թեզ (ցած վախենալով), լի-
վիզօր դը բիլիբսան (Պան-ին) պրաշու մօյ կօմ-
նատ, չիչաս լօշադ բուդետ (նեան), ադա թեզ ա-
փարըն մանըմ օթախայ, աթլարի հազիր էյլն
(Պան-ին) Պոթալուստայ չիչաս մօյ կօմնատայ—
լօշադ չիչաս:

ՊՆ.— (ծիծաղելով) Նիչևօ: (գնում է Ալիի հետ
միջին դռներից):

ՏԵՍԻԼ 16.

ԱԻԵՏԻՍ, ՊՕՂՈՍ, ԳԵՈՐԳ.

ԱԼ.— Էս ի՞նչ էկաւ գլուխս ձեր հօքուն մեռ-
նեմ, հիմի ես ի՞նչ անեմ, էս որ սկսի բեվիզիայ
անել հօ տունս քանդուեց. էսքան պասաժիները
ըստի նստած... ի՞նչ կասի (եամշիկներին): Ադա
դէ շուտ արէք, շուտ արէք, շուտ արէք հնացէք

բոլոր պասաժիներին ասէք թող դուս գան...
Ալիին ասէք մի էրկու ֆուրգօն լծի ու մի դի-
լիջան, շուտ. էս պասաժիներին ճամբու գցի, ա-
սէք ընվիզօրը գալիս ա, էլ ձի չէք գանի, դէ
շուտ, ի՞նչ էք էշացել (մեկին հրում է դամակի,
միւսին մուժսկի սենեակները, որոնք շուտով դուրս
գալով հեռանում են միջին դռնից):

ՏԵՍԻԼ 17.

ԱԼ.— (անհանգիստ այս ու այն կողմն ընկ-
նելով ձեւեր է անում) Վա՛յ Վա՛յ, էս ինչա... ախր
էս ոնցա (մօտենալ. միջին դռան): Ա՛դէ շուտ ա-
րէք ձիանքը պատրաստ ա— շուտ արէք... լօշադ
գատով... օմնիբուս գատով... ադա թեզ ֆուրգօնն
հազըր դ՞ր...

(Դուրս են վազում ամենքը շտապով, մի քանիսը
իրանց իրերի ծանրութիւնից ընկնում են եւ դար-
ձեալ շտապում. Աւետը օգնում է. առհասարակ մեծ
շփոթութիւն է տիրում):

ԱԼ.— Փնոք Աստուծոյ ազատուեցի, Ալի...
Ալի...

ՏԵՍԻԼ 18.

ԱԻԵՏԻՍ ԵՒ ԱԼԻ.

ԱԼ.— Գեօնդարդըմ գետտի:

ԱԼ.— Բաս օ հաշալնիկ հա իզի:

Ալ.—Օ դա թամաշա էլդի, նեջա դետտի:

Ա.Ի.—Թամաշա էլդի, ադա ման սանա դէյ-
մադըմ մանըմ օթախայ ափաւր:

Ա.Լ.—Իստամադի ման նեյնիմ:

Ա.Դ.—Ադա ախը էւին եխլաման...

ՏԵՍԻԼ 19.

ՆՐԱՆՔ ԵՒ ՊԱՆԿՐԱՏՈՎ

ՊՆ.—(մտնելով) Նու, չտօ, լօշադի գատովի:

Ա.Լ.—Հազը դը...կուլիէլ...

Ա.Ի.—Գատով, կուլիէր գատով:

ՊՆ.—Նու խարաշօ, ա գդէ մաեա բումադայ:

Ա.Ի.—(տալով) գդեա:

ՊՆ.—(նայելով թղթին եւ Ա.Ի-ին ծիծաղում է)

Խա խա խա խա խա.

Ա.Ի.—(նրան հետեւելով) Խա խա խա խա

խա խա.

ՊՆ.—(աւելի խիստ) Խա խա խա խա խա խա.

Ա.Ի.—(արձագանք տալով) խա խա խա խա

խա խա.

Ա.Ի.—(դարձեալ) խա խա խա խա խա խա.

ՊՆ.—Ա-վի տօ չե՞ սմէեօտես, խա խա խա

խա խա խա խա.

Ա.Ի.—Նիզնաիւ, խա խա խա խա խա խա խա.

ՊՆ.—Դուրակ, խա խա խա խա խա խա.

Ա.Ի.—Դուրակ, խա խա խա խա խա խա.

ՊՆ.—Վի դուրակ, խա խա խա խա խա խա.

Ա.Ի.—Դա եա դուրակ, խա խա խա խա խա.

ՊՆ.—Նու ըաղ լօշադի գատովի, տօ եա սկա-
ժուպրաւդու, էտօ բումադա տօ վեդ նէ մօյիեա,
էտօ մաեօ օտցայ, ա օն զնաչիտ սլուժիլ ըանշէ
ու լեւիդօրայ, ա եա տօ եդու վՍմալենսկուլի
դուբերնիու, ժրեբիու վինիմատ. պօնեալ, խա խա
խա...

Ա.Ի.—(դեռ ապշած յետոյ տեսնելով նրա ծի-
ծաղը ինքն էլ է սկսում ծիծաղել) խա խա խա
խա խա խա:

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Յ Ր

ՇՓՈԹՈՒԱԾ ԾԱՌԱՅ

Վաղըվ. 1 առ. Ժոխադ. Արախեանի

ՓՈԽԱԴ.

Գ. ԱՐԱՔՍԵԱՆԻ

Դ Յ Ո Ր Մ Դ Ս Ս

ԳՈՐԺՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԱՂԵՔՍԱՆԴԻ ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԵՐԻՄԱՍՏԱՐԳ

աստիճանաւոր:

ՍՕՖԻԱ ԳԱԼՍՏԵԱՆ նորա կինը:

ՀԱՄԲՕ ծառայ:

ԹԵՐՄԻՇԵԱՆ ԵՐԻՄԱՍՏԱՐԳ:

Միջակ սենեակ: Սեղան, նորա մօտ մի քաղ-
կաթոռ: Մի քանի աթոռներ, քաղմոց երկու քաղ-
կաթոռ: Բազմոցի գլխին հայելի:

ՏԵՍԻԼ 1.

ՊԵՏՐ.—(նստած քաղկաթոռում) և այդպէս
որոշուած է, տօնախմբութեան չեմ գնալ... Կու-
ղարկեմ Համբօին և կասեմ որ շնորհաւոր է...
(Ժողովուրդին) ինքներդ դատեցէք, երեզ միայն
պսակուել եմ, իսկ այսօր պարտաւորուած եմ գնալ
տօնախմբութիւն շնորհաւորելու... (կանչելով) Կա-
րապետ (ըստօր) Կարապետ:

ՏԵՍԻԼ 2.

ՀԱՄ.—(ժտնելով) հրամայէ աղա ջան:

ՊԵՏՐ.—Անմիջապէս գնայ Մարտիրոսեա-
նենց մօտ և ասայ, որ պարոնը շնորհաւորում
է տիկնոջ տօնախմբութիւնը և ներողութիւն է
խնդրում, որ անձամբ ինքը չի կարող գալ...
հասկացա՞ր:

ՀԱՄ.—Հրամե՛լ էս, աղայ:

ՊԵՏՐ.—Դէ շտապիր... միևնոյն ժամանակ...

երկու տեսակ ճաշ կ'ըբերես հիւրանոցից...հասկացա՞ր:

ՀԱՄ.—Հրամե՛լ էս աղայ:

ՏԵՍԻԼ 3.

ՊԵՏՐ.—Է, փառք Աստուծոյ...այդ հարցից ազատուեցինք...իսկ ուր է իմ Սօֆիկը...

ՏԵՍԻԼ 4.

ՍՕՖ.—(դուրս թռչելով) Ա՛խ...

ՊԵՏՐ.—Մի՞թէ կարելի է այդպէս վախացնել...

ՍՕՖ.—Դեռ ասում ես «քաջ եմ»...մինչև անգամ հարազատ ամուսնուց վախեցար...սակայն հասկանալի է...բայց և այնպէս սյուսօրուանից ես կը լինեմ քոյ մեծաւորը...հասկացա՞ք մեծապատիւ պարոն:

ՊԵՏՐ.—(օգուելով նրա առաջ) Լսում եմ ձերդ բարկութիւն:

ՍՕՖ.—Ինչ որ ձեզ հրամայեն—դուք պիտի կատարէք:

ՊԵՏՐ.—Լսում եմ ձերդ գերազանցութիւն:

ՍՕՖ.—Մեծապատիւ պարոն, հրամայում եմ ձեզ անմիջապէս համբուրել ձեր կնոջը:

ՊԵՏՐ.—Պատրաստ եմ ձեռդ վսեմափայլութիւն:

ՍՕՖ.—Սաշա, դու ծաղրում ես ի՞նձ...բարձրութիւն, գերազանցութիւն, վսեմափայլութիւն...ես այդպէս չեմ ուզում...ես ուզում եմ որ դու ինձ Սօֆիկ անուանես:

ՊԵՏՐ.—Խա, խա, խա: Այ քեզ մեծաւոր (համբուրում է):

ՍՕՖ.—Բաւական է, իսկ ռոտեղ է մեր ծառան, աղախինը, դայակը...ինչպէս դու ինձ նորան ներկայացրիր:

ՊԵՏՐ.—Ձերդ գերազանցութիւն...

ՍՕՖ.—Դարձեա՛լ...

ՊԵՏՐ.—Համբօն, ձերդ գերազանցութիւն—Սօֆիկ...ուղարկուած է Մարտիրոսեանենց մօտ, տիկնոջ տօնախմբութիւնը շնորհաւորելու և յետոյ ճաշարանից ճաշ բերելու...հրաշալի ճաշ...

ՍՕՖ.—Երևակայում եմ:

ՊԵՏՐ.—Միայն, առաջին և վերջին անգամ է. վաղուանից բարեհաճեցէք եփել, տապակել, թխել և արհասարակ տանտիկնութիւն անել, Համբօի հրամանատարութեան տակ:

ՍՕՖ.—(ուրախ) Ախ ինչ լաւ կը լինի...այժմ կը նշանակէ ինչ ուզեմ կ'անեմ:

ՊԵՏՐ.—(համբուրելով) Ինչ որ ուզես:

ՍՕՖ.—Վաղը անպայման կը պատրաստեմ քաղցր կարկանդակներ (մտածելով): Սաշա, իսկ Համբօն կարկանդակներ իման՞ում է պատրաստել:

ՊԵՏՐ.—Այ քեզ տանտիկին... խա, խա, խա,

պէտք է սովոր է կարկանդակները ծառայից. խա,
խա, խա:

ՍՕՖ.—(նորա շրթունքները ծածկելով) չը
համրձակուես... դու դարձեալ ծաղրում ես... եթէ
ես իմանայի որ դու այդպէս մարդ եմ... ես եր-
բէք չէի ամուսնանալ քեզ հետ:

ՊԵՏՐ.—(ծաղրելով նրան) Եթէ ես իմանայի,
որ դու քաղցր կարկանդակներ պատրաստել չը
գիտես... ես երբէք չէի ամուսնանալ...

ՍՕՖ.—(ոտքը հատակին խփելով), Սննդ:

ՊԵՏՐ.—(նոյնպէս) Սօֆիկ:

ՍՕՖ.—Եւ դուք կը շարունակէք ծաղրել ձեր
կնի՞քը... ես... ես կը բաժանուեմ ձեզանից... կեր-
թամ դատարան և կասեմ...

ՊԵՏՐ.—(շարունակելով) Պ. պ. դատաւորներ,
նա ինձ ծաղրում է քաղցր կարկանդակներով...

ՍՕՖ.—Ոչ, ամենևին այդպէս չէ... ես ու-
րիշ տեսակ կասեմ...

ՊԵՏՐ.—Իսկ ես այնպէս կասեմ, որ դա-
տաւորները իսկոյն ապահարզան կը տան ինձ...

ՍՕՖ.—(հպարտ) հետաքրքիր է ի՞նչ կարո-
ղէք ասել...

ՊԵՏՐ.—Ես կասեմ պ. պ. դատաւորներ, նա-
յեցէք ինչ դժբաղտ արարած եմ ես... իմ կինս
քաղցր կարկանդակներ չէ իմանում պատրաս-
տել... ի նկատի առէք այդ հանգամանքը և կամ
ապահարզան տուէք ինձ, կամ սովորեցրեք նո-
րան կարկանդակ պատրաստել...

ՍՕՖ.—Սննդ, դարձեալ, անպիտան...

ՏԵՍԻԼ 5.

(Համբոն մտնելով ներս է քերում երկու ծառ):

ՀԱՄԲ.—Շատ բարեւ արին, աղա, ասին շատ
շնորհակալ եմք:

ՊԵՏՐ.—Կեցցէս Համբո... դէ շուտ սեղանը
պատրաստիր... (դուրս է գնում):

ՀԱՄԲ.—Հրամե՛լ ես աղա... (պատրաստում
է սեղանը):

ՏԵՍԻԼ 6.

ՍՕՖ.—(ժողովուրդին) Ի՞նչ ծիծաղալի դեմք
ունի (նորան): Համբո, դու կարկանդակներ պատ-
րաստել չե՞ս իմանում:

ՀԱՄԲ.—Էդ ինչա ո՞ր:

ՍՕՖ.—Կարկանդակ չը գիտե՞ս:

ՀԱՄԲ.—Իմ բանս չի:

ՍՕՖ.—Խա, խա, խա: Պէտք է օգնել Համ-
բոին, չէ որ ես այժմ տանտիկին եմ... (օգնում է)
շատ լաւ, ամեն բան իրան տեղն է... Համբո իսկ
դու քո պարոնիդ սիրում ե՞ս:

ՀԱՄԲ.—Իմ գործս չէ...

ՍՕՖ.— Խա, խա, խա... Համբո, դու միշտ այդ-
պէս ծիծաղալի եմ...

ՀԱՄԲ.—Մենք տնով տեղով շաշ ենք խամբաշի:

ՏԵՍԻԼ 7.

ՊԵՏՐ.—(ընդա զալով) Պատրաստէ:

ՍՕՖ.—Այո պատրաստ է... մենք միասին պատրաստեցինք:

ՊԵՏՐ.—Գովում եմ... իսկ այժմ ճաշենք... նստիր տանտիկնոջ տեղը և կարգադրիր...

ՍՕՖ.—Ես չեմ ուզում տան տիկնոջ տեղը լինեմ, այլ ուզում եմ իսկական տանտիկին լինեմ...

ՊԵՏՐ.—Ահա երբ կը սովորէք կարկանդակներ պատրաստել, այն ժամանակը իսկական տանտիկին կը լինէք:

ՍՕՖ.—(ուտելով սուալը) Ահ, ի՞նչ համեղ է... ինչ լաւ է պատրաստուած... (ուտում է):

ՊԵՏՐ.—Այ քեզ տանտիկին... ինքը իրա համար ածել է կերակուրը, ուտում է... իսկ ես պէտք է նայեմ...

ՍՕՖ.—(յիշելով) Սաշա, սիրելիս, ներիր (ածում է նորա համար):

ՊԵՏՐ.—(սկսում է ուտել): Այս ի՞նչ է պատահել այսօր մեր ճաշարանի տիրոջ հետ—երբէք այսպիսի համեղ սուպ կերած չեմ:

ՀԱՄԲ.—Կերակուրը ճաշարանից չէ աղայ,

դուք ասիք, որ Մարտիրոսեանցից բերեմ... ես էլ ինչպէս հրամայեցիք այնպէս էլ արի:

ՊԵՏՐ.—Այդ ի՞նչ ես արել յիմար... (Սօֆիային) հասկանում ես—ի՞նչ խայտառակութիւն... Մարտիրոսեանները իրանց արխատոկրատ են ձեացնում... և ես նորանց հետ մօտիկ ծանօթութիւն չունեմ... հանկարծ այս յիմարը նրանցից մեզ համար երկու ճաշ է բերել...

ՍՕՖ.—Խա, խա, խա:

ՊԵՏՐ.—Լսիր յիմարի գլուխ, ահա քեզ երեք ըուբլի, քնայ առ մի տօրտ և տար Մարտիրոսիանենց տուն... ապա, որ պարոնը շնորհակալութիւն է անում ուղարկուած ճաշի համար. ներողութիւն է խնդրում և ուղարկում է ձեզ տօրտը... հասկացա՞ր, լաւ հասկացար յիմարի գլուխ:

ՀԱՄԲ.—Հրամե՛լ ես աղա (գնում է):

ՏԵՍԻԼ 8.

ՊԵՏՐ.—Ինչպէս ես հաւանում ամ... այ պո՛ւշ...

ՍՕՖ.—Իսկ իմ կարծիքով, Համբօն շատ խելացի է վարուել. նա իմացել է, որ ես սունկով սուպ շատ եմ սիրում... և ահա նա գնացել է Մարտիրոսեանենց մօտ:

ՊԵՏՐ.—Կատակը մի կողմը, ես սաստիկ վա-

խենում եմ, որ դորանից մի բան դուրս չը գայ (շարունակում է ուտել):

ՍՕՖ.—(հանկարծ) Սաշա:

ՊԵՏՐ.—(վերթնուցելով) համ... ի՞նչ կայ:

ՍՕՖ.—Գիտես ես ի՞նչ եմ մտածել:

ՊԵՏՐ.—Ձը գիտեմ ինչ ես մտածել... երեւի

դարձեալ կարկանդակների մասին...

ՍՕՖ.—(ծաղրելով) Կարկանդակներ... կար-

կանդակներ... շարունակ կարկանդակներ... ոչ,

ահա թէ ես ի՞նչ եմ մտածել: Թոյլ տուր ինձ այ-

սօր հրաւիրել թէյի հիւրեր... ես տանտիկնու-

թիւն կը անեմ, թէյ կը պատրաստեմ... սիրելիս

թոյլ կը տամ...

ՊԵՏՐ.—(համբուրելով նորան) Ուրախու-

թեամք... հրավիրիր ում որ կամենաս: Ահա քեզ

փող—կարքադրիր ինչպէս կամենաս:

ՍՕՖ.—Ես կը հրաւիրեմ Միրվելիաններին և

ես տան տիկնութիւն կանեմ ինչպէս մեծ

կին...

ՊԵՏՐ.—Բայց միթէ դու փոքր կին ես...

ՍՕՖ.—Սաշա... անպիտան, քեզ հետ խօսել

չի կարելի, դու շարունակ ծաղրում ես ինձ...

ՊԵՏՐ.—Բայց դու իսկպէս որ շատ լաւ

ես մտածել... Միրվելեանները շատ համակրելի

զոյգ են... միայն տես որ մեր յիմար Համբօն դար-

ձեալ մի բան չը խարն է... նա կատարեալ ա-

պուշ է:

ՍՕՖ.—Ոչ Սաշա, նա այնպէս բարի երես
ունի... նա զիտես շատ նման է ուղղադուրեթեան
ուսուցչին...

ՊԵՏՐ.—Իսկ դու հարցրու մի անգամ նո-
րան թէ—ինչպէս թէյով հիւրասիրեց նա ինձ
առաջին անգամ... Մի անգամ ես հրամայեցի դնել
ինքնաեռը... սպասում... եմ... մի... երկու ժամ, ոչ
ինքնաեռն է երևում ոչ Համբօն... Գնում եմ խոհա-
նոց և ինչ եմ տեսնում. խողովակի մէջ ջուր է
ածել իսկ ինքնաեռի, այսինքն որտեղ որ ջուրն
են ածում... անուխ է լցրել... Ես սաստիկ բար-
կացայ և ասում եմ «այդ ի՞նչ ես անում յիմար
աւանակ»: «Ի՞նչ անեմ աղայ ասում է, սամովա-
րը ծակա, ջուրը չի պահում»:

ՍՕՖ.—Ախ ինչ խելօքն է եղել (ծիծաղում է):

ՊԵՏՐ.—Վերջապէս մի կերպ ես սովորաց-
րի ինքնաեռը դնել... դարձեալ սպասում եմ, դարձ-
եալ գնում եմ խոհանոց և ինչ եմ տեսնում.
Համբօն աշխատում է գրկել ինքնաեռը և չէ կա-
րողանում, որովհետեւ տաք է... Ասում եմ ինչ ես
անում: Ասում է «ուզում եմ բերեմ թթախը—
տաք է»:

ՍՕՖ.—(շարունակ ծիծաղ). Ախ ինչ ծիծա-
ղալի է:

ՊԵՏՐ.—Բայց թէ մի բան որ հասկացաւ,
երկրորդ անգամ նոյն սխալը չի անի:

ՏԵՍԻԼ 9.

ՀԱՄԲՈ—(մանելով) համեցեք աղայ երեք մանեթը...

ՊԵՏՐ.—Ինչ երեք մանեթ:

ՀԱՄԲՈ—Տօրտի փողը աղայ:

ՊԵՏՐ.—(զարմացած) Պարտքով վերցրիր ինչ է:

ՀԱՄԲՈ.—Չէ աղայ Մարտիրոսեանները տուին փողը...

ՊԵՏՐ.—Ի՞նչ:

ՀԱՄԲ.—Ինչպէս որ դուք հրամայեցիք, գնացի պիրօղը առայ, բերեցի նրանց մօտ: Աղախնու ձեռքով ինձ դուրս էին ուղարկել մէկ բուրի, ես էլ ասի պիրօղի զինը երեք մանեթա մի մանեթ չի:

ՍՕՖ.—(սաստիկ ծիծ.) Ես կը մեռնեմ ծիծաղից:

ՊԵՏՐ.—Մորթեց, մորթեց: (Նորան) Ասայ խնդրեմ գլխումդ ուղեղ կայ:

ՀԱՄԲ.—Կայ աղայ:

ՍՕՖ.—Շատ լաւ ես արել Համբօ: (Ժողովուրդին) Ինչպէս էք հաւանում ա: Տարել է նուէր տորտր և վերցրել է երեք բուրի... խա, խա, խա...

ՊԵՏՐ.—Ահա դու ծիծաղում ես, բայց գիտես թէ ինչ կարող է դուրս գալ դորանից:

ՍՕՖ.—Ոչինչ: Վաղը ինքդ կերթաս և ան-

ձամբ կը բացատրուես... (Հալթօին) Գնա Միր-վելեանների մօտ և ասայ թէ, տիկինը և պարոնը խնդրում են ձեզ թէյի: Հասկացար:

ՀԱՄԲ.—Այո հասկացայ:

ՍՕՖ.—Տէս որ չը խառնես, կասես. տիկինը և պարոնը խնդրում են ձեզ թէյի: Կրկնիր:

ՀԱՄԲ.—Տիկինը և պարոնը խնդրում են ձեզ թէյի...

ՍՕՖ.—Դէ գնայ, շուտ:

ՀԱՄԲ.—Այո բոպէիս (Գնում է):

ՏԵՍԻԼ 10.

ՊԵՏՐ.—Ոչ մի բան չես կարող հասկացնել այդ ապուշին...

ՍՕՖ.—Ինքդ ես մեղաւոր: Մի բան ասելուց յետոյ պէտք է ստիպես որ կրկնի: Տեսնում ես ինչ խելացի կին ես ունեցել:

ՊԵՏՐ.—Այո խելացի ես, բայց տես որ հիւրերը կը գան, իսկ դու ոչինչ պատրաստ չունիս:

ՏԵՍԻԼ 11.

ՍՕՖ.—Սաչա սիրելիս, ներիր... ես անմիջապէս ամեն ինչ կը պատրաստեմ: (Զարմ.)

ՊԵՏՐ.—Մարտիրոսեանների զործր... վատ է,—կարող են վիրաւորուել... ապուշ... տխմար... (ման է գալիս):

(Մտնում է Սօֆիկը թէյի պարագաներով):

ՏԵՍԻԼ 12.

ՍՕՖ.—Մեծապատիւ պարոն, դուք այստեղ անգործ ման էք գալիս, մինչդեռ ձեր կիներ հոգնում է աշխատանքից:

ՊԵՏՐ.—Իսկոյն, իսկոյն իմ անխոնջ մշակ: (Միսկին սեղան եւ պատրաստում):

ՍՕՖ.— Իսկ այժմ, ամեն ինչ պատրաստ է... տեսնենք ինչ լուռ է բերում Համբօն... (քնքշաբար) Սաշա, դու ինձ սիրում ես:

ՊԵՏՐ.— Ամենևին:

ՍՕՖ.— Սաշա:

ՊԵՏՐ.— Սօֆիկ:

ՍՕՖ.— Ոչ դու ճշմարիտն ասայ, սիրում ես ինձ:

ՊԵՏՐ.— Ամենևին:

ՍՕՖ.— Ստում ես, ստում ես... Աչքերիցդ երևում է որ ստում ես:

ՊԵՏՐ.— Է լաւ... սիրում եմ... հեւոյ:

ՍՕՖ.— Համբուրիր ինձ:

ՊԵՏՐ.— Մեծաուրախութեամբ ձերդ գերազանցութիւն:

(Համբուրում է):

ՏԵՍԻԼ 13.

ՀԱՄԲ.— (ներս մտնելով) Խաչիկեանները շատ բարե արին և ասին որ կը գա... ամբողջ ընտանիքով:

ՍՕՖ.— Ինչ, ինչ ես ասում:

ՀԱՄԲ. Խաչիկեանները ասում եմ շատ բարե արին ու ասին որ ամբողջ ընտանիքով կը գան:

ՍՕՖ.— Ես քեզ ում մօտ ուղարկեցի: Միր վեկեանների մօտ... Միր վե լիան. ների, իսկ դու գնացել ես Խաչիկեանների մօտ...

ՀԱՄԲ.— Լաւ չեմ իմացել, խարնել եմ:

ՊԵՏՐ.— (ծիծաղում է):

ՍՕՖ.— Լսում ես, Սաշա, ինչ է արել. փոխանակ գնալու Միր վեկեանների մօտ, գնացել է Խաչիկեանների մօտ... Տէր Աստ, իսկ նոքա վեց երեխայ ունին և իրանք երկու ալ չեն շահաւորում է ութը հոգի: Սաշա, որտեղ պէտք է մենք նորանց նստացնենք, ինչով հիւրասիրել...

ՊԵՏՐ.— Այժմ ինչ կասես: Այժմ իմ հերթն է քոյ վերայ ծիծաղելու... Բայց ինչ արած... (Համբոյն) գնայ շուտով ուտելիք գնելու...

ՍՕՖ.— (Համբոյն) Այդ ինչ արիր դու: Դու ինձ մօրթեցիր: Որտեղ ես պէտք է նորանց տեղաւորեմ: Հասկացա՞ր:

ՀԱՄԲ.— Հրամեղիք, հասկացայ:

ՍՕՖ.— Գնայ այս բոլորիս և մէկ բուրդու կարկանդակ առ, 60 կոպ. հաց, 3 ֆունտ պանիր, երկու ֆունտ վիշինայ... Շուտ գնայ...

ՀԱՄԲ.— Էս սաաթիս (գնում է):

ՏԵՍԻՒԼ 14.

ՍՕՖ.— (կահալարում է սեղանը): Ի՞նչ անեմ... Ինչ անեմ ես այդքան բազմութիւնը... Տէր Աստուած, երանի ես չամուսնանարի... Ինչ զըլխովս եմ տալիս Խաչատուրեաններին... Ի՞նչ անել, ի՞նչ անել...

ՊԵՏՐ.— (սառնասիրտ) հիւրասիրել հիւրերին...

ՍՕՖ.— (ծաղրելով) հիւրասիրել հիւրերին... Հիւրասիրիր դո՛ւ... Դու ես ամեն բանի մէջ մեղաւորը... Համբօն ապուշ է որովհետեւ քեզ մօտ է ծառայում:

ՊԵՏՐ.— Բայց ահա շուտով հիւրերը կը դան, իսկ տանտիկինը բարկացած կը լինի... այդ լաւ չէ...

ՍՕՖ.— Չեմ լինի բարկացած... Դու կուզես բարկացած եղիր... իսկ ես չեմ բարկանալ...

ՊԵՏՐ.— (ընկելով նորա ձեռքից տանում է նորան դէպի հայելին) Նայիր, սա ո՞վ է այնտեղ կանգնած,— տանտիկինը որը պատրաստուում է 8 հիւրին հիւրասիրելի, թէ մի փոքրիկ երէխայ, որին չարութեան համար անկիւնն են կանգնացրել:

ՍՕՖ.— (նայելով հայելու մէջ) Խա, խա, խա, ինչ ծիծաղալին եմ ես... Սաշա... Ներիր ես էլ չեմ անիլ. դէ եկ շուտ պատրաստուենք ապա-

թէ ոչ շուտով կսրող են հիւրերը դալ (սկսում է պատրաստութիւն սեսնել):

ՊԵՏՐ.— Հա, քիչ էր մնում մօտանում էի: Այսօր ինձ մօտ մի անկոչ հիւր էր գալու Թէրմիշիան ազգանունով:

ՍՕՖ.— Թէրմիշեան: Ես կը փախչեմ... ուղղակի կը փախչեմ... գիտես ի՞նչ... Ես կասեմ Համբօն, որ նա ոչ որին չը ընդունէ... կասէ, տանը չեն պրծաւ գնաց...

ՊԵՏՐ.— Շատ լաւ, այդպէս էլ կը կարճադրենք...

ՍՕՖ.— Ես զգու՛ւմ եմ նորանից... նա այնպիսի ֆատէ... (ներկայացնում է նորան, երկուսն էլ ծիծաղում եւ):

ՏԵՍԻՒԼ 15.

ՀԱՄԲ.— (մտնում է ամենիքներով) Պատրաստ է, հացը միայն մոռացայ այս բոպէիս կը երթամ...

ՍՕՖ.— Նախ իճնաեւոր դիր: (Համբօն շուրած է) Ինչու ես կանգնե՛լ:

ՀԱՄԲ.— Ես նորից գնացի Խաչատուրեանների մօտ...

ՊԵՏՐ.— Ի՞նչու համար:

ՀԱՄԲ.— Ասի որ նեղութիւն չը կերն գալու, որովհետեւ տէկինը ասում է տեղ չը կայ այդ-

բան մարդ ընդունելու... և ուտելու էլ բան չը կայ...

ՍՕՖ.—(տալշած) Ի՞նչ:

ՀԱՄԲ.—Շնորհակալութիւն արին և ասին որ չ'ն գալ:

ՍՕՖ.—Յիմար, ապուշ, տխմար: Այդ ի՞նչ ես արել:

ՊԵՏՐ.—Այժմ փեսար «խելացի ամուսին» — (Համբոին) Տխմար:

ՀԱՄԲ.—Հրամել ես աղա:

ՊԵՏՐ.—Էշի գլուխ:

ՀԱՄԲ.—Հրամել ես աղա:

ՍՕՖ.—Այժմ ի՞նչ անեմ ես: Ես կը մեռնեմ... ճշմարիտ կը մեռնեմ... Սաշա սիրելիս օգնիր ինձ... ի՞նչ անեմ այժմ:

ՊԵՏՐ.—Նոյնը ինչ որ ինձ էիր խորհուրդ տալիս—հանգստանալ և մօռանալ...

ՍՕՖ.—Մոռանալ... բայց ի՞նչ կասեն այժմ... ի՞նչ կարծիք կը ունենայ այժմ իմ մասին տիկին Խսչափուրեանը, ամեն տեղ պէտք է բամբասէ ինձ (Համբոին) Իսկ մեղաւորը դու ես, դու...

ՀԱՄԲ.—Հրամանքեզ:

ՍՕՖ.—Հրամանքեզ, հրամանքեզ... ուրիշ բան չը դիտէ... ես քեզ... (մօտենում է նորան) հասկանում ես... (խիստ) կը խեղտէի... (ղիմելով ժողովրդին) Դուք սովորացրէք այժմ ես ի՞նչ անեմ: (Համբոին) Այսուհետև իրաւունք չունենա

քո խելքով բան բռնել... դու պէտք է միայն կատարես այն, ինչ որ քեզ հրամայում են: Հասկացար:

ՀԱՄԲ.—Հասկացա:

ՊԵՏՐ.—(կատալով) Կրկնիր:

ՍՕՖ.—Սաշա, եթէ դու կը շարունակես ինձ ծաղրել ես լաց կը լինեմ... (Սօֆ. աչքերի մէջ երևում է արտասուք)...

ՊԵՏՐ.—Բայց գիտես ի՞նչ:

ՍՕՖ.—Ի՞նչ, սիրելիս ասա:

ՊԵՏՐ.—Արի երկուսս էլ լաց լինենք:

ՍՕՖ.—Չեմ ուզում, չեմ ուզում լաց լինել... (լսում է զանգի ծայն) Համբօ, նայիր եթէ այդ Թէրմիշեանն է չը ընդունէս... ես չեմ կարող... չեմ. կամենում (փախչում է, Պետրոսեանը հետեւից):

ՏԵՍԻԼ 16.

ԹԷՐՄԻՇ.—Տանն եմ.

ՀԱՄԲ.—(չը ծանաչելով նորան) Համեցէք պարոն, համեցէք...

ԹԷՐՄԻՇ.—(հանելով վերարկուն) Շատ ուրախ եմ, շատ ուրախ... (նայում է չորս կողմը) լաւ է, շատ լաւ: (նստում է եւ դիմում հասարակութեան) Պէտք է ձեզ ասեմ որ... Մարմարեանը ամուսնացել է մի հետաքրքիր օրինորդի հետ: (սկսում է երգել, իսկ Համբօն նայում է նորան)

կասկածանքով) Վատ չէ... վատ բնակարան չէ...
(վեր է կենում, Համբոին) Իսկ դու այստեղ ինչ ես:

ՀԱՄԲ.— Ծառայ:

ԹԷՐՄԻՇ.— Ան, ծառայ... այդ լաւ է... ես
շատ եմ սիրում ծառաներին... (յրուծին) Ահա
ինչ, ասա որ նրանց սպասում է մի երիտասարդ...

ՀԱՄԲ.— Հրամե՛լ ես: Ազգանունը ինչպէս ան-
ւե՞մ:

ԹԷՐՄԻՇ.— Թէրմիշեան:

ՀԱՄԲ.— (արագ մօտենալ նրան) Թէրմիշեան.

Տանը ոչ ոք չը կայ:

ԹԷՐՄԻՇ.— Ի՞նչպէս, դու ասացիր, որ տան-
ներն, իսկ այժմ...

ՀԱՄԲ.— Տիկինը ասաց, եթէ այն խայտա-
ռակ մարդն է Թէրմիշեանը, ասայ որ տանը
չեն... տանը ոչ ոք չը կայ... համեցէք դուրս գնա-
ցէք...

ԹԷՐՄԻՇ.— Ինչպէս ես համարձակվում յի-
մար...

ՀԱՄԲ.— (տալով վերարկուն) Դէ, դէ, շատ
մի խօսիր:

ԹԷՐՄԻՇ.— (հագն. վերարկուն) Ինչ խայտա-
ռակութիւն... խոլած բան է այս... այդ ոչ մի օ-
րինաւոր մարդ իրան չի թոյլ տալ:

ՀԱՄԲ.— Դուրս գնացէք պարօն, դուրս...

ԹԷՐՄԻՇ.— Ասա քո տիկնոջ, որ նա... խայ-

տառակ կին է... իսկ պարօնիդ ասա, որ նա գրե-
հիկ... և Բուրբօն է... այո Բուրբօն... (զննւմ է):

ՏԵՍԻԼ 17.

ՀԱՄԲ.— (մօտենալով ղոններին) Գնաց, գնաց:

ՏԵՍԻԼ 18.

ՍՕՖ.— (մօտենալով Աղեքսանդրի հետ) Ի՞նչ էիր
խօսում նրա հետ:

ՀԱՄԲ.— Ես սկզբից դեռ չը ճանաչեցի նո-
րան, իսկ երբ նա ինձ ասեց իրա ազգանունը ես
նորան ճամփու դրի և ասացի, որ «տիկինը չէ
ուզում տեսնել այդ խայտառակ մարդուն»:

ՊԵՏՐ.— (սարսափած նայում է Սօֆ.) Իսկ
այժմ, իսկապէս ես չը գիտեմ ինչ անեմ: (Համ-
բօին) Էջի գլուխ: Դու գիտես որ մեզ ամբողջ
քաղաքում խայտառակեցիր:

ՀԱՄԲ.— Հրաման քեզ:

ՊԵՏՐ.— Տեղափոխուել... այս քաղաքից պէտք
է տեղափոխուել... որովհետեւ ի այսպ. ուսուցում
ենք... (Համբօին) Տեսնում ես դատարկագլուխ թէ
ինչ ես արել դո՛ւ:

ՀԱՄԲ.— Հրամանքե՛զ:

ՍՕՖ.— Գիտե՛ս ինչ Սաշա, գնանք— դուք
Մարտիրոսեանների մօտ իսկ ես խաչատուրեան-
ներին մօտ և անձամբ բացատրուենք...

ՊԵՏՐ.—(Համբ. նորան) Քո առաջարկու-
թիւնը խելացի է...երթանք միայն շուտ... (Համ-
բոին) տուր շուտով վերարկուս: (Համբոն ընկնում
է այս ու այն կողմը...պարոնին տալիս է տիկ-
նոջ վերարկուն, իսկ տիկնոջ պարոնի—յանկարծ
նայելով միմեանց վերայ եւ մօտենալով հայե-
լուն երկուսն էլ ծիծաղում են):

Ստեփան
3/13/825

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and the age of the document.

24. Սերմ և ցանք. Գ. Ղազարեանի. . . — 25
25. Գիքորը, Յովհաննէս Թումանեանցի . . . — 20
26. Մեթոդիկա, Ա. Ռուզէի, փոխ. Յ. Տէր. Մի-
րաքեանի . . . 1 50
27. Հայկական վայելչագրութիւն և գեղա-
գրութիւն, Գ. Լևոնեանի, տետրակ Ա. — 40
28. » » տետրակ Բ. — 40
29. » » տետրակ Գ. — 40
30. Ընդհանուր աշխարհագրութեան դասա-
գիրք, մասն Ա. Թարգմ. Ա. Արեղեանի — 70
31. Սենեքոս, Համառոտ պատմութիւն քաղա-
քաքակրթութեան . . . 1 —
32. Հայոց եկեղեցական տարրական դպրոցների
ուսումնական ծրագիր . . . — 45
33. Կլէյն, Գործնական կաթնատնտեսութիւն
Թարգմ. Ա. Մխիթարեան . . . — 50
34. Բօկլ. Անգլիայի քաղաքակրթութեան պատ-
մութիւնը, Թարգմ. Վարդգէս Աղանեանց . — 75
35. Վ. Լունկևիչ. Նախամարդու կեանքը. Թրգմ.
Յ. Թադէոսեան . . . — 25
36. Ընդհ. աշխարհագրութեան դաս. ա . մ. Լ.
Բարայեան. . . — 60
37. Ախիլ Լօռիա. Սօցիօլօգիա. Pessimist. — 60
38. Փոթորկից առաջ, վէպ Աբիս. Յովհաննիս-
եանի . . . 1 —
39. Գրարառի հորովումը և խոնարհումը Ստ.
Մալխասեանի . . . — 25
40. Մովսիսի Խորենացւոյ պատմութիւն Հայոց 1 —
41. Мысли старого служаки, Шеварднадзе . — 25
42. Դասագիրք ընդհանուր պատմութեան Պ.
Վինօգրադովի մասն Բ. Գ. Խաթակ . . . 1 —
43. Այվազեան. Անիի աւերակները. . . 1 —
44. Արաքսեան ժողովրդական թատրոն ժողո-
վածու Ա. . . 1 —

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ ԵՆ

Դասագիրքը ընդհանուր պատմութեան.
Պ Վինոգրադովի, Նոր-Դար, թարգմ.
Գ Խաժակի:

Համառօտ պատմութիւն Ռուսաստանի
կազմ Ս. Նազարեթեան:

Հայ Գրողներ, հատոր Բ., կազմ. Ղ. Աղայ-
եան, Ս. Ահարոնեան, Վ. Փափազեան. և Յ.
Թումանեան:

Հայ գրողների Ա. հատորի գինն է 2 ռ.

«Գուտտենբերգ» գրախանութը վերա-
գիր վճարով գրքեր ուղարկում է նրանց,
որոնք ուղարկում են կանխավճար:

Դիմել՝ Тифлисъ Книгоиздательство и
Книжный магазинъ «Гуттенбергъ» Г. И. Га-
лустяна, Штабная ул. д. Палаева № 2

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0167903

